

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica),
Slaven Bačić, Ivan Gregurić,
Dražen Prčić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan

ODGOVORNA UREDNICA:

Jasminka Dulić

**POMOĆNIK I ZAMJENIK
ODGOVORNE UREDNICE:**

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Ivan Andrašić (podunavlje)
Davor Bašić Palković (kultura)
Dušica Dulić (politika)
Zvonimir Perušić
Dražen Prčić (sport i zabava)
Nada Sudarević (fotografije)
Željka Vukov (društvo)
Mirko Kopunović (dopisništva i korektura)
Julijana Kujundžić
Jelena Ademi (tehnički prijelom)

TEHNIČKI UREDNIK:

Thomas Šujić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković-Lamić

LEKTORICA: Katarina Vasiličuk

TELEFON: ++381 24/55-33-55

++381 24/55-15-78

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.co.yu

TISAK: »Rotografika« doo Subotica
List je registriran kod Tajništva za
informiranje Skupštine AP Vojvodine
pod rednim brojem 73.

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka Matice srpske, Novi Sad
32+659.3(497.113=163.42)

Manjinski mediji i profit

Ustav Republike Srbije, Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina i međunarodne konvencije, pripadnicima nacionalnih zajednica jamče pravo na informiranje na svom materinjem jeziku. Ništa novo, rekli bismo, no možda je ipak potrebno stalno podsjećati na ove činjenice, jer se nerijetko mogu čuti ideje ili pak strahovi da će i pisani manjinski mediji biti privatizirani. No čuli smo na sastanku u Izvršnom vijeću Vojvodine, decidirani stav da informiranje na materinjem jeziku pripada domeni stečenih prava i ne samo da se neće ograničavati ovo pravo nego postoje namjere da se pisani mediji manjina dalje unapređuju kako kroz poboljšanje financiranja samih medija tako i kroz intenzivniju suradnju pokrajinskih vlasti s ovim medijima putem projekata i programa tehnoloških unapređenja, stipendiranja kadrova, zapošljavanja pripravnika, edukacije, stručnih usavršavanja...

Drugim riječima, kao niti do sada manjinski mediji neće biti prepušteni sami sebi da se snalaze na medijskom tržištu okrenutom profitu. Jednostavno zato, što nisu niti osnovani isključivo radi ostvarivanja profita kroz oglašavanje i visoku tiražu koja se nerijetko postiže skretanjem prema senzacionalizmu. Manjinski su mediji osnovani i financiraju se radi ostvarivanja prava na informiranje svake nacionalne manjine na materinjem jeziku, kako bi se zabilježili događaji iz manjinske zajednice koji velikim medijima često promaknu, kako bi se očuvao identitet i kultura neke nacionalne manjine. U oštroj konkurenciji s elektroničkim medijima s bezbroj dostupnih kanala za sve uzraste i ukuse i brojnim pisanim medijima, nije lako osvojiti čitatelje, još je to teže jednom, u odnosu na druge, mladom manjinskom mediju. O tome nam govori i jedan Sončanin koji nije niti čuo da »Hrvatska riječ« postoji. Ali sada zna i možda će je ubuduće kupovati. A kada bi svatko tko kupuje i čita naš tjednik rekao, barem ponekad neku dobru riječ o našem tjedniku, on bi stigao u dvostruko veći broj domova. Uz obećanja za potporu manjinskim medijima koja stižu kako iz domicilne tako i matične domovine, to bi mogao biti mali doprinos svakog onog tko je na bilo koji način angažiran u hrvatskoj zajednici.

J. D.

U OVOME BROJU

Iz pokrajinskog proračuna predviđeno

Dodatnih 12 milijuna dinara za pisane manjinske medije 5

Mogućnosti očuvanja tradicije

Etno-kuće kao turističke atrakcije 14,15

IV. smotra dječjih pjevača i zborova

Smotra za pohvalu 38,39

Larisa Buljovčić, jedriličarka

Zdrav sport i uživanje u prirodi 43

Ministar za ljudska i manjinska prava Svetozar Čiplič o prijedlogu Statuta Vojvodine

Kritike su neosnovane

U krajnjoj liniji, najveći broj primjedaba, koje su dale stranke, jesu političke, a ne pravne prirode. S druge strane, svatko tko se boji (»države u državi«), treba imati u vidu da je kontrola ustavnosti i zakonitosti pred Ustavnim sudom

Ministar za ljudska i manjinska prava Svetozar Čiplič u svojim je čestim javnim nastupima u posljednje vrijeme ocijenio kako je radna verzija novog Statuta Vojvodine u potpunosti usuglašena s Ustavom Srbije, te da su kritike dijela oporbe i građana da se stvara »država u državi« neosnovane.

»Pokraj ostalog, Ustav Srbije iz 2006. dao je pokrajinama pravo na samoorganiziranje daleko šire nego što je to bilo po Ustavu iz 1990.«, kaže Svetozar Čiplič. »Ustav iz 1990. jamči pokrajinsku imovinu, kao i izvorne prihode pokrajina, a u domeni manjinskih prava predviđa pravo pokrajine da svojim aktima dodatno uređuje prava nacionalnih manjina.«

Kritike na sadašnji tekst Statuta Vojvodine Čiplič nalazi u povijesnom iskustvu s Ustavom iz 1974. godine, a u motivima stranaka s desne političke pozicije, koje su napale ovu verziju, prepoznaje činjenicu da su one u političkoj krizi i da nemaju puno materijala baviti se nekim političkim radom.

»U krajnjoj liniji, najveći broj primjedaba, koje su dale te stranke, jesu političke, a ne pravne prirode. S druge strane, svatko tko se boji, treba imati u vidu da je kontrola ustavnosti i zakonitosti pred Ustavnim sudom, da Ustavni sud po zahtjevu Vlade Srbije može ocjenjivati taj statut, a da prije Ustavnog suda imamo Skupštinu Srbije koja daje ili ne daje suglasnost. Dakle, potpuno su besmislene priče o cijepanju, separatizmu i oportunisti radne verzije, koja će nakon rasprave možda pretrpjeti određena poboljšanja ili promjene«, kaže Svetozar Čiplič.

On navodi kako prema istraživanjima samo pet posto stanovništva u Vojvodini razmišlja o osamostaljenju Vojvodine kao nekom realnom ili željenom političkom okviru, pa tako priča o secesiji biva potpuno obesmišljena.

Ministar Čiplič ukazuje i na važnu činjenicu o kojoj nitko ne govori, a koja baca novo svjetlo na priču o pokrajinskom statutu. Naime, uz davanje suglasnosti Skupštine Srbije na ovaj statut, na istoj će sjednici, kao prethodna točka, biti donesen zakon, *lex specialis*, koji će odrediti granice ovlasti pokrajine, što je Ustav već propisao.

»Da odredbe novog Statuta Vojvodine ne bi bile samo golo pravo, neophodno je posebnim

republičkim zakonom razgraničiti djelokrug između republike i pokrajine.

Racionalnije je i pravno korektnije pitanje ustavnih kompetencija pokrajine urediti jednim zakonom, nego tu materiju regulirati kroz različite zakone koji uređuju pojedina područja. Poanta je u tome da nakon davanja suglasnosti na Statut Vojvodine u Skupštini Srbije, taj akt odmah može i zaživjeti. A ako ne bude tog zakona, imali bismo situaciju da ovlasti Vojvodine vise između Ustava i Statuta, budući da ne bi bile razgraničene kompetencije dviju razina vlasti«, navodi Čiplič.

Priredio: Z. P.

Priprema se zakon o nacionalnim vijećima

Proteklih je tjedana ministar za ljudska i manjinska prava održao odvojene sastanke s predsjednicima manjinskih nacionalnih vijeća, među ostalima i s predsjednikom HNV-a Brankom Horvatom. Teme su bile u svezi s izradom nacrtu Zakona o izboru i ovlastima nacionalnih vijeća, problemima s kojima se nacionalne manjine susreću u područjima obrazovanja i informiranja, kao i s planovima i projektima vijeća.

Izrada Zakona o izboru i ovlastima nacionalnih vijeća odvijat će se u dvjema fazama. Prva je faza rad eksperata, koji bi napravili model zakona s potrebnim alternativama, dok se u drugoj fazi uključuju nacionalna vijeća, čijim će izjašnjavanjem biti završen rad na samom tekstu zakona. Poslije ove faze Ministarstvo za ljudska i manjinska prava započet će zakonodavnu proceduru podnošenjem Vladi Srbije modela zakona za usvajanje. Nakon toga će usvojeni model, kao prijedlog zakona biti prosljeđen Skupštini Srbije na usvajanje. »Tijekom ove godine, osim Zakona o izboru i ovlastima nacionalnih vijeća, u planu je i usvajanje prijedloga Zakona o priznavanju pravnog subjektiviteta. Ovo je ministarstvo također podržalo i donošenje Zakona o zabrani diskriminacije«, dodaje se u priopćenju Ministarstva za ljudska i manjinska prava.

Posjet predstavnika HNV-a Ministarstvu za ljudska i manjinska prava

Razgovor o zakonu, problemima i planovima

Ministar za ljudska i manjinska prava Svetozar Čiplič razgovarao je u Beogradu s predstavnicima židovske, rumunjske i hrvatske nacionalne zajednice o izradi Nacrta zakona o nacionalnim vijećima. Kako se navodi u priopćenju Ministarstva za ljudska i manjinska prava, na sastanku koji je održan 24. rujna, bilo je riječi i o problemima s kojima se manjine susreću u područjima obrazovanja i informiranja, kao i planovima i projektima tih vijeća.

Sastanku su prisustvovali predsjednik Saveza židovskih općina Srbije Aleksandar Nećak, predsjednik i tajnik Rumunjskog nacionalnog vijeća Danijel Petrović i Marčelo Dragan i predsjednik i tajnik Hrvatskog nacionalnog vijeća Branko Horvat i Ladislav Suknović.

Predsjednik HNV-a Branko Horvat upoznao je ministra s aktivnostima i projektima HNV-a, te istaknuo probleme koji su aktualni a vezani su uz ovlasti Vijeća, osobito se osvrnuvši na područje obrazovanja i probleme u svezi s nabavom udžbenika, te na područje informiranja, koje nije sustavno riješeno.

Tema radnog sastanka bio je i novi Zakon o nacionalnim vijećima, čije se donošenje očekuje koncem ove i početkom iduće godine. Kako je istaknuo ministar Čiplič, planirano je formiranje povjerenstva koje će izraditi tekst zakona, a sama procedura izrade je planirana u dvjema fazama. Prva faza je izrada teksta zakona u ekspertskoj grupi, a druga je njegovo verificiranje od strane Koordinacije nacionalnih vijeća. Glavne teme oko kojih se vode rasprave su način izbora, organiziranje izbora i pitanje vođenja posebnih manjinskih biračkih spiskova. Ministar je napomenuo kako glede ovih pitanja postoje različiti prijedlozi pojedinih nacionalnih vijeća, ali da će se uz pomoć Koordinacije nacionalnih vijeća nastojati postići konsenzus glede navedenih pitanja i mogućih zakonskih rješenja.

Na kraju sastanka zaključeno je kako je kvaliteta i učestalost komunikacije između nacionalnih vijeća i Ministarstva iznimno važna, a sam je ministar istaknuo spremnost potpore projektima, koji se kandidiraju kao značajni za pojedine zajednice, te otvorenost i planirani posjeti svim nacionalnim vijećima u Republici Srbiji.

H. R.

Iz pokrajinskog proračuna predviđeno

Dodatnih 12 milijuna dinara za pisane manjinske medije

Rebalansom pokrajinskog proračuna predviđeno je da u ovoj godini tiskani mediji u Vojvodini, čiji su osnivači vijeća nacionalnih zajednica, mogu računati na subvenciju od dodatnih 12 milijuna dinara, priopćila je *Ana Tomanova Makanova*, potpredsjednica Izvršnog vijeća i pokrajinska tajnica za informacije na sastanku s direktorima i urednicima listova od pokrajinskog značaja i predstavnicima Vijeća nacionalnih zajednica. Na sastanku održanom 29. rujna Ana Tomanova Makanova je istaknula kako je ovo početak ostvarivanja stvarnog dijaloga s predstavnicima tiskanih medija na jezicima nacionalnih zajednica.

»I Ustav Republike Srbije i Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina, i međunarodne konvencije, jamče pripadnicima nacionalnih zajednica pravo na informiranje na svom materinjem jeziku. To pravo je u domeni naših stečenih prava i Pokrajinsko tajništvo za informacije će financijski podržavati listove nacionalnih zajednica u Vojvodini. To znači da ćemo se truditi osigurati dovoljno sredstava, u skladu s mogućnostima proračuna AP Vojvodine. Zajedno ćemo se truditi da tih sredstva iz godine u godinu bude sve više, a istovremeno ćemo zajedno s vama, pokušati rješavati sva

otvorena pitanja i stvaranjem kvalitetnih medija koji će u skladu sa Zakonom o javnom informiranju, biti na usluzi građanima Vojvodine, ispuniti zahtjeve suvremenog informiranja.« Potpredsjednica Izvršnog vijeća naglasila je i značaj upošljavanja mladih kadrova i njihovog stipendiranja, vođenje ispravne kadrovske politike koja će omogućiti struci napredak u budućnosti. Očuvanje identiteta pripadnika nacionalnih zajednica kroz njegovanje vlastitog jezika, kulture i obrazovanja, ostvaruje se kroz informiranje, stoga je bitno istodobno iskoristiti ove prednosti za unapređivanje građanskog društva, građanske svijesti i ujedno pridonijeti demokratizaciji naše zajednice, rekla je Ana Tomanova-Makanova. Potpredsjednica Izvršnog vijeća je posebno naglasila važnost zajedničke suradnje, ostvarivanje kontinuirane komunikacije i part-

nerskog odnosa u rješavanju svih aktualnih pitanja koju ovi mediji imaju, i navela značaj pokretanja multikulturalnih projekata kao doprinos građenju dobrih i tolerantnih odnosa među građanima Vojvodine.

Sudionici sastanka iznijeli su probleme s kojima se suočavaju u svom radu istaknuvši, pokraj najčešćeg problema koji imaju s prostorom, i zahtjeve za organiziranu i kontinuiranu stručnu edukaciju novinara i menadžera. Konstatirano je i da bi tješnja suradnja i bolja razmjena informacija između predstavnika tiskanih medija nacionalnih zajednica u Vojvodini dovela do značajnih pomaka u oblasti informiranja.

Na sastanku je najavljena i financijska potpora, koju će u idućoj godini resorno tajništvo izdvojiti za najbolje projekte, koji će biti odabrani putem javnih natječaja. Riječ je o projektima koji unapređuju programe pisanih i elektroničkih medija na lokalnoj i regionalnoj razini, projektima za unapređivanje profesionalnih standarda, za unapređivanje informiranja, stipendiranja studenata i na koncu nagrađivanje medija i novinara za doprinos poboljšanju u informiranju građana Vojvodine.

H. R.

Konferencija o zaštiti individualnih i kolektivnih prava nacionalnih manjina Neophodno je donijeti zakon o nacionalnim vijećima

Dvodnevna konferencija »Zaštita individualnih i kolektivnih prava nacionalnih manjina i nadzor nad njihovim ostvarivanjem« organizovana je kao dio suradnje Zaštitnika građana s nacionalnim vijećima manjina i tijelima državne uprave, koji su zaduženi za ostvarivanje njihovih prava.

Zaštitnik građana *Saša Janković* je, na otvorenju skupa koji je održan od 25. do 27. rujna na Kosmaju, istaknuo kako je još uvijek otvoreno pitanje položaja nacionalnih vijeća manjina i, iako je postojala obveza urediti pitanje izbora tih vijeća do listopada 2002. godine, to do danas nije učinjeno. U isto je vrijeme, kako je dodao, odnos tih vijeća i državnih i tijela lokalne samouprave nedefiniran i predstavlja jednu od nedorečenosti u praksi zaštite prava nacionalnih manjina.

Poseban problem, prema njegovima riječima, predstavlja nadzor nad ostvarivanjem prava nacionalnih manjina u lokalnim zajednicama i pred

tijelima državne uprave.

Šef izaslanstva Europske komisije u Srbiji *Joseph Lloveras* istaknuo je kako je u izvješću tog tijela za 2007. godinu ocijenjeno da Srbija nastavlja s unapređenjem preduvjeta za zaštitu nacionalnih manjina, kao i da su uočeni nedostaci i dane preporuke za daljnje unapređenje tog područja.

Lloveras je istaknuo kako je potrebno da Srbija usvoji poseban zakon o izboru i funkcioniranju nacionalnih vijeća manjina i da će po njegovom usvajanju srpske vlasti uspostaviti osnovne preduvjete za primjenu nacionalnih i manjinskih prava u Srbiji.

Osim predstavnika nacionalnih vijeća manjina, na konferenciji su sudjelovali zaštitnici građana, suci ustavnih sudova, predstavnici državne uprave i stručnjaci iz regije. Konferenciji je prisustvovao predsjednik HNV-a *Branko Horvat*.

H. R.

Vijeće Europe o obvezama Srbije i položaju manjina Dalje poboljšavati položaj nacionalnih manjina

Ispunjavanje obveza prema Vijeću Europe i položaj nacionalnih manjina u Srbiji teme su na dnevnom redu jesenskog zasjedanja Parlamentarne skupštine Vijeća Europe, koje se održava u Strasbourgu od 29. rujna do 3. listopada. Parlamentarci 47 zemalja članica Vijeća Europe izjašnjavaju se o nacrtu rezolucije Odbora za monitoring o ispunjavanju obveza Srbije prema toj organizaciji za zaštitu ljudskih prava, čija je članica od 2003. godine.

Izvjestitelji Odbora *Charles Gorens* i *Andreas*

Gros ocijenili su u izvješću kako je neophodno da Srbija omogući bolje funkcioniranje demokratskih institucija i da do kraja provede reforme pravnog sustava, kao i da ispuni preostale obveze prema Haškom sudu.

Srbija se poziva i nastaviti suradnju s međunarodnom misijom UN na Kosovu i organizirati otvoreni politički dijalog o tamošnjoj situaciji. Nacrt rezolucije bit će razmatran u Odboru za politička pitanja Parlamentarne skupštine Vijeća Europe, prije nego što se nađe pred Skupštinom.

Na dnevnom redu Skupštine je i nacrt rezolucije o nacionalnim manjinama u Srbiji, čiji je autor Nijemac *Jürgen Herrmann* iz Odbora za pravna pitanja i ljudska prava.

Srbija se poziva nastaviti napore radi poboljšanja položaja nacionalnih manjina i »poduzeti sve neophodne mjere kako bi se izbjeglo izbijanje novog međuetničkog nasilja«.

Glavna tema jesenskog zasjedanja Parlamentarne skupštine Vijeća Europe su posljedice rata između Gruzije i Rusije, druga važna rasprava odnosi se na situaciju na Cipru, a na dnevnom redu je i ispunjavanje obveza Bosne i Hercegovine prema Vijeću Europe, kao i prijedlog o 42 dana pritvora prije podizanja optužnice u Velikoj Britaniji.

H. R.

Javna rasprava o Nacrtu statuta AP Vojvodine

Autonomija u okviru Ustava

Predloženi dokument usuglašen od strane vladajuće koalicije, javna rasprava prilika za poboljšanje teksta, akt pred zastupnicima Skupštine Vojvodine 14. listopada

U Skupštini Grada Novog Sada u prošlu je subotu službeno počela javna rasprava o tekstu Nacrta statuta AP Vojvodine, koji je usuglašen na razini koalicijskih partnera u pokrajini. Osim predsjednika Izvršnog vijeća AP Vojvodine *Bojana Pajtića* i pokrajinskog tajnika za znanost i tehnološki razvoj *Dragoslava Petrovića*, u raspravi su sudjelovali i pokrajinski zastupnici iz zastupničkog kluba Za europsku Vojvodinu s teritorija Novog Sada, kao i profesori Sveučilišta u Novom Sadu, stručnjaci nevladinog sektora, novinari i drugi zainteresirani građani.

Prema riječima *Bojana Pajtića*, predloženi tekst predstavlja siguran razvojni mehanizam i polugu za daljnji napredak Vojvodine, kao suvremene europske regije, s razvijenom ekonomijom i tradicionalno visokim standardima u području ljudskih i manjinskih prava i zaštite svih etničkih zajednica.

»Očekujem da će javna rasprava ponuditi i neka poboljšanja ponuđenog teksta i Nacrt to može učiniti još boljim, jer je to dokument koji treba dobiti dvotrećinsku većinu u Skupštini Vojvodine, ali i podršku što većeg broja građana Vojvodine«, rekao je *Pajtić*. »Ne prihvaćamo one primjedbe kojima bi APV i njeni građani izgubili dio onoga što im u skladu s Ustavom pripada, već samo one koje će im na razini

novih statutarne rješenja osigurati bolji život, uspješniji ekonomski i kulturni razvoj i približiti europske integracije.«

Predsjednik pokrajinske vlade rekao je i kako je formiranje Vijeća nacionalnih zajednica osobito važan aspekt, jer će to biti tijelo čije će mišljenje biti nophodno kada pokrajinski parlament bude donosio nove odluke.

»Kako je naša pokrajina i do sada bila središta u čije su temelje bile ugrađene tolerancija, manjinska prava, kulturna, jezična i vjerska raznolikost, nova će rješenja takvo opredjeljenje samo potvrditi i učvrstiti na konstitutivnoj razini.

Također je veoma važno i pitanje javne imovine pokrajine, koja je predviđena novim Statutom Vojvodine. Osim toga, treće važno pitanje je decentralizacija, koja neće stati na razini prava pokrajinskih institucija, već je predviđeno osnivanje pokrajinskih upravnih okruga, kao i formiranje mješovitog povjerenstva, stalnog tijela koje bi koordiniralo suradnju između republičkih i pokrajinskih tijela, ali i odnose s lokalnim vlastima, i tako na najsvrhovitiji način osiguralo efikasnu primjenu onih rješenja koja će zajednički biti ocijenjena kao optimalna«, rekao je *Pajtić*.

Javna rasprava o Nacrtu statuta u organizaciji koalicije Za europsku Vojvodinu nastavlja se

u ponedjeljak u Srijemskoj Mitrovici, u utorak u Zrenjaninu, u srijedu u Subotici, te u četvrtak u Pančevu.

»Novi Statut nije sjeme razdora nego je prije sjeme razvoja i predstavlja veoma dobar okvir da iskoristimo i unaprijedimo sve mogućnosti i potencijale koji postoje na razini naše pokrajine«, rekla je potpredsjednica Izvršnog vijeća AP Vojvodine *Ivana Dulić-Marković* na raspravi u Zrenjaninu. »Također će biti stvoreni neophodni mehanizmi za uspješnu decentralizaciju, koja se neće zaustaviti na razini pokrajine i samo prijeći iz Beograda u Novi Sad, već ćemo imati stvarne preduvjete za brži lokalni i regionalni razvoj i preobražaj ruralnih sredina, njihovim vlastitim snagama i planiranjem. Upravo su se regionalni i lokalni razvojni planovi pokazali, na europskoj razini, kao najefikasniji instrumenti ekonomske obnove i brzog razvitka.«

Javno razmatranje predloženog dokumenta vodi i Mađarska koalicija, koja će rasprave održati u više od deset gradova i općina Vojvodine.

Skupština AP Vojvodine trebala bi 14. listopada razmatrati i usvojiti Statut AP Vojvodine, a nakon toga, da bi ovaj najviši pokrajinski akt stupio na snagu, suglasnost mora dati Narodna skupština Srbije.

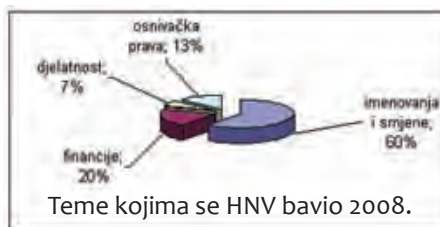
Priredio: Z. P.

HDF Preporuke uskoro će javnosti predstaviti svoj monitoring rada HNV-a

Zakonske mogućnosti treba bolje koristiti

Novoformirani Hrvatski demokratski forum – Preporuke iz Lemeša završio je svoj prvi projekt, koji će javnosti biti predstavljen u idućim tjednima. Riječ je o monitoringu rada Hrvatskog nacionalnog vijeća. Prema riječima predsjednice HDF Preporuka *Antonije Čote* projekt je urađen u svrhu poboljšanja rada tog predstavničkog tijela hrvatske manjine u Srbiji, te radi što boljeg korištenja zakonom zajamčenih manjinskih prava.

»Vodili smo se istraživanjem manjinskog javnog mnijenja koje je CeSid objavio proletoš, a

koje govori, između ostalog, o poraznoj činjenici da čak 59 posto ispitanih Hrvata uopće ne zna da postoji HNV, te da 71 posto njih ne zna kako se bira ovo tijelo manjinske samouprave«, kaže

Antonija Čota. »Istraživanje je pokazalo kako i dalje postoji predstava da se na ovoj razini ništa ne rješava i da se odluke donose na 'nekome drugom mjestu'. Promatranje rada HNV-a radili smo analizom sadržaja zapisnika i materijala sa sjednica HNV-a u razdoblju od početka rada, odnosno 2003. godine, do 1. rujna 2008. godine.«

Ovaj monitoring HNV-a poslužit će kao temelj za donošenje preporuka za daljnji rad, a te će preporuke biti dio projekta Jačanje kapaciteta javnih institucija za prevenciju potencijalnih sukoba.

H. R.

Regresiranje troškova za prijevoz studenata

Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje će školske 2008/2009. godine regresirati troškove prijevoza studenata u međumjesnom prometu. Uvjet za stjecanje prava imaju studenti: stanovnici Grada Subotice, da svakodnevno putuje u međumjesnom prometu, student koji nije korisnik usluge smještaja u studentskom centru, da se školuje na teret proračuna Republike, da prvi put upisuje godinu studija, da ne dobiva stipendiju ili kredit Ministarstva prosvjete, Fonda za stipendiranje darovitih studenata Sveučilišta u Novom Sadu, Izvršnog vijeća AP Vojvodine i drugih raznih

fondacija, organizacija i poduzeća. Za reguliranje prava za regresiranu mjesečnu kartu studenti trebaju podnijeti sljedeće: preslik osobne iskaznice, potvrdu fakulteta da student prvi puta upisuje godinu na teret proračuna, preslik štedne knjižice, odnosno tekućeg računa kod određene banke (ako student nema, onda jednog od roditelja), te studenti popunjavaju i obrazac izjave u Službi za društvene djelatnosti.

Zahtjevi za regresiranje mjesečnih karata rješavat će se u Gradskoj upravi, Trg Slobode broj 1, III. kat – ured 305, svakoga dana u razdoblju od 1. 10. do 31. 10. 2008. godine i to od 7,30 do 13,30 sati.

H. R.

3. listopada 2008.

Platforma o obrazovanju trebala bi biti završena do kraja godine

Problem s vremenom ili honorarom?

Prema najavama visokih dužnosnika Hrvatskog nacionalnog vijeća s početka godine, Platforma za obrazovanje na hrvatskom jeziku u Republici Srbiji trebala bi biti završena ove godine, do čijeg je kraja ostalo još tri mjeseca. Riječ je o jednom od dvaju strateških dokumenata iz oblasti kulturne autonomije Hrvata u Republici Srbiji, skupa sa Platformom o informiranju na hrvatskom jeziku u Republici Srbiji.

S izradom ovoga dokumenta, podsjetimo, počelo se prije otprilike dvije godine, na inicijativu tada novoizabranog saziva Izvršnog odbora HNV-a na čelu sa *Slavicom Peić*.

Koordinator radne skupine za izradu Platforme o obrazovanju prof. dr. *Josip Ivanović* kaže kako je svjestan da se sa završetkom ovoga dokumenta kasni, ali i izrazio nadu da će ta zadaća biti

Josip Ivanović

završena do kraja godine. »Sav rad na izradi platforme je nažalost ostao na meni. Zbog previše profesionalnih obveza, ali i izostanka najavljenih financijske potpore

Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici, završetak rada na Platformi se odlaže. Ne mogu ništa precizirati, ali se nadam da ću dokument završiti do kraja godine«, kaže Josip Ivanović.

Osim njega, na izradi platforme angažirani su i sveučilišni profesor *Stipan Jukić*, koji trenutačno živi u Splitu, i pedagog *Dužo Runje*. Ovaj je tročlani tim za izradu platforme dobio honorar od 3.000 eura, putem natječaja Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija Republike Hrvatske iz 2006. godine, a kako neslužbeno saznajemo za taj su projekt tražili pet puta veću sumu novca.

Josip Ivanović ističe kako bi Platforma trebala dati kompas za uređenje i osmišljavanje obrazovanja u hrvatskoj zajednici u zemlji. »Ona je u svojoj koncepciji takvog tipa da može poslužiti i drugim manjinskim zajednicama. Rađena

je na bazi kompatibilnih analiza drugih manjina, njihovih obrazovnih struktura i drugih država i njihovih obrazovnih struktura. Podrazumijeva sva poglavlja od predškolskog do visokoškolskog obrazovanja«, dodaje on.

S druge strane, predsjednica Izvršnog odbora HNV-a *Slavica Peić* upozorava da će ukoliko za mjesec dana ne dođe do konačne verzije Platforme o obrazovanju, HNV pribjeći drugom rješenju.

»Ukoliko se ne nađe adekvatno rješenje toga nesporazuma na liniji Konzulat – tim koji radi na izradi platforme, onda ćemo morati pribjeći najvjerojatnije formiranju novoga tima koja će onda morati uraditi Platformu. Ona mora biti napravljena do kraja godine, kao i Platforma o informiranju«, kaže Slavica Peić.

D. B. P.

Problemi s uvozom nastavnih sredstava iz Republike Hrvatske

Rješenje kasnilo, odobreni mahom priručnici

Iako je školska godina počela prije mjesec dana, još uvijek postoji problem s uvozom udžbenika i ostalih nastavnih sredstava iz Republike Hrvatske za potrebe ovdašnje nastave na hrvatskom jeziku.

Predsjednica Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća *Slavica Peić* upozorava da je zahtjev za odobrenje uvoza udžbenika upućen srbijanskom Ministarstvu prosvjete na vrijeme (10. lipnja) ali da je rješenje ministarstva u Hrvatsko nacionalno vijeće stiglo tek ovih dana (ponedjeljak, 29. rujna). »Oni tri mjeseca nisu reagirali, unatoč našim intenzivnim pozivima gotovo svakodnevno, do te mjere da smo im 'dosadili' i da su nam rekli da više ne zovemo. Rekli su da na tom rade te da će nas čim rješenje bude gotovo obavijestiti. Posljednja tri tjedna u rujnu su nam svakodnevno davali odgovor da je rješenje na stolu kod ministra dr. *Žarka Obradovića* i da ga on samo treba potpisati, da bi smo jučer dobili to rješenje. Prije toga smo intervenirali kod ministra za ljudska i manjinska prava *Svetozara Čipliča*«, kaže Slavica Peić.

Drugi je problem, kako ističe Peićeva, što se navedenim rješenjem odobrava uvoz i uporaba nastavnih sredstava od tek nekoliko priručnika i udžbenika, a zahtjevom je traženo odobrenje za uvoz mnogo više udžbenika, priručnika i učila.

Tim povodom predsjednik HNV-a *Branko Horvat* uputio je dopis ministru prosvjete u kojem se navodi da je »tim uskraćenjem načinjen veliki problem u ostvarenju i odvijanju nastave na materinjem jeziku« pripadnika hrvatske nacionalne zajednice. Isti je dopis poslan i ministru za ljudska i manjinska prava, pokrajinskom tajniku za obrazovanje, republičkom ombudsmanu, OEES-u, predsjedniku koordinacije nacionalnih vijeća, te generalnoj konzulici RH u Subotici.

D. B. P.

Mađari koriste udžbenike iz matične domovine

U nastavi na mađarskom jeziku u Republici Srbiji koriste se udžbenici koji se uvoze iz matične Republike Mađarske, a pitanje njihova uvoza pokrenuto je u vrijeme kada je ministar prosvjete bio Gašo Knežević, kaže za HR Edit Soós, članica Izvršnog odbora Mađarskog nacionalnog vijeća zadužena za osnovno i srednje obrazovanje.

»Što se tiče udžbenika za osnovne škole koriste se uvezani udžbenici i to samo za potrebe nastave od prvog do četvrtog razreda. Sad je u tijeku produživanje odobrenja za njihov uvoz. Glede udžbenika od petog do osmog razreda, plan i program se razlikuje u toj mjeri da nismo našli udžbenik koji bi bio odgovarajući i koji bismo predložili za usvajanje. Inače, udžbenike koji se ne uvoze, a koriste se u nastavi na mađarskom jeziku, tiska Zavod za izdavanje udžbenika u Beogradu«, objašnjava Edit Soós.

Za potrebe srednjoškolske nastave, osim u slučaju gimnazije, najveći dio udžbenika se upravo uvozi iz matične države. Prijevodi udžbenika sa srpskog jezika ne postoje, budući da je potreba za njima u toj mjeri mala da nije ekonomski isplativo prevoditi ih i tiskati u Srbiji. »Za vrijeme mandata ministra Gaše Kneževića pokrenuto je pitanje uvoza udžbenika za stručne predmete u stručnim srednjim školama. Ministarstvu prosvjete su na usvajanje predložena 83 naslova, što nam je i odobreno«, kaže Edit Soós.

Srpska zajednica u Hrvatskoj osniva svoju banku

Primjer gospodarskog jačanja zajednice

*Riječ je o poslovnoj banci usmjerenoj prvenstveno na gospodarsko oživljavanje povratničkih sredina i osnaženje srpske zajednice u Hrvatskoj * Među dioničarima ulagači i iz Hrvatske i iz Srbije*

Piše: Zvonimir Perušić

Srpska zajednica u Hrvatskoj pokrenula je jedan od najvećih projekata u novije vrijeme, koji za cilj ima gospodarsko učvršćivanje i jačanje statusa te nacionalne manjine, čiji udio u ukupnom stanovništvu Hrvatske iznosi oko 4,5 posto. Riječ je o osnivanju Srpske banke u Hrvatskoj, koja će biti poslovna banka razvojnog karaktera s neograničenim ovlaštenjem, prvenstveno usmjerena na gospodarsko oživljavanje povratničkih sredina, te promoviranje gospodarske suradnje u regionalnom okruženju.

Srpska banka u Hrvatskoj oslanjat će se, prema najavama, na tradicije nekadašnje utjecajne Srpske banke, utemeljene 1895. godine u Zagrebu, koja je imala svoje jake poslovnice širom Hrvatske, kao i u Vojvodini: u Subotici, Somboru i Novom Sadu.

U INTERESU POVRATNIKA: Prve najave o osnivanju Srpske banke u Hrvatskoj u javnosti su se pojavile početkom 2008. godine i pripreme su od tada u tijeku, no zamjenik predsjednika Srpskog narodnog vijeća *Saša Milošević* za Hrvatsku riječ kaže kako početak rada te banke ne treba očekivati prije iduće godine. »Osnivanje banke predviđa ozbiljnu proceduru i očekujem da bi taj posao mogao biti završen do sredine iduće godine.«

Proces osnivanja banke započet je transformacijom sadašnje Štedno-kreditne zadruge u banku srpske zajednice u Hrvatskoj, a nositelji inicijative i provedbe su Srpsko narodno vijeće, Štedno-kreditna zadruga »Privrednik« i Srpsko gospodarsko društvo »Privrednik iz Hrvatske«. Prema izjavama predsjednika Srpskog narodnog vijeća u Hrvatskoj *Milorada Pupovca* hrvat-

skim medijima, Srpska bi banka pridonijela oživljavanju povratničkih sredina u Hrvatskoj, a u tijeku je animiranje budućih dioničara u Hrvatskoj, ali i u Srbiji.

Inicijativi se priključilo i Izvršno vijeće AP Vojvodine, čiji je predsjednik *Bojan Pajtić* najavio da će vojvodanska vlada nastaviti podržavati sve projekte i programe kojima se pridonosi trajnom rješavanju problema izbjeglih i prognanih osoba u Vojvodini. Zakonski minimum za buduću poslovnu banku s neograničenim ovlaštenjem je 40 milijuna kuna, a Bojan Pajtić je, tijekom ljetosnjeg razgovora s Miloradom Pupovcem u Novom Sadu, obećao da će Izvršno vijeće Vojvodine pomoći osnivanje Srpske banke iznosom od 45.000 eura za nabavu softvera.

JAČANJE SURADNJE HRVATSKE I SRBIJE: »Početna ideja o preoblikovanju Štedno-kreditne zadruge u štednu banku u načelu je napuštena i to u korist poslovne banke razvojnog karaktera, koja bi prvenstveno radila na gospodarskom oživljavanju povratničkih sredina, te na promoviranju gospodarske suradnje u regionalnom okruženju«, kaže za Hrvatsku riječ *Boris Rapo* iz Centra za razvoj i investicije Srpskog narodnog vijeća u Zagrebu i član osnivačkog odbora Srpske banke. »U tom će se kontekstu osobito raditi na ojačavanju gospodarske suradnje između Hrvatske i Srbije. Sigurno je da će banka imati veći osnivački kapital od zakonom propisanog minimuma. Procedura osnivanja Srpske banke predviđena je Zakonom o bankama u Republici Hrvatskoj, a realno je za očekivati da će ova banka biti operativna za oko godinu dana.«

Sjedište nekadašnje Srpske banke u Splitu

Boris Rapo dodaje kako će se buduća poslovna banka oslanjati na tradicije nekada poznate Srpske banke u Zagrebu, osnovane 1895. godine.

»U tom je kontekstu posebno značajna povijesna činjenica da među gotovo 7000 dioničara nekadašnje Srpske banke, nisu bili samo ugledni Srbi, nego i Hrvati, Slovenci, Talijani, Mađari, Nijemci...«, kaže Rapo. »Taj podatak Srpsko narodno vijeće ima strogo u vidu, jer treba poslužiti kao primjer, osobito u ovoj globaliziranoj ekonomskoj atmosferi. Nova poslovna banka odgovorno će izbjegavati svaku financijsko-poslovnju getoizaciju.«

Na web stranici Srpske banke u Hrvatskoj piše kako je među dioničarima ove banke, u prošlosti, bio i najveći hrvatski kipar *Ivan Meštrović*.

BANKA KAO I SVE DRUGE BANKE: Jedan od osnivača Srpske banke s ove strane granice bit će Metals banka iz Novog Sada, a imena ostalih osnivača bit će objavljena do konca godine. Boris Rapo uvjerava da se »u svakom slučaju radi o vrlo cijenjenim pravnim i fizičkim osobama iz inozemstva i Republike Hrvatske«.

Među dioničarima i Hrvati iz Vojvodine

Na web stranici Srpske banke nalazi se popis svih dioničara na dan 8. studenoga 1940. godine. Među oko ukupno 7000 dioničara, uglavnom fizičkih ali i pravnih osoba, nalaze se i oni s područja Vojvodine, čija bi imena čitateljima Hrvatske riječi mogla biti zanimljiva: Ernest Horvatić, Ivan Malagurski Joškov, Paulina Malagurska, Alba Malagurski, Amalija Malagurski, Danilo Pećerić, Andrija Pletikosić, Bela Stantić, Mićo Skenderović, Antun Vidaković, Vojnić dr. Hajduk, Josip Vojnić Hajduk (svi iz Subotice), Leo Lederer (Sombor) i Darinka Horvatski (Stari Bečej).

Sjedište nekadašnje Srpske banke u Novom Sadu

Ideja korisna i za Hrvate u Srbiji?

»**P**oznata mi je inicijativa osnivanja Srpske banke u Hrvatskoj, znam čak i u kome će objektu biti sjedište te banke«, kaže član Izvršnog odbora HNV-a Joza Kolar. »Ta je ideja iznimno zanimljiva i za nas Hrvate ovdje, i takva bi nam banka mogla biti od ogromne koristi. Možda ću već na sljedećem sastanku Izvršnog odbora HNV-a predložiti da se razmisli o osnivanju hrvatske banke ovdje kod nas.«

Buduća će se poslovna banka, osim već navedenog cilja – da pomaže povratnike, baviti svim uobičajenim bankarskim poslovima, kao što su: klasični kreditni poslovi, izdavanje kartica, čekova, bankovnih naloga, iznajmljivanje sefova. Rapo naglašava kako su reakcije u Hrvatskoj na osnivanje Srpske banke uglavnom pozitivne.

»Posebno se to odnosi na hrvatske poslovne ljude, koji već godinama vrlo uspješno posluju u Srbiji i koji u osnivanju nove Srpske banke u Hrvatskoj vide mogućnost daleko većih poslovno-investicijskih projekata na relaciji Srbija-Hrvatska«, kaže Boris Rapo.

Milorad Pupovac u hrvatskim medijima najavljuje kako će preko buduće banke ići i sredstva Vlade Republike Hrvatske namijenjena za povratak Srba, obnovu i gospodarski razvoj povratničkih sredina sukladno sporazumu Vlade i SDSS-a. Uz to, buduća bi banka davala garancije za pokretanje poduzetničkih projekata i osiguravala stipendije za školovanje učenika i studenata potrebnih struka. »Srpska će banka u Hrvatskoj biti kao svaka druga banka u Hrvatskoj, koja će se boriti za svoj dio kolača. Nećemo biti samo banka srpske zajednice«, kaže Pupovac. Preko Srpske banke povratnici-poduzetnici bi, kao i povratničke zadruge i svi oni koji se žele iz Srbije vratiti u Hrvatsku, mogli dobiti kredite za svoje projekte i tako osigurati svoju egzistenciju u Hrvatskoj. Pupovac dodaje i kako nekoliko banaka iz Hrvatske pokazuje zanimanje da postanu dioničari Srpske banke i da postoje određeni kontakti s njima.

RAZLIČITE REAKCIJE: No, najave osnivanja Srpske banke u Hrvatskoj nisu naišle samo na pozitivne reakcije, nego ima i onih drugih, ali s različitih stajališta. Primjerice, bivši saborski zastupnik *Simo Rajić* izjavio je kako »osnivati banku s nacionalnim predznakom u ovom trenutku nije mudar potez«, te kako gospodarske probleme Srba mora riješiti hrvatsko društvo, a ne jedna banka koja je »projekt za zabavljanje masa«. Predsjednik Vlade RH *Ivo Sanader* također je reagirao izjavom kako »nije dobro na takav način plasirati informaciju da će Pupovac, SDSS ili SNV u Hrvatskoj otvoriti srpsku banku«. Dodao je da »u financijskom svijetu ne postoji srpska banka«, odnosno da postoje hrvatski zakoni te Hrvatska narodna banka, koja će licenciju dati samo onoj banci koja ispuni uvjete. Kolumnist Hrvatskog slova *Nenad Piskač* u svom komentaru u broju od 5. rujna, podsjećajući na djelovanje Srpske banke u Hrvatskoj s kraja 19. i u prvoj polovici 20. stoljeća, sadašnje osnivanje ove banke stavlja u kontekst »velikosrpske ideologije«.

»Promjene koje su nastale uz pomoć organizacije srpskog kapitala i bankarstva u Hrvatskoj na prijelazu iz 19. u 20. stoljeće trajno su opterećivale Hrvatsku tijekom cijeloga 20. stoljeća, zaključno sa završetkom procesa tzv. mirne reintegracije. Sprema li se isti scenarij i za 21. stoljeće?«, pita se Nenad Piskač.

Sjedište nekadašnje Hrvatske eskontne banke u Subotici: Žuta kuća

Stevan Mačković, direktor Historijskog arhiva u Subotici Srpska i hrvatske banke u Subotici

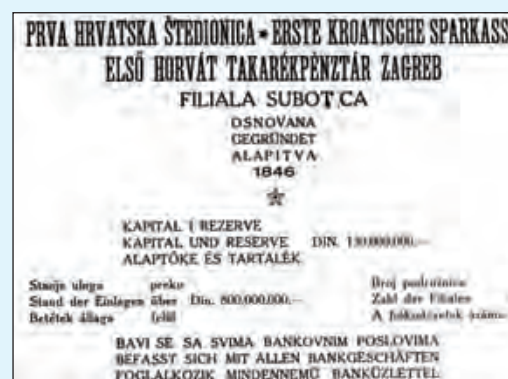
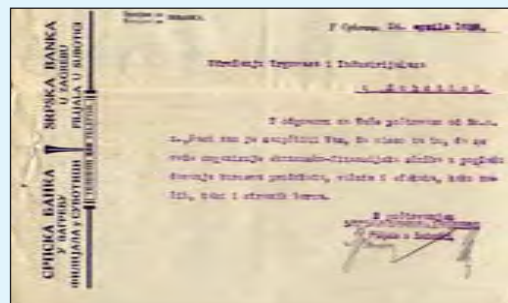
»Prema presjeku iz 1939. godine u Subotici je tada djelovalo oko 30 banaka, odnosno njihovih poslovnica, otprilike koliko i danas«, kaže za Hrvatsku riječ direktor Historijskog arhiva u Subotici Stevan Mačković, ujedno i autor knjige »Industrija i industrijalci Subotice (1918.-1941.)«. »Srpska banka d.d. Zagreb bila je jedna od vodećih banaka u državi, a druga po snazi i kapitalu u Hrvatskoj. Godine 1941. ta je banka podržavljena od NDH i pretvorena u klasičnu gospodarsku banku. Koliko pratim, današnji osnivači Srpske banke u Hrvatskoj nastoje nastaviti tradiciju tadašnje Srpske banke.«

Stevan Mačković napominje kako je 1913. i 1914. godine Srpska banka počela prodor u Vojvodinu, i to tako što se fuzionirala s Centralnim kreditnim zavodom u Novom Sadu.

»Za tu je fuziju bio zaslužan tadašnji predsjednik Srpske banke u Zagrebu Lazar Dunderski, što samo govori o činjenici da su Vojvodani držali vodeće položaje u Srpskoj banci u Zagrebu«, dodaje Stevan Mačković. »Ta je banka, među ostalima, imala filijale i u Vojvodini, gdje je 1941. također podržavljena i to pretvaranjem u Trgovačko-industrijsku banku.«

Osim banke sa srpskim predznakom, između dvaju svjetskih ratova u Subotici su svoje filijale imale i dvije banke s hrvatskim predznakom, i to:

Hrvatska eskontna banka d.d. Zagreb, poslovnica Subotica i Hrvatska sveopća kreditna banka d.d. Zagreb, poslovnica Subotica, no obje su te banke, prema Mačkovićevim riječima, po kapitalu, snazi i poslovanju bile slabije od Srpske banke. Te su dvije hrvatske banke u Vojvodini 1941. godine nastavile raditi u nekim oblicima, ali su ih 1945. godine komunisti u potpunosti podržavili.

Mira Temunović, profesorica tambure u Muzičkoj školi u Subotici

Rad s djecom je moja ljubav

*Nastavlja se ljubav prema glazbi u našoj obitelji * Tambura je našla svoje mjesto u današnjoj glazbi i mislim da puno naše mladeži sluša tamburašku glazbu * Osnovni problem je nedostatak kvalitetnih instrumenata * Svake godine imam između 40 i 50 članova dječjeg orkestra*

Razgovor vodila: Željka Vukov

Mira Temunović je rođena u Subotici 1964. godine u obitelji u kojoj se glazba rado slušala, te je odrasla i odgojena u tom duhu, s tamburom, tradicijom i običajima. Sada radi kao profesorica tambure u Muzičkoj školi u Subotici i vodi glazbeni odjel pri HKC-u »Bunjevačko kolo«. Ujedno je i članica Organizacijskog odbora Festivala bunjevački pisama i »Dužijance«, a rado sudjeluje u kulturnim događanjima koja su vezana uz hrvatsku zajednicu. Bio je to povod za razgovor s profesoricom Temunović.

HR: Poznato je da je Vaša obitelj aktivna na polju glazbe, je li to utjecalo na izbor Vašeg zvanja?

Moj je otac Aleksandar Šano Temunović bio jedan od osnivača i prvih učitelja plesa u HKC »Bunjevačko kolo«, pa sam tako skupa s bratom Vojislavom odrasla u glazbenom okruženju. Otud se javlja i ljubav prema glazbi, kojom sam bila okružena od rođenja. Osnovnu i srednju glazbenu školu završila sam u Subotici, a potom sam upisala Akademiju umjetnosti u Novom Sadu. Od 1987. godine radila sam kao

profesorica glazbe u osnovnim školama »Ivan Milutinović« i »Majšanski put«, da bih 1994. počela raditi u Muzičkoj školi kao profesorica tambure u osnovnoj i srednjoj školi. Do sada je u mojoj klasi završilo više od petnaest učenika, od kojih već danas neki rade kao predavači u Subotici, a i u drugim muzičkim školama po Vojvodini. Nastavila se ta ljubav prema glazbi u našoj obitelji, te su tako i moja dva sina krenula tim putem. Nenan je završio srednju glazbenu školu, instrumentalni odjel, tamburaško čelo i upravo se upisao na fakultet, dok mlađi sin Nemanja, poslije niže škole na glasoviru, nastavlja svoje glazbeno angažiranje sviranjem tamburaškog basa u dječjem orkestru, a upisao je politehničku školu – pejzažna arhitektura.

HR: Radite u Muzičkoj školi u Subotici kao šefica odjela tambure. Koliko ima profesora koji predaju tamburu, koji su instrumenti zastupljeni i postoji li još uvijek tamburaški orkestar u školi?

U Muzičkoj školi radim od 1994. godine, od kada sam i šefica katedre za tržačke instrumente. Katedru čine profesori gitare i profesori tambure kojih trenutno ima četvero. Skupa sa mnom rade još prof. Sonja Berta, prof. Milan Pridraški i prof. Vojislav Temunović. Mogu se pohvaliti kako smo jedan od rijetkih odjela u školi čiji su članovi svi diplomirani profesori, na što sam ponosna. Već 10 godina unazad pri školi djeluje dječji tamburaški orkestar, čija sam voditeljica. Orkestar je svake godine nastupao na festivalima glazbenih škola, kao i na republičkim natjecanjima, gdje je uvijek osvajao prve nagrade. Petu godinu za redom nastupamo i na Smotri vojvodanske tambure, koja se svake godine održava u drugom gradu – u Subotici, Pančevu, Somboru, Vršcu, a sljedeće godine bit će u Bečeju. Članovi dječjeg orkestra su učenici četvrtog, petog i šestog razreda osnovne muzičke škole, ali rado uključujem i mlađe učenike. Naravno, tu mislim na one koji su sposobni polako, ali sigurno učiti osnovne zadatke orkestarskog muziciranja.

U nastavi u odjelu tambure izučavaju se: prim, basprim i tamburaško čelo, a fakultativno kontra i tamburaški bas.

HR: Koliko je tambura zastupljena u glazbenom svijetu danas?

Tambura je našla svoje mjesto u današnjoj glazbi i mislim da puno naše mladeži sluša tamburašku glazbu. Svakako je treba stalno

popularizirati i koristiti u suvremenim trendovima, jer kao što sve napreduje i razvija se tako i naša tambura mora trajati i napredovati. Mladih i ambicioznih ljudi ima i osnovna im je zadaća sačuvati našu tamburu i dalje je razvijati.

HR: Zaduženi ste za glazbeni odjel u HKC »Bunjevačko kolo«. Što je Vaša obveza?

Prije nepune tri godine mojim dolaskom u HKC »Bunjevačko kolo« došlo je do formiranja glazbenog odjela, kao posebne sekcije u Centru. U okviru odjela djeluje početna škola tambure za mlade polaznike, koji upoznaju tehniku sviranja na tamburi, zatim dječji tamburaški orkestar, kao i veliki orkestar. Moja je obveza isplanirati rad s našim polaznicima, osigurati potrebnu literaturu, naravno, sve to s njima uvježbati i pokazati naš rad na javnim nastupima, kojih ima, hvala Bogu, dovoljno. Ovoga puta ujedno želim pozvati zainteresiranu djecu, koja žele svirati tamburu, i njihove roditelje da se jave u Bunjevačko kolo, te da zajedno čuvamo i stvaramo glazbu našeg podneblja.

HR: Koliko ima tamburaša u HKC-u i tko radi s djecom?

Škola tambure trenutačno broji 15 učenika i s njima rade moja dva mlada pomoćnika. To su Nenad Kostić i Marko Dulić, obojica učenici Muzičke škole, kojima je ovo ujedno i praktični dio metodike nastave. Uzrast djece je od 8 do 18 godina. Sa svakim učenikom se radi pojedinačno i vremenski trajanje sata ovisi o samom polazniku. Dječji tamburaški orkestar broji oko 20 članova, to su prvenstveno učenici Muzičke škole iz klase Vojislava Temunovića i moje. Dva do tri puta tjedno vrijedno rade i oni su ujedno bili okosnica dječjeg festivalskog orkestra. S njima za sada radim samo ja. Veliki tamburaški orkestar je kruna rada i njega čine 18 mladih tamburaša koji pod mojom dirigentskom palicom vrijedno rade, a probe se održavaju tri puta tjedno, a po potrebi i češće.

HR: Kako se nabavljaju instrumenti?

Osnovni problem, kojeg sustavno pokušavam riješiti, je nedostatak kvalitetnih instrumenata. Dio instrumenata smo dobili kao donaciju iz Republike Hrvatske, neke instrumente sam ovdje zatekla, ali u veoma lošem stanju i njih pokušavam sanirati i osposobiti za uporabu, a mnogi moji učenici imaju osobne instrumente, što umnogome pomaže radu. Majstor Matak iz Bajmoka nam je radio neke instrumente po narudžbi i veoma smo zadovoljni kvalitetom izrade. Nadam se da ćemo u nekoj bližoj budućnosti posjedovati još dobrih instrumenata.

HR: Koja je uloga tamburaškog orkestra u Centru? Pratite li folklor i druge odjele?

Osnovna djelatnost tamburaškog orkestra je raditi samostalne projekte – nastupe i samostalne koncerte, ali se od nas očekuje i da svaku manifestaciju pratimo glazbom. Za potrebe folklornog odjela angažirani smo kao prateći orkestar za sve skupine, tako da nam se do sada cjelokupan rad odnosio na svladavanje folklornog repertoara – budući da se na reper-

toaru nalazi preko 40 koreografija. Program za klasično koncertno muziciranje nam je bio zapostavljen, tako da sada imamo planove na tom polju i želju realizirati naš cilj, te se više baviti koncertnim muziciranjem. Rad se ubuduće mora više bazirati na koncertnoj klasičnoj glazbi, za koju imam afiniteta i koja mora zaživjeti. Naravno, i dalje ćemo sudjelovati u radu drugih odjela prema ranijem dogovoru.

HR: Ima li nekih zapaženih nastupa ili turneja, koje su posebno bile značajne za tamburaški orkestar?

Turneja ima puno, pa tako točan broj ne bih niti znala kazati. Svaka je turneja na svoj način lijepa i interesantna. S članovima folklornog odjela proputovali smo pola Europe, od – Francuske, Mađarske, Austrije, Poljske, Češke, Bugarske, Turske, Rumunjske, Makedonije, do Crne Gore i Hrvatske. Kao samostalne nastupe izdvojila bih neke, a to je nastup na Kumanovskom festivalu u Makedoniji, Memorijalu Save Vukosavljeva u Zmajeju, Memorijalu Hrvoja Majića u Vinkovcima, kao i natjecanje na Tamburici Janike Balaža, gdje je orkestar osvojio prvu nagradu, a primaš Marko Dulić dobio je drugu nagradu kao solist. Zatim bih izdvojila sudjelovanje na Starčevačkoj tamburici – natjecanju malih tamburaških ansambala. Uradili smo veliki božićni koncert, zatim koncert sa sicilijanskim tenorom Tinom Favazijem – napolitanske pjesme. Izveli smo »Tijelo Kristuovo«, kantatu za tamburaški orkestar i folklorni zbor autora Tomislava Uhljaka, koja je specijalno pisana za profesionalni ansambl »LADO« iz Zagreba, a mi smo dobili ekskluzivno pravo za njeno izvođenje. Naravno, veoma je značajan i naš prvi samostalni koncert, koji je održan 3. siječnja 2008. godine, kao i sudjelovanje na maturalnom koncertu učenika Muzičke škole Marine Antunić i Nenada Kostića, gdje je orkestar imao ulogu pratnje.

HR: Članica ste Organizacijskog odbora Festivala bunjevački

pisama, a istodobno i ravnate dječjim festivalskim orkestrom, kao i velikim orkestrom. Od kada radite taj posao i tko čini ovaj orkestar?

Članica sam Organizacijskog odbora od samoga početka te sam i ja rasla i razvijala se s festivalom. Na prvih šest festivala bila sam predsjednica stručnog žirija i mogu reći kako je to veoma odgovoran i težak posao. Svaku pjesmu treba s pažnjom poslušati i dati sud, koji se nekada ne mora svidjeti ni autorima, a niti publici. Prije četiri godine odlučili smo organizirati dječju smotru, a budući da sam ja u to vrijeme radila s dječjim tamburaškim orkestrom logično je bilo da preuzmem dirigiranje dječjom smotrom. Rad s djecom je moja ljubav, a ujedno i posao, tako da mi to nije nikada bilo teško. Moji klinici, kako ih zovem, sjajni su mladi glazbenici koji su poslušni, zainteresirani i vole muzicirati. Vole orkestarski rad, druženje i, naravno, nastupe i putovanja. Rad na pjesmama za smotru, sada već tako mogu reći – s obzirom da je ovo bila četvrta godina, obično započinjemo oko 20. kolovoza te nam vremensko razdoblje od 6 tjedana bude dovoljno sve pripremiti i uraditi skupa s pjevačima. Svake godine imam između 40 i 50 članova dječjeg orkestra. Naravno, to nisu samo članovi Centra, nego su u rad festivalskog orkestra uključeni i mladi tamburaši iz Đurđina i Male Bosne, s kojima veoma lijepo radi Nela Skenderović, kojoj sam zahvalna na pomoći koju pruža u realizaciji festivala.

Od VII. festivala preuzela sam dirigentsku palicu i za veliki festival, jer su članovi velikog orkestra činili okosnicu festivalskog orkestra. Naravno da smo imali i pomoć nekoliko vrsnih mladih tamburaša, koji nisu članovi HKC-a ali su se zbog festivala priključili radu orkestra. Probe su održavane svaku drugu večer tijekom devetog mjeseca.

HR: Svi dosadašnji festivali nalaze se na CD-ima. Hoće li i ove

godine biti snimljen CD i kada ga možemo očekivati?

Da, svakako. Do festivala probe su rađene u kontinuitetu svakog drugog dana tako da je materijal bio spreman za javno izvođenje, te nam je bitno CD snimiti čim prije, a to bi trebalo biti već idućeg tjedna. Na CD-u će se naći sve pjesme koje su izvedene na ovogodišnjem festivalu, a na tržištu se treba pojaviti u jedanaestom mjesecu, pa tako može biti veoma lijep dar za božićne blagdane.

HR. Predavali ste glazbeni odgoj u Gimnaziji »Svetozar Marković« u Subotici u hrvatskom odjelu. Kako vidite mogućnost pohađanja nastave na hrvatskom jeziku i što mislite o kadru koji treba raditi s djecom?

Mislim da svatko ima pravo na obrazovanje na svom materinjem jeziku, tako da sam toplo pozdravila mogućnost nastave na hrvatskom jeziku. Ponudu da predajem glazbeni odgoj prvoj generaciji gimnazijalaca od srca sam prihvatila i započela nešto novo za mene. Imala sam čast predavati im samo prvo polugodište. Što se točno dogodilo – ne znam, znam samo da su me obavijestili kako ne moram više dolaziti na sate, jer će ih preuzeti kolega koji predaje glazbeni odgoj. Malo sam bila iznenađena, jer smatram da bi nastavu trebali predavati nastavnici i profesori koji govore hrvatski jezik i koji pripadaju hrvatskom narodu, naravno ako za to postoje uvjeti. Svakako da i u glazbi ima jako puno stručnih izraza koje treba primjenjivati, pa je tako poznavanje hrvatskog jezika od velike važnosti za rad u tim odjelima.

HR. Pokraj svih obveza članica »Dužijance«, kojoj pripada manifestacija »Tamburaška večer«. Koje su Vaše obveze i postoje li neki kriteriji za poziv orkestrara?

Sudjelujem u Dužijanci od 1968. godine. Prvo sam išla u mimohodu u nošnji, pa sam se polako

prihvaćala raznih sitnih organizacija. U sklopu tamburaške večeri je i izbor najljepših pratitelja bandaša i bandašice, tu sam pomagala u organizaciji, a nekoliko godina sam i bila u žiriju za izbor. Kad već spominjem izbor moram spomenuti i to kako mi je žao što se malo mladih ljudi kandidira za taj izbor, te tako moramo moliti članove folklorne sekcije da sudjeluju. Na taj način ispada da se uvijek biraju naša djeca, a zapravo drugih niti nema. Ovim putem želim potaknuti sve naše mlade ljude da se aktiviraju, a mi ćemo im pružiti podršku. Tamburaška večer je namijenjena tamburaškim sastavima koji broje do 10 članova. Trudimo se na tu večer glazbe pozvati i tamburaške orkestre koji rade pri nekim KUD-ovima ili udrugama, a svakako i tamburaške sastave iz Subotice i okolice. Ponekad na ovoj večeri imamo i goste,

te smo ove godine ugostili tamburaški sastav »Vizin« iz Pečuha, tu se stvorila suradnja te su oni gostovali i kod nas na Festivalu bunjevački pisama. Ove godine smo imali i novinu – organizirali smo nastupe gostujućih orkestrara, koji su došli sa svojim folklornim skupinama. Oni su nastupili u petak u tijeku poslijepodneva, no, s obzirom na velike vrućine ova manifestacija nije bila previše posjećena, te se nadam kako ćemo za sljedeću godinu naći neko bolje rješenje. Ove smo godine uspjeli nabaviti stolce i postaviti ih ispred bine u središtu grada, te su ljudi mogli na miru slušati nastupe. Imali smo i jedan mali orkestar, točnije mladi orkestar – to je tamburaški sastav »Klasovi«, kojeg čine djeca iz dječjeg tamburaškog orkestra pri HKC-u »Bunjevačko kolo«.

HR. Članica ste i Organizacijskog odbora festivala hrvatskih duhovnih pjesama Hosanafesta. Kako gledate na ovaj festival duhovnih pjesama i vidite li u njemu neki oblik suparništva?

Moram priznati kako sam prijašnje dvije godine bila aktivnija u odnosu na ovu godinu, ali s obzirom da su oba festivala obično u rujnu, jedan je početkom, a drugi krajem mjeseca, poklapali su se sastanci za Hosanafest s probama za Festival bunjevački pisama, te nisam bila u mogućnosti sudjelovati u svemu. Ne vidim nikakvo suparništvo, niti išta slično. To su dva posebna festivala i svaki je poseban i autentičan za sebe. Hosanafest je duhovnog karaktera i to je nešto sasvim drugačije, a ja podržavam takav vid duhovnosti. Mislim da mladi imaju mogućnost pokazati svoje talente i na taj način. Podržavam sve što je lijepo i korisno. Ova dva festivala, kao i mnoge druge manifestacije u našoj zajednici, imaju u većini istu publiku. No, kako se festivali terminski ne poklapaju, tu ne vidim nikakav problem, niti ikakvu smetnju ili ljubomoru. Oba festivala trebaju napredovati i trajati još puno godina, na radost svima nama i publici koja nas prati.

Članovi orkestra

Većinu članova festivalskog orkestra činili su učenici prof. Mire Temunović – neki su to bili, a neki su još uvijek. Na festivalu su svirali: na primovima - Zoran Šipoš, Marko Dulić, Ana Matković, Đorđe Gajić, na basprimovima – Luka Budinčević, Marko Stipić, Darko Dulić, Vladimir Vuković, Dragan Prčić, na e-basprimovima – Danijela Romić, Dario Kujundžić, na tamburaškim čelima – Nenad Kostić i Vojislav Temunović, na kontrama – Siniša Kujundžić, Marinko Stipić i na basovima – Tomislav Romić i Ante Crnković.

Članovi orkestra koji je pratio Smotru dječjih pjevača i zborova su: Lidija Bašić Palković, Miran Tikvicki, Sebastijan Kanutr, Sonja Šukić, Mija Manjok, Ana Matković, Anamarija Skenderović, Katarina Skenderović, Ana Ivković, Jovana Kovač, Nataša Kovačević, Marija Kuga, Jasmina Milodanović, Hrvoje Dulić, Ivan Čavrgov, Oliver Kovač, Petar Skenderović, Maja Gabrić, Andrija Sente, Jovan Brindza, Josip Dulić, Tamara Orčić, Matiša Dulić, Marijana Skenderović, Ivana Skenderović, Tomislav Čavrgov, Marko Sente, Ivona Francisković, Matija Temunović, Marija Piuković, Danijel Dulić, Merima Tikvicki, Nenad Kostić, Pavle Dulić, Josip Dulić i Nemanja Kostić.

Prvi seminar o manjinskom informiranju u Zagrebu

Teškoće informiranja manjinskih hrvatskih zajednica

Polaznici seminara upoznali su nazočne sa stanjem medija na hrvatskom jeziku u svojim zemljama.

Ono je od države do države različito. Dok se jedni bore za televizijske termine pri javnim televizijama, drugima se nudi prostor što ga oni zbog maloga broja pripadnika ne mogu iskoristiti, a treći tek sanjaju da će se jednoga dana i oni moći javljati u eteru na hrvatskom jeziku, bar kada se radi o elektronskim medijima. Tjednike imaju tek Hrvati u Austriji, Mađarskoj i Srbiji, svi ostali tek sporadične periodike. Tiskane i elektronske medije te njihova uredništva imaju tek Hrvati u Austriji, Srbiji i Mađarskoj. Teško je sve te različitosti okupiti pod zajednički nazivnik

U organizaciji Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija, Uprave za hrvatske manjine, iseljenišтво i useljenišтво, u Zagrebu je od 21. do 23. rujna održan prvi seminar za hrvatske nacionalne manjine na području manjinskog informiranja koji je Ministarstvo ostvarilo u suradnji s Hrvatskom radio-televizijom i Europa Press Holdingom.

Poziv na seminar upućen je krovnim organizacijama Hrvata u Crnoj Gori, Srbiji, Rumunjskoj, Italiji, Slovačkoj, Makedoniji, Austriji, Sloveniji i Mađarskoj. Hrvatske medije u Srbiji predstavljali su Josip Stantić iz nezavisne produkcije »Cro media« te Dragan Jurakić, urednik emisije na hrvatskom jeziku »Prizma« RTV Vojvodina.

STANJE MEDIJA: Polaznike seminara s radom HRT-a upoznali su ravnatelj Glazbenog programa HRT-a Josip Guberina, te pomoćnica glavnog ravnatelja HRT-a Marija Nemčić. Polaznici seminara upoznali su nazočne sa stanjem medija na hrvatskom jeziku u svojim zemljama. Ono je od države do države različito. Dok se jedni bore za televizijske termine pri javnim televizijama, drugima se nudi prostor što ga oni zbog maloga broja pripadnika ne mogu iskoristiti, a treći tek sanjaju da će se jednoga dana i oni moći javljati u eteru na hrvatskom jeziku, bar kada se radi o elektronskim medijima. Tjednike imaju tek Hrvati u Austriji, Mađarskoj i Srbiji, svi ostali tek sporadične periodike. Tiskane i elektronske medije te njihova uredništva imaju tek Hrvati u Austriji, Srbiji i Mađarskoj. Teško je sve te različitosti okupiti pod zajednički nazivnik. Naime, potrebno je svaku hrvatsku zajednicu na poseban način tretirati i pomagati. Ono što je nesporno zajedničko svima, to je želja za što bližom suradnjom s medijskim prostorom matične domovine, moralna i materijalna potpora te jezično usavršavanje. Na HRT-u su se polaznici seminara upoznali s programom HTV-a za nacionalne manjine i njegovim programom za dijasporu, prošetali se zgradom jedne od najboljih javnih televizija u Europi, te se upoznali s radom Uredništva programa Hrvatskog radija za nacionalne manjine i dijasporu.

RAZMJENA PROGRAMA: Ono što je u ime HRT-a istaknula Marija Nemčić, jest moguće ostvarivanje suradnje na području razmjene

Svaku hrvatsku zajednicu na poseban način tretirati i pomagati: sa seminara

programa i pomoć pri izobrazbi kadrova. Prije svega potrebno je prema HRT-u uputiti prijedloge konkretnih potreba i mogućnosti, a oni su uvijek spremni ponuditi za emitiranje dobar film ili koncert njihove proizvodnje i sve ono za što imaju prava.

Polaznici seminara posjetili su Europa Press Holding gdje su se zadržali u jednosatnom razgovoru s Mladenom Plešom, urednikom Jutarnjeg lista, a potom su posjetili uredništvo najtiražnijega tjednika u Hrvatskoj, časopisa Glorie gdje su imali jednosatni susret s njegovom urednicom Dubravkom Tomeković Aralicom. Europa Press Holding, kako je naglasio direktor revija i magazina Milivoj Dilas, najpoznatiji je po dnevniku Jutarnji list, ali izdaje 27 revija i magazina te ima 15 web sideova, a osnivač je i

EPH-a TT koja je u nastajanju. EPH je u privatnom vlasništvu, financira se od prodanoga i od oglašivača. Izdaje i Slobodnu Dalmaciju, najtiražniji dnevni list, tjednike Globus, i Gloriju.

Drugoga dana seminara u Ministarstvu vanjskih poslova i europskih integracija susreli su se s državnim tajnikom za europske integracije Davorom Božinovićem. Sastanku je nazočila i pomoćnica ministra za hrvatske manjine, iseljenišтво i useljenišтво Mirjana Bohanec Vido- vić te Jasmina Kovačević-Čavlović, načelnica Odjela za hrvatske manjine. Kako je naglašeno, organiziranju ovoga seminara prišlo se sustavnim praćenjem položaja hrvatskih nacionalnih manjina u europskim zemljama, stalnim vezama s njihovim predstavnicima, te prepoznavanjem problematike s kojom se susreću u svojim svakodnevnim aktivnostima na području zastupljenosti nacionalnih manjina u medijima. Božinović je podržao poticaj za organizacijom ovakve vrste seminara napomenuvši kako je on za predstavnike manjina od iznimnog značenja u njihovu daljnjem radu, održavanju i njegovanju hrvatskoga jezika i kulture. Jednako tako podržao je i prijedlog kojim bi se organizirali seminari iz područja informiranja i medijskog djelovanja te iz hrvatskoga jezika, što bi uvelike pridonijelo profesionalnom i jezičnom usavršavanju. Nazočni su ga upoznali sa stanjem u svojim kućama te zamolili za potporu.

Branka Pavić-Blažetin

Hrvatska obećava potporu medijima hrvatske manjine izvan domovine Novinarski tečajevi na proljeće

»Ministarstvo vanjskih poslova Hrvatske i Hrvatska radiotelevizija namjeravaju profesionalnom, a u nekim slučajevima i financijskom potporom, pomoći rad medija hrvatske manjine u okolnim zemljama. U tom cilju na proljeće će biti organiziran tečaj za novinare na kojem će oni osim profesionalne dobiti i jezičnu edukaciju«, rekao nam je urednik produkcije »Cro Media« Josip Stantić koji je prošloga tjedna u Zagrebu sudjelovao na dvodnevnom seminaru posvećenom stanju na području informiranja. Osim njega, medije iz Vojvodine predstavljao je i urednik programa na hrvatskom jeziku Radiotelevizije Vojvodine Dragan Jurakić.

D. B. P.

Mogućnosti očuvanja tradicije

Etno-kuće kao turističke atrakcije

Neki su domaćini preživjelih salaša u duhu suvremenog shvaćanja fenomena turizma salaše obnovili i uvrstili ih u turističku ponudu kao etno-kuće

Pišu: Zvonko Sarić i Mirko Kopunović

Salaši su i danas nerazdvojni dio pejzaža vojvođanske ravnice. Iako već desetljećima salaši umiru, teško je zamisliti Vojvodinu bez salaša. Neki su domaćini preživjelih salaša u duhu suvremenog shvaćanja fenomena turizma salaše obnovili i uvrstili ih u turističku ponudu kao etno-kuće. Gosti se mogu odmarati u izvornom ambijentu salaša, razgledati etno-postave – stare predmete i oruđa bez kojih je salašarski život nekada bio nezamisliv i tako upoznati način nekadašnjeg života na salašu.

Ovakva turistička ponuda obvezno uključuje i ponudu tradicionalnih jela, koja su se od davnina pripremala na salašima, a turistička je ponuda proširena atraktivnim vožnjama fijakerom, školama jahanja, navečer znaju zasvirati tamburaši, a na nekim se imanjima nalaze bazeni i sportski tereni, dok se u okolici pojedinih salaša nalaze lovni tereni. Tako su neki vlasnici salaša, turističkom ponudom tradicionalnih i modernih sadržaja, uspjeli u tome da njihovi salaši postanu turističke atrakcije.

ETNO-ZBIRKA U ĐURĐINU: »Za obnavljanje salaša i uspostavljanje kvalitetne turističke ponude potrebno je puno ulaganja. I ova stara salaška obiteljska nastamba u Đurđinu, u kojoj se nalazi etnozbirka, trebala bi se renovirati. Građena je od naboja i, prije svega, trebalo bi kuću izolirati.

To je jedan od ciljeva našeg Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva 'Đurđin'. Projekt je izrađen, a očekujemo pomoć od Grada Subotice, te iz pokrajinskih i republičkih sredstava. O održavanju objekta skrbi Pastoralno vijeće župe svetog Josipa Radnika, kao i članovi našeg društva«, kaže *Ivan Stipić*, koji nas je poveo u obilazak ovog izložbenog postava.

Ekspoziti su brojni. Među ostalim, izloženi su – žarilo za vatru, krušna lopata, posude od drveta, naćve za taranu, korito za pravljenje tijesta za pečenje kruha, kovčeg za štafir, 'sluškinja' za skidanje čizama i čizme u kalupu, opaklija, čobanja, šubara i klompe, fenjer i fičura – držač za svijeće, u sobama su banja peći, mogu se vidjeti i: stari šivaći stroj, stan za tkanje, češalj za kudlju, košara za kruh, stalak za paljenje šibica, čibuk i frula, kovčeg za brašno, šavolj za sir, noževi za rezanje kupusa i kaca za držanje kupusa, kao i šavolj za soljenje šunke. Svi izloženi ekspoziti »pričaju nam« i

Etno-salaš u Đurđinu

asocijativno stvaraju slike o nekadašnjem životu na salašu u prostranstvu ravnice.

»Utemeljitelj jedinstvene zavičajne izložbe u Đurđinu je pokojni svećenik mr. *Lazar Ivan Krmpotić*. Na njegovu je inicijativu sačuvana ova stara zgrada pokraj crkve u kojoj se nekoć nalazio župni ured. Objekt je restauriran, a izložba je otvorena 5. kolovoza 2001. godine. Dakle, uz stambenu cjelinu koja je karakteristična za ovdašnji živalj, posjetitelji mogu vidjeti sačuvano pokućstvo i druge eksponate vezane

uz svakidašnji život bunjevačkih Hrvata. Sada, naravno, postoji mogućnost organiziranja posjeta učenika ovoj izložbi, mogla bi se organizirati i jednodnevna likovna kolonija, šteta je što se đurđinska etno-zbirka ne nalazi u ponudama turističkih vodiča. Izložbu mnogi pogledaju u vrijeme održavanja lokalne Dužijance, kao i kada vjernici slave proštenje Svetog Josipa Radnika. Sada je važno da se kuća renovira, a vremenom bi se moglo razmišljati i o proširenju turističke ponude«, kaže *Ivan Stipić* nakon obi-

Ivan Stipić

Prozračuje se posteljina u čistoj sobi u etno-salašu

laska postava, poslije čega odlazimo na njegov salaš koji se nalazi u đurđinskom ataru.

»Na ovome salašu, građenom 1881. godine, živjelo je više generacija naše obitelji. Sada ovdje živim sa suprugom *Amelijom* i dva brata. Bavimo se zemljoradnjom, kao i proizvodnjom kravljeg mlijeka. Za početak bavljenja seoskim turizmom treba mnogo uložiti, a mi nemamo dovoljno sredstava za takvo što, jer seljaci malo zarađuju od svog rada. Interesantno je kako su prije desetak godina ovaj kraj posjetili turistički djelatnici iz istočne Europe, koji su bili zainteresirani za mogućnost ovdašnjeg razvoja seoskog turizma. Nažalost, kontakti nisu nastavljeni.«

Prije povratka u grad, u kratkoj šetnji nedaleko od salaša koji je zaklonjen bagremovima, okruženi smo mirom ravnice. Preživjeli salaši žive svojim životima, a u slučaju da se neki

Sačuvani molitvenici u Baču

od domaćina salaša u đurđinskom ataru odluči korak po korak početi stvarati turističku ponudu, njegov će salaš biti spreman za goste ako bude imao smještajne kapacitete i ako u svojoj ponudi bude njegovao duh tradicionalnog, naročito kroz ponudu gastronomskih specijaliteta, kao i ponudu domaćih rakija i vina u izvornom ambijentu salaša. I, naravno, malo reklame nikada ne škodi. No, bez pune lisnice iz koje bi se investiralo, izgleda nema niti priče o seoskom turizmu.

ŠOKAČKA ETNO-KUĆA U BAČU: *Stanka Čoban* i suprug *Stjepan* ove su godine počeli restaurirati staru kuću njezinih roditelja u Baču, kako bi je uredili kao etno-kuću. Za sada, prema planovima i mogućnostima, u kući se nalazi namještaj, pokućstvo i drugi eksponati koji su rabljeni krajem 19. i početkom 20. stoljeća.

»Uređuju se sve prostorije u kući – od pridne sobe, sridnje sobe-momačke sobe, stražnje sobe-radne sobe sa zidanom peći i svim radnim predmetima, kao što su stativi za tkanje, preslice i drugo, do kuhinje sa zidanim štednjakom i namještajem iz tog vremena. Predsoblje i spavaća soba su upotpunjeni starim fotografijama, svetim slikama i detaljima narodne nošnje – da se što bolje pokaže kulturno naslijeđe Hrvata Šokaca na ovim prostorima. Što se tiče vanjskog dijela kuće, u prednjem dijelu je novosagrađeni objekt, građen u starom stilu – 'gank' - koji je predviđen za

Stanka Čoban

Perspektiva za razvoj

Zemljana cesta prema naselju Hrvatski Majur, koje je od Subotice udaljeno 7 kilometara, nedavno je popravljena i poravnata. Inicijativu obnove ceste pokrenuo je Demokratski savez Hrvata u Vojvodini.

»Još dok sam obnašao dužnost zamjenika predsjednika Općine Subotica mještani s Hrvatskog Majura su tijekom jednog razgovora iznijeli i problem loše ceste koja povezuje ovo naselje s gradom. Saznao sam da je vlasnik te ceste Javno poduzeće 'Željeznice Srbije', jer je tamo nekada prolazila pačirska pruga. Na moj dopis su odgovorili kako nemaju sredstava za popravak te ceste. Prije održavanja ovogodišnjeg proštenja i skupa mladeži na Hrvatskom Majuru uložili smo stranačka sredstva za popravak ceste. Kupili smo tucanik, kojim su nasute rupe na cesti, a poslije je cesta poravnata zalaganjem 'Vojputa' i Uprave za izgradnju Općine. Jedna od inicijativa naše stranke bit će realizacija projekta otvaranja etno-salaša na Hrvatskom Majuru, jer bi jedan takav salaš otvorio perspektivu za razvoj ovoga naselja«, kaže predsjednik DSHV-a Petar Kuntić.

razna kulturna događanja, te kao ugostiteljski objekt za turiste«, kaže Stanka Čoban, navodeći kako u dvorištu postoje pomoćni objekti – od šupe do čardaka, koji su napunjeni starim poljoprivrednim strojevima i svim onim što je karakteriziralo jedno pravo seosko domaćinstvo prije 100 i više godina.

»Ekspozate smo pronašli u samoj kući, dako ima i predmeta koje su nam darovali prijatelji i članovi HKUPD 'Mostonga', no još uvijek tražimo, sakupljamo i rado primamo sve stare predmete koje su naši stari koristili i do danas sačuvali, ali se danas nalaze zatrpani prašinom i paučinom na tavanima starih kuća, gdje ih nitko ne vidi. Mislimo da ćemo ovim projektom prikazati mnoge zaboravljene predmete, koji će posjetiteljima pokazati dio folklor, kulture i nekadašnji način života Šokaca ovog kraja. To će biti upotpunjeno ponudom starih jela – od paprikaša i debele gužvare s makom i orasima, do čvaraka i 'maslom kruva', uz ponudu domaće rakije i domaćeg vina iz podruma.

Ako uzmemo u obzir i veličinu kuće i veličinu dvorišta, a uz to i još jednu veliku prednost – blizinu korita rječice Mostonge, imamo velikih ambicija i planova tu pogodnost iskoristiti i napraviti turističku ponudu, možda jednog dana i za eko-turizam. Budući da je etno-kuća sastavni dio turističke ponude Općine Bač, suradnja s Turističkom organizacijom Općine Bač se podrazumijeva, pa će samim tim etno-kuća biti, uz franjevački samostan, tvrđavu, tursko kupatilo, manastir Bođani i drugo, neizostavni dio ovdašnje turističke ponude.«

Stanka Čoban ističe kako potpuni završetak etno-kuće u Baču ovisi o financijskim sredstvima.

»Po našem projektu, tu će biti raznih programa i mogućnosti, od kolinja, kuhanja rajčice ili pekmeza, i, naravno, sve to uz dobro jelo i zaba-

Starinski ormar u etno kući u Baču

vu. Uz to, potrebno je izgraditi prostorije i sobe za prenoćište sa svim sanitarnim jedinicama po svim turističkim propisima, a to iziskuje znatna financijska sredstva. No, uz jednu manju ugostiteljsku ponudu i unutrašnji postav, etno-kuća će za posjetitelje biti otvorena već na proljeće iduće godine.«

Salaši na Hrvatskom Majuru

Na imanju Martina Gabrića na Hrvatskom Majuru nalaze se tri salaša različitih doba starosti. Jedan je star oko 200 godina, drugi oko 100, a onaj treći je novije gradnje. Oni stariji još uvijek stoje – nedirnuti pokazuju kako se nekoć gradilo. Njihov vlasnik želi sačuvati salaše od propadanja, obnoviti ih, prilagoditi ih današnjem čovjeku, učiniti ih zanimljivim. Zapravo, Martin pomišlja baviti se etno turizmom, ali (to nadaleko poznato – ali) ulaganja su velika, a novca nema dovoljno, niti vremena – treba raditi. Niti od drugih zasad pomoći nema. A dobro bi bilo za ljude, za salaše, za Hrvatski Majur, kaže Martin.

Početak akademske godine

Početak mjeseca listopada je i početak studentske godine. Svake se godine iz Vojvodine izvjestan broj srednjoškolaca odluči studirati u Republici Hrvatskoj, no prije toga moraju položiti prijamne ispite na određenim fakultetima. Ove godine na prijamne ispite otišlo njih 24, dok ih je položilo 13 koji su i upisali fakultete u Osijeku, Rijeci, Splitu, Đakovu i Zagrebu. Prije odlaska na prijamne ispite studentima su pomagali djelatnici HNVa rješavajući im »papire« koji su potrebni za odlazak na prijamni. Pripreme za polaganje ispita organizirane su u Zagrebu, a putne su troškove budući studenti sami snosili. Upis je još u tijeku, a smještaj je osiguran za sve studente-brucoše koji dolaze iz dijaspore. Oni

koji nisu dobili smještaj u domu na natječaju, dobit će ga preko Ministarstva vanjskih poslova. Kako kaže članica IO zadužena za obrazovanje *Stanislava Stantić-Prčić*, uglavnom svi studenti već poznaju nekog tko je u Zagrebu ili u nekom drugom mjestu, te ih njihovi prijatelji sačekaju, upoznaju s osnovnim pravilima, gradom, domom i svim osnovnim stvarima koje su im neophodne. Kao i svi studenti, i oni koji dolaze iz dijaspore dobivaju karticu za menzu takozvanu X-icu, pokaznu kartu za tramvaj, zdravstveno osiguranje koje se dobiva po obavljenom liječničkom pregledu. Također svi imaju mogućnost javiti se na natječaj za stipendiju koju dobivaju od strane Ministarstva vanjskih poslova, a kasnije se sami studenti

raspituju na koje natječaje se prijaviti i gdje postoji veća mogućnost za dobivanje stipendije. Za dobivanje doma i stipendije pokraj već spomenutog individualnog prosjeka, dodatni bodovi se dobivaju i na ime braće ili sestara koji se također školuju.

»Cilj nam je ove godine pratiti naše studente. Želimo ostati u kontaktu s njima, znati za njihove probleme, pružiti im pomoć kad im je potrebna. Namjera nam je osigurati im potporu i biti u vezi s onima koji se žele vratiti i pomoći im pri uposlenju. Studenti se mogu obratiti HNV-u ukoliko imaju bilo kakva pitanja ili probleme. Pokušat ćemo im pomoći u svemu gdje zatreba«, kaže *Stanislava Stantić-Prčić*.

Ž. V.

Marko Balažević, student druge godine Fakulteta političkih znanosti u Zagrebu

Privilegije određuje uspjeh, a ne zavičaj

*Kad stigne u Zagreb, brucoš iz Vojvodine može očekivati doček jedino od prijatelja i poznanika * Na fakultetima nema povlaštenih upisa za studente iz dijaspore, niti zajamčenog boravka u studentskim domovima*

Nakon završene Ekonomske škole u Subotici *Marko Balažević* je fakultet prošle godine upisao u Zagrebu. O tome kako se vojvođanski studenti pripremaju za studiranje u Hrvatskoj, kako se tamo snalaze i na što sve imaju pravo tijekom studiranja, *Marko Balažević* govori za Hrvatsku riječ.

Što studirate i zbog čega ste odlučili studirati baš to i baš u Hrvatskoj?

Meni je odlazak u Zagreb, a još važnije, odabir studija, oduvijek bio nešto samorazumljivo. Nešto što se nije dovodilo u pitanje. Studiram politologiju na Fakultetu političkih znanosti u Zagrebu. Ne mogu se točno sjetiti momenta u mom životu kada sam čvrsto odlučio studirati ovo što studiram, ali mogu ustvrditi da su moja interesiranja išla u ovom pravcu od kako znam za sebe. Bio je to logičan izbor, nešto normalno. U velikoj je mjeri za to zaslužna sredina u kojoj sam odgojen, knjige s kojima sam odrastao, ali više od svega – moji roditelji. Interesiranja i želje za ovu vrstu studija nikada nije falilo.

Još jedan od razloga, pragmatički gledano, je i činjenica da

je zagrebački Fakultet političkih znanosti najbolji na prostoru bivše SFRJ. Ne mogu zanemariti niti činjenicu da živim i radim u svojoj domovini, iako to nikada nije bio jedini razlog za moj odlazak u Hrvatsku, no, svakako je lijepo biti među svojimima. Mogu reći da je moja odluka skup više motiva, kako pragmatičnih tako i emotivnih, koji su odredili moj put i zbog toga sam danas tu gdje jesam.

Kako je izgledao Vaš dolazak u Zagreb, prvi odlazak na fakultet?

Sjećam se da sam došao na prijamni ispit, sam među više od tisuću kandidata. Dan prije toga su na HTV-u objavili da se na Fakultet političkih znanosti prijavio najveći broj kandidata, čak 4 kandidata na jedno mjesto. Svima nam je, naravno, bio cilj proći taj prijamni. No, sve je prošlo odlično, na ranglisti sam se plasirao na 22. mjesto od 1160 kandidata. Kasnije, kada su počela predavanja, uklopio sam se sasvim prirodno. Već sam prvi dan upoznao prijatelje, s kojima sam i danas u odličnim odnosima.

Kako su prethodno tekle pripreme za odlazak na studij u Zagreb, ovdje u Subotici? Tko se

ovdje organizirano bavi pripremom studenata?

Same pripreme su, naravno, kombinacija individualnog rada i onog dijela koji je organiziran za sve buduće kandidate na prijamnim ispitima u Hrvatskoj. Postojala je pripremna nastava koja je održavana u gimnaziji u Subotici. Ta je nastava bila namijenjena za sve srednjoškolce koji kane ići na studij u Hrvatsku, iako su prednost imali maturanti. Sadržaj te nastave bio je u velikoj mjeri ispunjen satima hrvatskog jezika i u manjoj mjeri nacionalnim zemljopisom i poviješću. Nama je predavala *Miranda Glavaš-Kul*, profesorica hrvatskog jezika iz Osijeka. Ipak, zajednička tjedna nastava sigurno nije dovoljna za uspješno svladavanje prijamnih ispita, već se od kandidata zahtijeva i individualni, često specijalizirani rad. Što se tiče neakadenskog dijela priprema i pomoći, studentima se bave i djelatnici Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici. Oni su bili zaduženi za slanje naših svjedodžbi na nostrifikaciju i za još neke administrativne poslove.

Ima li organiziranog primanja ovdašnjih studenata u Zagrebu? Nema organiziranog primanja,

barem ne u nekom službenom smislu, od strane nekog tijela ili organizacije. Doček možete očeki-

vati od svojih prijatelja i poznanika u Zagrebu. Studenti iz Vojvodine smatraju se jednakima studentima koji imaju prebivalište u Hrvatskoj te je postupak na fakultetima isti. Postoje fakulteti koji još uvijek daju privilegije u vidu povlaštenog upisa za studente iz dijaspor, ali su takvi fakulteti na Sveučilištu u Zagrebu jako rijetki. Nešto je bolja situacija u Rijeci i Osijeku. Prošlih je godina to bila praksa na puno većem broju fakulteta, ali, čini mi se od prošle godine, takvi su privilegiji ukinuti.

Ovdašnji se studenti, kao što rekoh, natječu pod ravnopravnim uvjetima s kolegama iz Hrvatske. Mišljenja sam da je takva praksa dobra, jer u biti, privilegij na upisu i nije neka usluga. Mogli bismo reći da je to »medvjeda usluga« studen-tima, jer kasnije imaju poteškoća sustići potrebnu razinu akademske kvalitete i biti konkurentni i ravnopravni ostalima. Mogu još dodati i činjenicu da je prošle godine fakultete u okviru Sveučilišta u Zagrebu upisalo svega pet Subotičana, a poznato je da su prethodnih godina fakultete u Zagrebu upisivali deseci Subotičana. Ne znam što

mogao biti jedan od vrlo značajnih čimbenika.

Kako se odvija prijavljivanje bruoša za smještaj u domu? Tko sve ima pravo na smještaj u domu?

Natječaj za smještaj u studentske domove, za bruoše, objavljuje se nakon prijamnih ispita. Potrebno je prikupiti svu naznačenu dokumentaciju, čiji se popis nalazi na web stranicama Studentskog centra u Zagrebu. Kompletirana dokumentacija se šalje preporučeno poštom na naznačenu adresu u okviru zadanog vremenskog intervala, koji je obično nekoliko tjedana. Nakon toga se čekaju rezultati, koji se objavljuju nekoliko tjedana nakon isteka roka za natječaj. Pravo na smještaj imaju svi bruoši, kako iz Hrvatske, tako i iz dijaspor. Natječaj se odvija pod istim uvjetima za sve natjecatelje. Postoje određene osnove za ostvarivanje dodatnih bodova, no, bitno je naglasiti da nema nikakvih prednosti za bruoše iz dijaspor. Gleda se uspjeh iz škole i dodaju se dodatni bodovi, ukoliko ih je bruoš ostvario. Ipak, ukoliko

domova, mogu podnijeti molbu Ministarstvu vanjskih poslova i europskih integracija, nakon čega će dobiti smještaj nezvezano za rezultate oficijelnog natječaja.

Kakve onda povlastice uživaju studenti iz dijaspor?

Privilegij, koji je važan, a nisam ga još spomenuo, je stipendija. Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija dodjeljuje stipendije studentima iz dijaspor. Uvjet za ovu stipendiju (kao i za gore spomenut privilegij na smještaj) ostvaruju studenti koji su dali uvjet za upis u sljedeću godinu studija. Studenti koji obnove godinu gube ova prava. Svi bruoši iz dijaspor imaju pravo na ovu stipendiju, iako moram reći da mojoj generaciji još nije isplaćena. Ostale povlastice, kao što su pokazi za gradski i vangradski prijevoz, dostupne su svim studentima uz simboličnu participaciju. Nastavni materijal i troškovi studija su u cijelosti na teretu studenata, iako je moguće osloboditi se plaćanja školarine visokim plasmanom na prijamnom ispitu i u daljnjem školovanju već prema utvrđenim kvotama.

Ima li među vojvodanskim studentima u Zagrebu druženja na zavičajnoj osnovi?

U Zagrebu djeluje udruga koja okuplja vojvodanske studente. Ova udruga nije strogo formalna te su, nekako prešutno, svi studenti iz Vojvodine njeni članovi. Cilj našeg kluba je međusobna pomoć te okupljanje ovdašnjih studenata na tulumima, koji se organiziraju nekoliko puta u svakom semestru. Također, izdaje se i glasilo ove udruge. Naglasio bih, ipak, kako je povezivanje i druženje među studentima rezultat osobnih poznanstava, prije nego rezultat djelovanja udruge. Ima dosta Subotičana u Zagrebu, mnogi su već završili fakultete i rade, puno nas još studira i uglavnom se svi poznajemo i družimo.

Koliko često dolazite kući i kojim prijevozom?

Vjerujem da svi studenti, kao i ja, kombiniraju dolazak kući s nekim blagdanom, kako bi taj dolazak što bolje iskoristili. U prosjeku, kući dolazim jednom u dva mjeseca. Teško je uskladiti obveze na fakultetu s češćim dolascima kući, a složiti ćete se sa mnom, doći na

jedan dan se i ne isplati. Uglavnom planiramo dolaske, kao što rekoh, kada su blagdani. Postoji jedna (i jedina) izravna linija iz Zagreba za Suboticu. To je autobus koji kreće oko 15.30 svaki dan. Rijetko koji student koristi ovaj oblik prijevoza, jer se dugo putuje. Također, ne odgovara svima ni vrijeme polaska. Većina studenata, uključujući i mene, putuje vlakom do Vinkovaca ili Osijeka, gdje ih po dogovoru netko čeka autom. Nekog roditelji, prijatelji, privatni prijevoznici.

Što planirate nakon završetka studija?

Na ovo pitanje nije lako odgovoriti. Još mi je rano praviti velike planove za budućnost. Za sada se sve odvija po najboljem mogućem planu. Akademijski uspjeh mi je odličan i volio bih tako i nastaviti. Planiram što više uložiti u vlastitu naobrazbu te provesti nekoliko studijskih godina na inozemnim sveučilištima. Svoju budućnost, općenito, vezujem za relativno skori ulazak Republike Hrvatske u Europsku uniju, čime se stvara potreba za stručnjacima iz sfera europskih integracija i sinkronizacije s institucijama Europske unije. Također se od Hrvatske zahtijeva razvitak civilnog društva i drugih sfera, koje nisu pod izravnom ingerencijom države. Razmatram i mogućnost akademske karijere na fakultetu. Opcije su brojne, ipak, najvažnije je ići postupno, korak po korak.

Postoji li mogućnost Vašeg povratka u Suboticu?

Mogućnost povratka u Suboticu je odluka koju vrijedi razmotriti te ju za sada ne isključujem. Ipak, prvo se u Srbiji moraju dogoditi neki pomaci nabolje u najopćenitijem smislu. Tu, naravno, spadaju politički i ekonomski pomaci, ali ne manje bitno – svjetonazorske promjene u društvu. Europske integracije nisu nešto što isključivo ovisi o vlasti, koja će usvojiti zakone i uspostaviti formalne institucije. Veliku ulogu u tim procesima ima razvitak civilnog društva. Smatram kako bih znanjem i vještinama koje ću steći za vrijeme studija, mogao pridonijeti vlastitom gradu, ali mi je s druge strane bitna sredina u kojoj živim i djelujem. Puno se toga još može dogoditi za nekoliko godina.

je uzrok ovakvom padu, iako bi ukidanje privilegija za dijasporu

ovdašnji bruoši ne uspiju dobiti smještaj u nekom od studentskih

Zvonimir Perušić

»Shopping centar«

U organizaciji gradonačelnika *Saše Vučinića* i njegovih pomoćnika *Duška Guslova* i *Jasmina Šečića* održan je 26. rujna radni sastanak s predstavnicima i voditeljima investicijskog projekta »Shopping centra« u Subotici Multinacionalne kompanije GTC, na kojem su bili nazočni i direktori i predstavnici JP i JKP (Elektro distribucija Subotica, Telekom, Zavod za urbanizam, Subotička toplana, Suboticagas, Vodovod i kanalizacija, Služba za građevinarstvo Gradske uprave i Kancelarija za lokalni ekonomski razvoj).

Kako saznajemo iz kabineta gradonačelnika, s obzirom na značaj, kompleksnost i veličinu planiranog investicijskog objekta, na radnom sastanku dana je podrška i spremnost svih sudionika za efikasno i pravovremeno planiranje i rješavanje potreba na osiguranju neophodne infrastrukture, kao i drugih aktivnosti u realizaciji planiranog objekta.

Planirani »Shopping centar« sadržat će preko 60.000 m² višenamjenskog prostora (supermarket, multiplex kino, kuglanu, igraonice, restorane, kafiće, butike itd.), čija investicijska vrijednost iznosi oko 65 milijuna eura i koji bi trebao uposliti oko 1.000 radnika.

Z. S.

Direktori pred novinarima

Novina u radu SVM-a je predstavljanje rada onih javnih komunalnih poduzeća u Subotici, čiji su direktori izabrani na prijedlog ove stranke. Tako su se u prošli petak pred novinarima pojavili direktori ili zamjenici direktora: Direkcije za razvoj grada *József Jurca*, Vodovoda i kanalizacije *Imre Cseke*, Subotica-plina *Sándor Keller*, Subotica-transa *Tibor Fazekas*, Parkinga *Attila Kikić* i Subotičkih tržnica *Béla Bodrogi*. Oni su javnost obavijestili o planovima tih poduzeća do konca ove godi-

ne, a za početak iduće godine najavili su novu konferenciju za novinare, na kojoj bi zajednički bilo ocijenjeno jesu li obećanja ispunjena.

Na pitanje novinara hoće li cijene usluga spomenutih javnih komunalnih poduzeća uskoro biti mijenjane, pozitivno su odgovorili samo predstavnici Parkinga (već povećane cijene) i Subotica-plina (ovisno o odlukama u Beogradu).

Z. P.

Sastanak Vučinića i Gemesija

Gradonačelnik *Saša Vučinić* 30. je rujna u Gradskoj kući primio državnog tajnika za nacionalnu politiku Vlade Republike Mađarske *Ferenca Gemesija*, koji boravi u dvodnevnom posjetu Republici Srbiji. Na sastanku su nazočni bili i: zamjenik direktora Ureda premijera *László Zilahi*, šef Ureda *Ferenc Glatz*, stručni suradnik Parlamenta dr. *Zoltán Nagy*, generalni konzul Republike Mađarske u Subotici *Ferenc Nagy*, i predsjednik Skupštine Grada *Jenő Maglai*.

U priopćenju iz kabineta gradonačelnika navodi se kako je *Saša Vučinić* na susretu istaknuo da je Subotica ostala i dalje otvorena za suradnju, kako na regionalnoj i međudržavnoj razini, tako i za sva privatna ulaganja, a skrenuo je gostima pozornost na činjenicu da je i

do sada investicijska klima prema mađarskim gospodarstvenicima bila pozitivna.

Ferenc Gemesi je zaključio da će Subotica i u budućnosti imati ključnu ulogu u odnosima između Srbije i Mađarske i obećao je konkretnu pomoć na svim razinama. Prema njegovim riječima, potrebno je intenzivirati gospodarske odnose koji nisu u potpunosti iskorišteni, a također treba u većoj mjeri koristiti izvore financiranja od strane Europske Unije. *Gemesi* je u potpunosti prihvatio i podržava inicijativu gradonačelnika o pospiješivanju lokalnih projekata, koji imaju regionalni značaj.

Z. S.

Radno vrijeme Doma zdravlja

Tijekom zimskog razdoblja, od 1. listopada, sve ambulate Službe opće medicine, pedijatrije i stomatologije Doma zdravlja Subotica, koje rade u dvjema smjenama, radit će po izmijenjenom rasporedu. Navedene ambulate radnim će danima raditi produženo od 7 do 19 sati. Shodno tome, dežurstva u Službi hitne medicinske pomoći radit će od 19 sati.

Z. S.

Likovni natječaj

Ustanova kulture »Art kino Aleksandar Lifka« oglasio je likovni natječaj na temu »Moj omiljeni filmski lik«. Na natječaju mogu sudjelovati djeca predškolskih ustanova i učenici osnovnih škola s teritorija Grada Subotice. Prihvaćaju se radovi urađeni bilo kojom tehnikom. Na pozadini rada treba naznačiti ime djeteta (učenika), ime predškolske ustanove odnosno škole, razred koji pohađa, ime odgojitelja, profesora likovne nastave ili razrednog starješine, te telefonski broj. Radovi se mogu poslati poštom ili donijeti osobno u ured Ustanove kulture koja se nalazi na adresi: Subotica, Harambašićeva 4., Tel/ fax 024 527 110

Natječaj traje do 12. prosinca 2008. godine, a dodjela nagrada je 20. prosinca 2008. godine.

Z. S.

Bespravno izgrađeni objekti na Paliću bit će srušeni

»Inspekcija je izdala 7 rješenja za rušenje bespravno izgrađenih objekata na obali Paličkog jezera, a još u 4-5 predmeta izrada rješenja je u tijeku«, izjavio je predsjednik Skupštine Grada *Jenő Maglai*. On je dodao i kako je Grad protiv toga da se na Paliću gradi tvornica alkohola i skupa s mjerodavnim pokrajinskim tijelima zahtijevati će se da se u potpunosti zaustavi taj postupak.

Z. P.

Padobransko prvenstvo na Bikovu

U sportskoj zračnoj luci Bikovo u razdoblju od 3.-5. listopada održat će se Padobransko prvenstvo Srbije u klasičnim disciplinama, 54. po redu. Prvenstvo se održava u organizaciji Vazduhoplovnog saveza Srbije, a neposredni organizator je AK »Ivan Sarić« iz Subotice.

Program počinje u petak, 3. listopada, u 10 sati, a od 14 sati pa do zalaska sunca trajat će natjecateljski dio – disciplina cilj.

U subotu, 4. listopada, cijelog dana će se održavati natjecanja u skokovima, dok će u nedjelju, 5. listopada, u periodu od 8–12 sati biti natjecateljski dio programa – disciplina cilj, polufinale i finale, a u 13 sati će se proglasiti pobjednici.

Skokovi će se izvoditi iz sportskog zrakoplova Cessna 182. Predviđeno je da zrakoplov ostane u ovoj zračnoj luci još jedan tjedan, te će zainteresiranim biti ponuđeni panoramski letovi i tandem-skokovi.

H. R.

Petrovaradinci ugostili Pakračane

NOVI SAD – U subotu 27. rujna u crkvi Gospe Snježne na poznatom svetištu – Tekije u Petrovaradinu, Petrovaradinci su ugostili VIS »Vita Nova« iz Pakraca. Organizator ove prekrasne večeri bila je uprava svetišta Tekije na čelu s vlč. *Stjepanom Lukovcem*. Ovo je zapravo bio uzvratni posjet ovog benda duhovne glazbe. Naime, VIS »Varadin« nastupio je u Pakracu u prosincu 2006. godine na festivalu duhovne glazbe »Hodočašće u došašće«. To je festival koji se već tradicionalno, desetu godinu za redom, održava u Pakracu u župnoj crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije, te je ovom prigodom VIS »Vita Nova« održao koncert duhovne glazbe Petrovaradincima i njihovim gostima.

VIS »Vita Nova« u biti nije tako mlad po djelovanju. Osnovan je 1984. godine na inicijativu tadašnjega župnika župe Uznesenja BDM u Pakracu. Odmah po osnutku okupio je velik broj mladih ljudi zainteresiranih za duhovnu glazbu. Današnji sastav broji jedanaest članova, te predstavlja četvrtu generaciju od osnutka ovog sastava duhovne glazbe i nitko od njih u vrijeme formiranja sastava, 1984. godine, nije bio rođen. Vođa VIS je *Dubravko Kotorac*.

Na samom početku nazočnima se obratio *Petar Pifat*, jedan od organizatora ovoga koncerta. Pozdravio je sve nazočne, te zahvalio na odazivu i najavio goste iz Pakraca. Nakon toga su na video bimu pušteni dijelovi gostovanja Petrovaradinaca 2006. godine u Pakracu u župnoj crkvi. Moglo se vidjeti kako su Petrovaradinci toplo prihvaćeni u Pakracu prije dvije godine, te su imali zapažen nastup na festivalu. Nakon kratkog filma, gosti su izveli skladbe a nazočni su uistinu uživali u svakom trenutku trajanja koncerta. Izveli su starije, ali i novije skladbe koje će se naći na njihovu novom CD-u koji je u pripremi. Na samom koncu nazočnima se obratio i vlč. *Stjepan Lukovac*, te zahvalio gostima na prekrasnoj glazbenoj večeri.

I. Kušeta

Započela izgradnja plinovodne mreže

ĐURĐIN – Podaci govore kako je svega 10 posto Srbije plinificirano i to pretežno u Vojvodini. U idućih 4 do 5 godina očekuje se da 40 posto države bude plinificirano, što će činiti mrežu više od 100.000 priklju-

3. listopada 2008.

čaka. Mjesne zajednice Đurđin, Bajmok, Tavankut, Čantavir i Žednik potpisale su kolektivni ugovor o plinifikaciji s kompanijom »Telefonija« Srbije. Plinifikacija u Mjesnoj zajednici Đurđin je već u punom jeku, a prema riječima predsjednika Savjeta MZ *Luke Dulića*, radovi dobro napreduju. Mišljenja mještana glede uvođenja grijanja na plin su, za sada, podijeljena. Neki su već odlučili priključiti se na plinovodnu mrežu, dok drugi nemaju puno razumijevanja za raskopane prilaze svojim kućama tijekom trajanja radova, a smatraju da je i cijena plina, kao i samog priključka prilično visoka.

Osim postavljanja plinovoda, u Đurđinu se postavlja i optički kabel, koji će mještanima omogućiti gledanje kableske televizije, te modernizirati telekomunikacijske usluge.

Kompanija »Telefonija« donijela je stratešku odluku, svoje potencijale i perspektivu usmjeriti na prateće usluge, kao što su plinifikacija i izgradnja infrastrukture, od kojih u idućih pet godina očekuje prihode od 70 milijuna eura.

Treća faza realizacije izgradnje plinovodne mreže u preostalim mjesnim zajednicama s kojima je sklopljen ugovor, planira se sljedeće, 2009. godine.

M. Matković

Festival meda

NOVI SAD – Festival meda Novi Sad 2008., 14. po redu, koji je održan od 22. do 25. rujna 2008. godine, obilovao je bogatim, iznimno sadržajnim pratećim događanjima, po kojima će ostati upamćen i po kojima se upravo i razlikuje od ostalih sličnih, sada već mnogobrojnih festivala meda kod nas. Organizatori: Društvo pčelara »Jovan Živanović« iz Novog Sada i Muzej pčelarstva »Prof. Jovan Živanović« iz Srijemskih Karlovaca, s Gradom Novim Sadom, kao pokroviteljem Festivala (Uprava za zaštitu životnog okoliša i Uprava za gospodarstvo i turizam), potrudili su se da pokraj »standardnih« manifestacija, kao što su – prodajna izložba, Medena promenade, Medeni štafelaj, Pčeli u čast, djeci u slast, Medni dar Gradu, Pčelarska tribina,

Medeni turnir u šahu, Medeni mladenci i još mnogih drugih sadržaja, ove godine po drugi put organiziraju i izložbu slika na temu blisku pčelarima – sunce, suncokreti, pčele...

Festival je otvorio je predsjednik Skupštine Novog Sada *Aleksandar Jovanović*. Zatim su mališani novosadskih vrtića, osnovnih škola i štice-nici SOS Dječjeg sela iz Srijemske Kamenice izveli su kulturno-umjetnički program. Za svoj trud i »umjetnički dojam« bili su nagrađeni kako i dolikuje u ovakvim prilikama: najsladšim slasticama – malim paketima meda, bombonima i medenjacima.

I. Kušeta

Počinje sajamska sezona

NOVI SAD – Početak jesenske sezone na Novosadskom sajmu obilježiti će 41. međunarodni sajam Loris, koji će trajati od 7. do 12. listopada, te i 41. međunarodni sajam turizma, koji se održava od 9. do 12. listopada. Pod okriljem Lorista održavaju se sajmovi lova, ribolova i športa, hortikulture i ekologije, dok se u okviru Sajma turizma organiziraju sajmovi hrane i pića, kao i opreme za ugostiteljstvo.

I. K.

Održan trinaesti »Interfer«

Trinaesti internacionalni festival reportaže »Interfer 2008.« održan je u Somboru od 26. do 28. rujna. Dodijeljene nagrade su ohrabrenje svim, a posebno lokalnim medijima, da bi se tematski okvir i fokus reportaža proširili. U konkurenciji ovogodišnjeg Interfera pristiglo je 110 radova i to 34 novinska, 14 radijskih i 62 televizijske reportaže. Ove godine se primijetilo interesiranje za religijsko i etnološko naslijeđe, za usamljeničke i stradalničke sudbine pojedinaca, dok su manje zastupljeni vedrijji povodi za priču. Žiri je sve nagrade dodijelio jednoglasno. Gran pri »Laza Kostić« je dodijeljen *Slaveni Kranjcu* za reportažu »Južno od Ibra« u produkciji Radio televizije Srbije.

Zaharije Trnavčević

U kategoriji novinske reportaže diploma »Interfera 2008.« je dodijeljena *Zoranu Mišiću*, brončana povelja *Momiru Turudiću* novinaru tjednika *Vreme* iz Beograda, srebrna Dragoradu Dragičeviću za reportažu objavljenu u dnevnom listu *Politika*, dok je zlatna povelja pripala *Momčilu Petroviću* za reportažu »Na velegradskom dnu« objavljenu u dnevnom listu *Blic*.

Brončana povelja u kategoriji radio reportaže je pripala *Svetlani Ostojić*, *Branislavu Ugrinovu* i *Beli Davidu* za reportažu »Bubalice i ostale tuge« u produkciji Radio Kikinde, srebrna povelja je otišla u ruke *Miroslava Kačarevića* za reportažu »Život bez predrasuda« u produkciji Radio Beograda prvog programa, dok je zlatna povelja dodijeljena *Ivani Živkov* za reportažu »Švarcovi« koja je emitirana na nekoliko radio stanica.

U kategoriji televizijske reportaže žiri je dodijelio specijalnu diplomu za visoku razinu nivo produkcije *Karolju Kovaču* za reportažu »Duh Leonarda da Vinci« u produkciji TV »Apolo«, brončana povelja je pripala *Slobodanu Rakoviću* za reportažu »Vojnik, inženjer, matematičar« u produkciji VTV Valjevo, srebrna *Branku Stankoviću* za reportažu »Mali, veliki čovjek« u produkciji RTV Srbije, dok je zlatna povelja dodijeljena *Radoslavu Živoviću* za reportažu »Frula« u produkciji TV Kraljevo.

Nagradu za životno djelo je dobio *Zaharije Trnavčević*.

Mora se primijetiti da festival Interfer ove godine baš i nije bio internacionalni, mada se još uvijek tako naziva.

Z. Gorjanac

Aktivnosti DSHV-a u Somboru

Uslužbeno još neotvorenim prostorijama Mjesne organizacije i Odbora Podružnice Demokratskog saveza Hrvata u Somboru održana je sjednica Odbora Podružnice. Predsjednik *Mata Matarić* je informirao članove o aktivnostima stranke u prethodnom periodu. *Ivan Karan* je izvjestio o konstituiranju MO u Stanišiću i učlanjivanju u stranku u ovome mjestu, kao i da će početi učlanjivanje i u Ridici.

Donijete su odluke da se DSHV uključi u nabavu crijeva za potrebe etno-kuće u Bačkom Bregu i prikupljanje pomoći za operaciju djeteta jednog člana iz Sonte.

Do kraja listopada bi trebalo održati izbornu skupštinu u Sonti, a do kraja studenog u Svetozaru Miletiću. Aktivnosti u S. Miletiću će organizirati *Ivan Karan*, koji je već animirao petero novih članova i *Mata Matarić* kao predsjednik Podružnice. U Odbor Podružnice kooptiran je *Savo Tadić* iz MO Stanišić.

Za kandidata za dopredsjednika DSHV-a zaduženog za Podunavlje predložen je *Andrija Adin*.

Donijeta je odluka da se radi efikasnijeg rada, jer ima preko 120 članova, Mjesna organizacija Sombor podijeli na četiri MO po teritorijalnom principu, po gradskim mjesnim zajednicama.

Najavljeno je službeno otvaranje ureda DSHV-a u Sonti i Somboru za 25. listopada, kada će biti obilježena 18. obljetnica DSHV-a u Podružnici Sombor.

H.R.

Inovacija stalne postavke

Zbog radova na inovaciji stalne postavke, Gradski muzej u Somboru bit će zatvoren do 27. listopada. U priopćenju Gradskog muzeja u Somboru se navodi: »Inovacijom izložbe stalne postavke Gradskog muzeja koju je do danas vidjelo preko 50.000 posjetitelja ostvaruje se dugoročna težnja da se raznovrsnost muzejskih zbirki prikaže i iznova proučava, a pri tome čuva i u okviru kompleksnih izložbi. S posebnim osvrtom na multimedijalni oblik prezentiranja muzejske građe, inova-

cija stalne postavke Gradskog muzeja Sombor prati muzejske zahtjeve suvremenog posjetitelja. U okviru dosadašnje izložbe inovirani su pojedini dijelovi uvođenjem DVD opreme, touch screen ekrana i softvera koji održava poseban program za prezentiranje muzejske građe interaktivnim pristupom.« Gradski muzej Sombor je ove inovacije uveo u povodu 125 godina postojanja.

Z. G.

Drugi festival etno hrane, radinosti i folklor

U subotu 27. rujna, na Trgu Presvetog Trojstva održan je Drugi festival etno hrane, radinosti i folklor u organizaciji Udruge proizvođača organske hrane »Eko energy« iz Sombora. Festival je otvorio predsjednik udruge *Jovica Kelić*, a pokraj dobre i zdrave hrane i pića, Somborci su mogli uživati i u bogatom kulturno-umjetničkom programu. Najveću pažnju su u ovom dijelu programa privukle mažoretkinje iz Sonte. Na festivalu je bilo oko dvadeset izlagača iz Sombora i okolice, a pokraj degustacije hrane moglo se ponešto naučiti, vidjeti neki stari zanati i kupiti interesantni suveniri i knjige. Najbolji izlagači su dobili priznanja, a svaki sudionik ovog festivala dobio je zahvalnicu.

Z. G.

3. listopada 2008.

O prodaji novina

Više se čita nego kupuje

U kiosku Future na platou ispred sončanskog Doma kulture, po riječima prodavačice po broju se proda desetak komada, u kiosku pokraj crpke pet do sedam, a u agenciji »Saldo« dva. Kolporterka Maja Andrašić proda 18 do 20 primjeraka, s tendencijom rasta, tako da dolazimo do cifre od četrdesetak prodanih primjeraka po broju »Hrvatske riječi«. Malo ili puno, upitno je

Tjednik hrvatske nacionalne manjine u Vojvodini »Hrvatska riječ« u Sonti se organizirano prodaje negdje od izlaska dvadesetog broja. Nekoliko godina prodavan je isključivo kolporterski, a danas kombinirano, u kioskima koje snabdijeva »Futura plus« i kolporterski. U kiosku Future na platou ispred sončanskog Doma kulture, po riječima prodavačice po broju se proda desetak komada, u kiosku pokraj crpke pet do sedam, a u agenciji »Saldo« dva. Kolporterka Maja Andrašić proda 18 do 20 primjeraka, s tendencijom rasta, tako da dolazimo do cifre od četrdesetak prodanih primjeraka po broju »Hrvatske riječi«. Malo ili puno, upitno je. Odgovore smo pokušali dobiti u razgovoru s nekoliko nasumice odabranih osoba.

Ivan Andrašić

Saša Danić, 27 godina, ličilac: »Vaš tjednik vidim prvi put u životu, morate malo više pozornosti posvetiti promidžbi. Iskreno, nisam baš redovit čitatelj niti jednih novina, u sezoni imam premalo slobodnog vremena, koje većinom provodim s djevojkom i pred

televizorom. Ovako, na prvi pogled, tehnički je izvrsno riješen, cijena je više nego popularna i ne bi trebala predstavljati prepreku u redovitoj kupovini. Po naslovima vidim da su zastupljeni sadržaji za sve uzraste i da su zastupljene sve regije u kojima ima pripadnika naše nacionalne zajednice. U ovako brzom prelistavanju vidio sam da je dosta prostora posvećeno mojoj Sonti, što mi je osobito privlačno. Mislim da ću nakon viđenog postati vaš redovit čitatelj.«

Ivka Adin, kućanica: »Hrvatsku riječ čitam od prvoga broja. U početku izlaženja, za kupovinu smo se snalazili kako znamo, tako da smo sa zadovoljstvom dočekali početak prodaje u Sonti. Jako sam zadovoljna sadržajem, mislim da nitko ne može reći kako u tjedniku nema bar nešto što ga zanima. Ja osobno obožavam sve vrste reportaža, a toga imate dosta. Prilično smo kvalitetno informirani o svim vijestima bitnim za našu zajednicu, jedino me nerviraju strane posvećene našim unutarnjim sukobi-

ma. Ne bi trebalo pisati baš o svima, jer mnogi od njih su toliko trivijalni, da nisu niti zaslužili promociju na stranama ozbiljnih novina. U koncepciji lista ne bih mijenjala ništa, vidim da imate i podlistke za djecu i mlade, tako da mogu samo izraziti osobno zadovoljstvo i želju da nastavite putem kojim idete.«

Marko Šokac, 54 godine, radnik: »Hrvatsku riječ čitam povremeno, u posljednje vrijeme redovitije. Imate izuzetno dobar dizajn, za ovu cijenu i predobar. Sadržaj mi se dopada, jedino u pisanju o sukobima unutar naše zajednice morate biti hrabriji i ići do kraja. Ukoliko ne postoji neka vrsta cenzure, dužni ste nam predložiti cjelovitu informaciju, ili jednostavno nemojte ni na načinati temu. Ovako stječem dojam da i vi na neki način gurate prašinu pod sag. Isto tako, mislim da previše prostora posvećujete crkvenim temama, o kojima bi trebao pisati Zvonik. Jedino bih želio na sportskim stranama čitati malo više o lokalnim natjecanjima u kojima sudjeluju klubovi iz naših šokačkih mjesta, drugih zamjerki nemam.«

DOLAZI PLIN DO VAS ? ONDA POSJETITE NAS !

BAXI

CIM GAS

Cesta Jovana Mikića 56.

24000 Subotica

Tel: 024/621-000

www.cimgas.rs

**VRHUNSKA OPREMA I MONTAŽA SISTEMA
ZA GRIJANJE I KLIMATIZACIJU**

Josip Tucakov sa svojom obitelji već više od deset godina proizvodi začinsku papriku

U tijeku je druga berba

U dobrim godinama prinosi su 12 tona po jutru. Prednost u proizvodnji paprike ogleda se u tome što je na relativno maloj površini zemlje, uz puno rada, moguće dobiti veoma visoke prinose

Tekst i fotosi: Marijana Tucakov

Paprika je jedna od najznačajnijih povrtlar-skih kultura u svijetu i kod nas. Postoji veliki broj sorti paprika koje se razlikuju po: boji, obliku, veličini, aromi, stupnju ljutine itd. Plod paprike se prvenstveno konzumira kao svježe povrće, ili osušen kao začim, ali je opseg primjene veoma širok (prehrambena, farmace-utska, kozmetička industrija). Značajno mjesto u proizvodnji ima industrijska paprika, namije-njena proizvodnji mljevene začinske paprike, koja se dobiva sušenjem i mljevenjem posebnih sorti crvene paprike. Boja mljevene začinske paprike je njeno osnovno mjerilo kvalitete.

Obiteljsko gospodarstvo *Josipa Tucakova* iz Bačkog Brega već više od deset godina bavi se još jednom poljoprivrednom djelatnošću – proizvodnjom industrijske paprike. U njego-voj obitelji tada je bilo sedam radno sposobnih ljudi. Joza je, tražeći veći izvor prihoda, na nagovor svojega prijatelja – pokušao i uspio. Te davne 1997. godine uz pomoć »Vitaminke« iz Horgoša i »Agrobezdana« iz Bezdana kao posrednika, posijao je jutro paprike. Prvih godi-na je sijao jutro-dva, a sada po pet ili šest jutara sjemenske paprike. U dobrim godinama prinosi su 12 tona po jutru. Prednost u proizvodnji paprike ogleda se u tome što je na relativno maloj površini zemlje, uz puno rada, moguće dobiti veoma visoke prinose.

PUNO RADA: »Paprika je kultura koja traži mnogo fizičkog rada, a kada dođu prva i druga berba prinuđeni smo angažirati dodatnu

radnu snagu. Dnevno imamo četrdesetak nad-ničara – berača, koji većinom dolaze iz Bačkog Monoštora, a manjim dijelom i iz Bačkog Brega. Ove godine prva berba je trajala pet dana. Upravo smo pred drugom berbom, koja je i zadnja. U prvoj berbi smo imali 7 tona po jutru, a u drugoj očekujemo između 3 i 4 tone po jutru. Kada se sve poklopi – da paprika dobro nikne i da je dobra cijena – dobra je i zarada, te je redovito sijemo. Moram ista-ći kako sam veoma zadovoljan suradnjom s 'Agrobezdanom' i 'Vitaminkom'. Od njih dobivamo stručne savjete, kemiju, a na naš poziv agronom i zaštitar bilja redovito obilaze teren. Suradivali smo i s poduzećem 'Šafran' iz Virovitice. Njima smo prodavali papriku preko poduzeća 'Kolgrap' iz Sombora«, zadovoljno govori Joza.

Joza je sa svojom obitelji prvi u Bačkom Bregu počeo s ovakvom vrstom poljoprivredne proizvodnje. Kasnije je još nekoliko domaćin-stava pokušalo, ali zbog malih prinosa ostao je mali broj proizvođača.

UZGAJANJE PAPIRIKE: Zemlju je potrebno tri godine pripremati za sjetvu paprike. Paprika najbolje uspijeva na lakšim terenima, malo pje-skovitim. Kako bi bila visoke kvalitete potreban je plodored, predusjevi, dobro gnojenje, čistoća, dobro oranje, te sve druge dobre predstetvene obrade. Prilikom nicanja vrši se razbijanje pokorice. Joza je napravio stroj za ovu veoma bitnu operaciju prilikom nicanja paprike. Joza

sije na 70 cm razmaka između redova, a u redu je 4,5 cm razmak između biljaka. Papriku štiti od korova prskanjem, vrši tri puta međuredno kultiviranje i okopavanje, a zaštitu od bolesti i insekata vrši po potrebi. Plodovi se beru kada je na njivi 60 posto paprika zrelo. Beru se isklju-čivo zdravi i zreli plodovi. Joza ima kompletnu mehanizaciju za proizvodnju paprike.

»Nakon berbe papriku pakujemo u vreće koje dobijemo od 'Agrobezdana' i vozimo je kod njih, tamo se vaga. Jedan dio paprike ostavlja-mo nama za sušenje i mljevenje – za sopstvene potrebe. Zanimljivo je da mi još uvijek radimo bez navodnjavanja, a postižemo prinos u koji mnogi ne vjeruju«, kaže Joza.

U posljednjim ljetnim danima, pred prvu berbu, obilazi svoje usjeve i procjenjuje kada je pravi čas da se krene u zahtjevniji posao. Tada obično najbolje stabljike, s najviše »spratova« i jarkocrvenih zašiljenih plodova, ponese kući i željno iščekuje prve prinose. Ističe da nije lako odrediti period kada je potpuno crvenih i zrelih plodova dovoljno za prvu berbu, što je osnovno mjerilo njezine uspješnosti. Druga berba, budu-ći da na nju treba čekati dok što više plodova sazri, u razdoblju kada paprike brzo propadaju, često je utrka s prvim jesenskim mrazovima. Za svoje potrebe Joza suši i melje samo mali dio uroda. Koristi ga najviše za začimjavanje zim-skih kobasica, ali i kuhanje paprikaša tijekom godine.

Blagdan Sv. Vinka

ZEMUN – Na blagdan Svetoga Vinka Paulskog, 27. rujna, sjećamo se milosrdnih i karitativnih djela ovoga velikoga sveca. Kako je ovaj veliki čovjek bio i osnivač Reda časnih sestara milosrdnica, svake godine na ovaj dan Zemunci s ponosom prisustvuju svečanoj misi koja se tradicionalno održava u gradskom parku, u samostanu časnih sestara milosrdnica koje žive i rade u ovom gradu. Kako danas ima svega nekoliko ovih požrtvovanih žena koje su svoj život posvetile tome da svojim djelovanjem pruže pomoć i podršku žiteljima Zemuna kad god je to potrebno, netko bi mogao očekivati da je i divna tradicija vezana za dan Svetoga Vinka Paulskog počela gasnuti. Međutim, i ove, kao i svih prethodnih godina, održana je misa na kojoj se, na veoma svečan način, slavila uspomena na neizmjerena dobra djela ovoga sveca. Nju je predvodio biskup Srijemske

biskupije mons. *Đuro Gašparević* sa zemunskim dekanom *Jozom Dusparom* i ostalim svećenstvom, i tom prilikom je u svojoj propovijedi istaknuo kako je sveti Vinko umio pronaći čovjeka u bilo kojoj vrsti potrebe, osjetiti koje su to kušnje kroz koje taj čovjek prolazi i otvoriti mu svoje srce ponudivši mu bilo koju vrstu pomoći i potpore. Ono zbog čega Zemunci na poseban način svetkuju ovaj dan je i činjenica da su sestre milosrdnice, čiji je red ovaj svetac osnovao, dale poseban pečat ovom gradu svojim radom u bolnici, koju su one i osnovale, a i svim drugim vidovima djelovanja. Združeni crkveni zbor Zemuna je pjesmama u čast sv. Vinka dao svoj doprinos ovoj svetoj euharistiji nakon koje su prisutni vjernici ostali još jedno vrijeme u samostanu u kome je priređeno ugodno druženje uz zakusku i topao prijem od strane sestara milosrdnica koje su još jedanput pokazale zbog čega nose ovo ime i da, poput svog zaštitnika, nikada neće odustati od zadatka koji je sam Bog postavio pred njih.

D. Lukinović

Široka koalicija demokratskih snaga

RUMA – Povodom prevremenih lokalnih izbora u općini Ruma, zakazanih za 9. studenoga 2008. formirana je široka koalicija partija demokratske, proeuropske, orijentacije predvođene Demokratskom strankom. Naziv koalicije glasi »Za evropsku Rumu-Boris Tadić« a pored Demokratske stranke kao stožera koalicije nju još čine i G-17+, Liga socijaldemokrata Vojvodine i Srpski pokret obnove. Od 43 mjesta na vijećničkoj listi 38 su pripala DS-u, 3 G-17+ a po jedno mjesto dobili su LSV i SPO.

N. Jurca

Druženje rumskih Nijemaca

RUMA – U prostorijama HKPD »Matija Gubec« u Rumi održana je igranka, tj. druženje u čast posjeta rumskih Nijemaca i njihovih potomaka, koji sada žive u Njemačkoj i Austriji, svom rodnom gradu. Cijelu večer goste su zabavljali brežanski tamburaši, a drage goste pozdravio je u ime domaćina predsjednik HKPD »Matija Gubec« *Zlatko Kolarić*. U ugodnom

i opuštenom ozračju slavlje je potrajalo do duboko u noć, da bi na kraju i gosti i domaćini svojim domovima pošli puni pozitivnih dojmova i sa željom da se ovakva druženja organiziraju i ubuduće.

N. Jurca

Okrugli stol i hodočašće

BAČ – U drevnom gradu Baču u subotu i nedjelju, 4. i 5. listopada, održat će se druga središnja manifestacija projekta »Tragovi Šokaca od Gradovrha do Bača 1688. – 2008.«. Prvog dana od 10,30 sati u Franjevačkom samostanu u Baču održat će se okrugli stol s temom »Migracije kroz stoljeća, uz sudjelovanje fra *Josipa Špehara* iz Bača, dr. sc. *Slavena Bačića* iz Subotice, prof. *Zvonimira Tadijana* iz Sonte, *Marije Šeremešić* iz Sombora i prof. *Tomislava Žigmanova* iz Subotice. Prije tematskoga dijela bit će izvedena himna »Šokadija« i tematski poetski pozdrav. U nedjelju, 5. listopada, predviđen je dolazak hodočasnika u Bač, u 16,45 sati hodočasnici i članovi institucija kulture sudjelovat će u procesiji od Župne crkve sv. Petra i Pavla do Franjevačke crkve, gdje će u 17 sati započeti misno slavlje.

Ivan Andrašić

SUBOTICA-TRANS obavještava cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica – Zagreb, važe cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno
- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.225 din.)
- studenti uz prikaz studentske legitimacije (koja se dobiva na autobusnoj stanici) uživaju popust od 20% (povratna karta je 3.332 din., a u jednom smjeru 1.960 din.)

POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA IZRAVNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA U OBA SMJERA I VAŽE 30 DANA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

Zagrebačka verzija slavnog Oktoberfesta

Rujanfest

U Zagrebu je od 24. do 30. rujna ove godine održan prvi Rujanfest, zagrebačka verzija slavnog Münchenskog festivala piva Oktoberfesta. Više od 20 vrsta piva, miris kobasica, graha, čobanca, jela s roštilja i ostalih delicija, uz simboličnu ulaznicu od 10 kuna i besplatan parking, privuklo je prošlog tjedna nekoliko desetaka tisuća Zagrepčana i njihovih gostiju na novozagrebačko jezero Bundeck. Bogati program Rujanfesta odvijao se u sedam šatora kapaciteta 20 tisuća ljudi, od kojih je onaj najveći, centralni, ugostio hrvatske i regionalne pivare, koje su na zadovoljstvo brojnih pivopija prezentirale svoje proizvode po pristupačnim cijenama. Osim ljubitelja ovog, sve popularnijeg »prehrambenog proizvoda«,

na svoje su došli i brojni ljubitelji glazbe koji su tjedan dana uživali u pjesmama tridesetak pjevača i bendova. Dok je starija i srednja generacija u Velikom šatoru Fest pivnice uživala slušajući – »Nove fosile«, klapu »Maslina«, »Hari Mata Hari«, »Gustafe«, »Crvenu jabuku«, *Luku Nižetića*, *Maju Šuput*, *Matu Bulića*, »Slavonske lole«, *Dinu Merlina*, Jolu i »Kad bi' bio Bijelo dugme« (Bebek, Alen i Tifa), mlađu publiku su u posebnom »Etno-urban-rock« šatoru zabavljali – »Majke«, »Ramirez«, »The Trio«, »Cubismo«, »Kočani orkestar«, »Soulfingersi«, »Balašević tribute band«, »Plava trava zaborava«, »Black buton« i »Valter Neugebauer & The Cadillac«, a oni najmlađi imali su na raspolaganju čak tri luna-parka. Ova stara

Točilo se više od 20 vrsta piva

formula »za svakog ponešto« i na Bundecku se pokazala uspješna, što je najbolje pokazala velika posjećenost prvog Rujanfesta i neslužbene titule najvažnijeg ovogodišnjeg rujskog događaja u glavnom gradu Hrvatske. Proračun ovogodišnjeg Rujanfesta, kojeg su organizirali

Grad Zagreb, Koncertna direkcija Zagreb i tvrtka »Fest«, iznosi tri i pol milijuna kuna, a svi se nadaju da će ovaj »hrvatski Oktoberfest« postati tradicija i još jedan u nizu zaštitnih znakova Zagreba.

Zlatko Žužić

Sajam udruga civilnog društva u Osijeku

Zajedno

U subotu 27. rujna, u Osijeku je održan Sajam udruga civilnog društva koje financiraju Grad i Županija, a na prostranom Trgu slobode okupili su se predstavnici 62 udruge i mnoštvo građana Osijeka.

»Doista je lijepo vidjeti sve te udruge na jednom mjestu, koje se natječu za sredstva Grada i naše županije, ali apliciraju i na sredstva Europske Unije, a danas je ovdje najviše udruga s područja socijalne sfere, zdravstva, domovinskoga rata i invalida općenito, pa je ovo prigoda da se predstave građanstvu, pokažu svoje domete o širem broju nazočnih predstave djelokrug svojega rada i djelovanja«, rekao je dr. *Tibor Santo* iz Zavoda za javno zdravstvo i dodao kako su tu i udruge koje djeluju na suzbijanju ambrozije, pošasti po kojoj je Osijek poznat kao grad s najvećom kon-

centracijom peludi alergogenih korova, posebice ambrozije, a prema podacima Kliničke bolnice u Osijeku, evidentirano je više od 6 tisuća osoba oboljelih od alergijskih bolesti.

O tome je govorio i predsjednik Udruge za zaštitu okoliša i ruralne baštine »Tuljan« *Duško Rudež* zvani Tuljan, poznatiji kao novogodišnji kupač u ledenoj Dravi. »Naša je udruga organizirala na stotine akcija na uništavanju ambrozije, ali to je kap u moru. Zato smo ove godine organizirali milenijsku akciju s gotovo 150 sudionika, a već dogodine planiramo novu, ali s više od tisuće sudionika.«, kazao je *Duško Rudež*.

Ponajviše posjetitelja okupilo se na štandu Udruge žrtava Domovinskog rata čija je predsjednica *Štefica Krstić* govorila o izložbi ratnih fotogra-

Izložba ratnih fotografija privukla je mnoštvo posjetitelja

fija o stradanju grada i građana Osijeka. »Uloga naše udruge je podsjetiti sugrađane na teške dane stradanja, tim prije jer se još uvijek veliki broj branitelja vodi kao nestali. Potresne su ovo slike, osobito za nas sudionike tih događaja jer nas vraćaju u doba rata i agresije, no neke se stvari jednostavno ne smiju zaboraviti. Nekoliko tisuća fotografija svjedoči o stradanju našega grada i njegovih žitelja, više od 700 fotografija svjedoči o poginulim osječkim braniteljima, a najpotresnije su slike stradalih civila, na ulici,

na prometnicama, u dvorištima.«

I štand Udruge civilnih žrtava rata dobro je posjećen a predstavnici policije govorili su o zaštiti od eksplozivnih sredstava.

Nemoguće je navesti sve udruge koje su se u subotu predstavile građanima, no ovo je bio prvi, a vjerojatno ne i posljednji Sajam udruga. Gradsko društvo Crvenog križa plijenilo je pozornost nazočnih velikim brojem predstavljenih aktivnosti,

S. Žebić

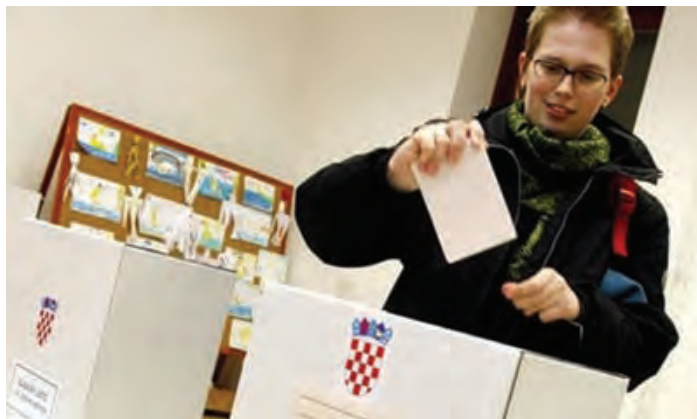
Završava predizborna kampanja za lokalne izbore u Bosni i Hercegovini

Građani BiH biraju novu vlast

Općinski izbori u Bosni i Hercegovini održat će se u nedjelju, 5. listopada.

Građani će na ovim izborima izravno birati načelnike u 139 općina, više od 3200 vijećnika u općinskim vijećima te gradonačelnika Banje Luke, a u drugim većim gradovima, poput Sarajeva, gradonačelnici se biraju neizravno. Na ovogodišnjim izborima, po službenim podacima Središnjeg izbornog povjerenstva BiH, sudjelovanje je prijavilo više od 29.000 kandidata raspoređenih u 72 političke stranke, 41 koaliciji, 20 lista neovisnih kandidata i 147 neovisnih kandidata. Službeno je objavljeno da će lokalni izbori stajati 11 milijuna maraka (oko 5,5 milijuna eura). Na izborima 5. listopada, prvi put nakon rata u BiH, birat će se i predstavnici nacionalnih manjina u općinskim vijećima.

Iako je Središnje izborno povjerenstvo BiH više puta pozvalo

sve sudionike izbora da se ne služe jezikom mržnje koji bi vrijeđao na nacionalnoj ili vjerskoj osnovi, inače će biti izrečene kazne – novčana od deset tisuća maraka (pet tisuća eura) ili zabrana sudjelovanja na izborima, neke stranke su ipak koristile jezik mržnje u predizbornoj kampanji. Hrvatske stranke, među kojima je u ovoj predizbornoj kampanji bio zasigurno najglasniji

HDZ BiH, bore se za načelnike u oko 34 općine.

»HDZ BiH izlazi sa svojim kandidatima kroz koalicije u 34 općine, samostalno izlazimo u 29 općina s našim kandidatom, dok u ostalih 5 općina izlazimo s našim kandidatima no u koaliciji. Za ove izbore imamo 985 kandidata na listama u Federaciji, dok u Republici Srpskoj imamo 185 kandidata«, kazao

nam je *Mario Grgić*, tajnik Izbornog stožera HDZ-a BiH. Dodao je da ova stranka očekuje izbornu pobjedu u svim općinama u kojima su dobili izbore prije četiri godine, s tim da planiraju vratiti svoje načelnike u još dvije općine.

»Veoma značajno za hrvatski narod u Bosni i Hercegovini što smo uspjeli napraviti niz koalicija, osobito jednu veliku koaliciju u Republici Srpskoj gdje sve hrvatske stranke idu zajedno u jednoj velikoj koaliciji«, kazao je Grgić u izjavi za Hrvatsku riječ.

»Mi smo se ove godine bazirali na konkretne probleme građana, a ne na globalnu politiku i vjerujem da smo uspjeli prići građanima i upoznati njihove životne probleme«, kaže Grgić. Napominje kako su već provedena neka istraživanja koja su jako pozitivna, no također dodaje kako ljude u BiH sve manje zanima politika.

Arijana Beus

Obnovljena tradicija javne promocije doktora znanosti na zagrebačkom Sveučilištu

Promovirano 194 doktora znanosti

Sveučilište u Zagrebu promoviralo je u nedjelju, 28. rujna, na svečanosti u Hrvatskome narodnom kazalištu 194 nova doktora znanosti. Kandidati su na promociju stigli u povorci od zgrade Sveučilišta do HNK-a, odjeveni u svečane odore (toge) i akademske kape, ukrašene kičankom, koju su novi doktori, nakon proglašenja, prebaciti s lijeve na desnu stranu, kao simbol ulaska u novo i više akademsko zvanje.

Među 196 doktora znanosti, svečanu prisegu dao je i rođeni Tavankućanin, *Petar Vuković*.

Dr. sc. Petar Vuković doktorirao je na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, početkom 2007. godine, radom s područja češke i hrvatske sintakse. Inače, Petar je nakon završene jezične gimnazije u Subotici, upisao Filozofski fakultet u Zagrebu, gdje je 1999. godine diplomirao kroatistiku i opću lingvistiku, a 2001. češki, ruski i poljski jezik i književnost. Znanstveno i stručno usavršavao se na Karlovu sveučilištu u Pragu, Masarykovu sveučilištu u Brnu i Sveučilištu u Beču. Od 1999. bio je znanstveni novak, a od travnja 2008. postao je docentom na Katedri za češki jezik i književnost na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Trenutačno se bavi izučavanjem sintakse, jezičnom kulturom i kulturnom poviješću Hrvata s juga povijesne Ugarske. Član je

Dr. sc. Petar Vuković

i uredništva »Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca«, koji izlazi u Subotici.

Na uručivanje doktorske diplome Petar je čekao više od godinu dana, jer je tek nedavno obnovljena tradicija održavanja javne promocije, koja na zagrebačkom Sveučilištu datira još iz 1877. godine. Na taj način Sveučilište ponovno želi otvoriti najvišu akademsku razinu širokoj javnosti, s ciljem njezina upoznavanja s istraživačkim, znanstvenim i umjetničkim potencijalima zagrebačkog Sveučilišta.

Nakon svečane prisege nove je doktore znanosti proglasio rektor zagrebačkog Sveučilišta prof. dr. *Aleksa Bjeliš*. Svečanost je završena intoniranjem akademske himne »Gaudeamus igitur«. Novima doktorima znanosti uručene su, uz diplome i posebno izrađene doktorske medalje, kao i knjige doktora znanosti koje sadržavaju cjelovit prikaz disertacija ostvarenih na Sveučilištu u Zagrebu posljednje dvije godine.

Prva javna promocija u novijoj povijesti Sveučilišta u Zagrebu, upriličena je u Hrvatskom narodnom kazalištu prije dva tjedna, kada je u doktora znanosti promoviran i Subotičanin *Zlatko Šram*. Svečanosti je nazočilo 170 doktora znanosti, što s još novih 194, znači da ih je na zagrebačkom Sveučilištu tijekom rujna promovirano 364.

Marija Matković

Ovogodišnji, osmi po redu Festival bunjevački pisama održan je 26. rujna u velikoj dvorani HKC »Bunjevačko kolo«. Predstavljeno je 17 novih skladbi, a sve izvođače pratio je festivalski orkestar kojim je ravnala prof. Mira Temunović. Pozdravivši sve nazočne Festival je otvorio predsjednik HKC »Bunjevačko kolo« Ivica Stipić.

NAGRADE: Pobjednička pjesma po odluci stručnog žirija je »A oj ženo«, koju je pjevao Boris Godar uz pratnju Tamburaškog orkestra HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta i festivalskog orkestra, tekst je napisao prim. dr. Marko Sente, glazbu Nikola Jaramazović, dok je aranžman djelo Stipana Jaramazovića. Nagradu stručnog žirija za najbolje izvođenje, kao i drugu nagradu dobila je klapa »Klas« za izvedbu pjesme »Ostavljeno more«, za koju je tekst i glazbu napisao Marjan Kiš, a aranžman su uradili Filip Čeliković i Nela Skenderović. Treća nagrada od strane žirija pripala je tamburaškom ansamblu »Ravnica« za pjesmu »Pisma za Bracu«, za koju je tekst i glazbu napisao Nikola Jaramazović, a aranžman potpisuje sastav »Ravnica«.

Kao i prijašnjih godina dodijeljena je nagrada za najbolji neobjavljeni tekst. Ona je pripala Marjanu Kišu za pjesmu »Zasvirajte tamburaši«, koju je izvela Lidija Ivković. Nagrada za najbolji aranžman dodijeljena je Vojislavu Temunoviću za skladbu »Usamljeni salaš«, za koju je tekst napisao Stipan Bašić Škaraba, glazbu Marinko Rudić Vranić, a izvela ju je Josipa Krajniger-Parčetić. Na ovogodišnjem festivalu po drugi je put dodijeljena i nagrada za najboljeg debitanta, koju je ove godine osvojio Boris Magoč za izvedbu skladbe »Jesenji dani« autora Vladislava Nađ Miće, u aranžmanu Julijana Ramača. S obzirom da je ove godine Televizija K23 izravno preko malih ekrana prenosila festival, postojala je i mogućnost

glasovanja putem telefona i SMS poruka. Nagradu publike, za koju su glasovali gosti u dvorani kao i gledatelji, osvojila je pjesma »Ej dida, dida« koju su otpjevali dida Ivan Mamužić i unuk Boris Vujković Lamić, te unučad Marija Kuga, Kristina Vojnić Purčar i Petar Skenderović. Autor teksta je Stipan Bašić Škaraba, a glazbe i aranžmana Vojislav Temunović.

UTISCI IZVOĐAČA: Za svaki su festival pisane nove pjesme, no, ipak moramo reći kako ove godine ima zanimljivih novina. Osim već ustaljene forme teksta i glazbe ima nekoliko šaljivih tekstova i novih melodija, koje su zainteresirale publiku. Jedna od tih novina je i klapa »Klas«, koja je sastavljena prije dva mjeseca na ideju Marjana Kiša, koji potpisuje tekst i glazbu pjesme s kojom se klapa predstavila na ovogodišnjem festivalu. Klapu čine: Gabrijel Lukač, Boris

Najbolji debitant: Boris Magoč

Održan VIII. festival bunjevački pisama

Šarolikost melodija

Pobjednička pjesma po odluci stručnog žirija je »A oj osvojila je pjesma »Ej dida, dida« koju su otpjevali »

Prva nagrada stručnog žirija: Boris Godar

Dević, Novica Miljački i Darko Temunović. Ovo im je bio prvi javni nastup i povod za okupljanje. »Klapa se naziva 'Klas' i ime je nastalo slučajno, jer svi smo iz Bačke i rođeni u ravnicima pa smo odlučili da bude nešto autentično. Svi smo na svojim stranama, u Zagrebu, Novom Sadu i u Subotici, svi radimo ili studiramo, te se nećemo moći redovito okupljati, ali se nadam da ćemo i dalje surađivati i nastupati bar na nekim manifestacijama u našoj zajednici«, kaže Gabrijel Lukač. Duet koji je dobio nagradu publike činili su u ulozi djeda Ivan Mamužić i u ulozi unuka Boris Vujković Lamić, te prateći vokali unučad. »Iskreno rečeno nisam se nadao nagradi, no dao sam sve od sebe da se uživim u tu ulogu, iako još nisam dida«, kaže Mamužić, a unuk kaže: »Očekivao sam nagradu, jer sam svima javio da glasuju za našu

pjesmu i da nas gledaju. Drago mi je da smo dobili nagradu«.

Za naš tjednik pobjednik Boris Godar je rekao kako je sretan zbog ove nagrade, jer joj se nije nadao, no i da je to lijep osjećaj. Ove je godine po šesti put sudjelovao na Festivalu bunjevački pisama.

Nagradu za najbolji do sada neobjavljeni tekst dobio je Marjan Kiš, koji je ujedno i idejni tvorac klapa koja se predstavila po prvi put. »Gledajući snimku prošlogodišnjeg festivala vidio sam kako publika reagira na dalmatinske pjesme i stvorila mi se ideja napisati nešto slično, a da opet bude usko povezano s našim krajevima. Pokušao sam uvažiti uzanu vezu između Dalmacije i naših krajeva, koji su po govoru i narječju slični. Ovu sam pjesmu posvetio Duji Runje. Želio sam krenuti od Dalmacije i polako ići prema ravnici, te tu i ostati.«

Izvođači VIII. festivala bunjevački pisama

Marko Stipić, Anett Balažić, Jasmina Milodanović, Boris Magoč, Josipa Krajniger-Parčetić, Boris Godar i Tamburaški orkestar HKPD »Matija Gubec«, Tamara Babić, Mladen Crnković, Martina Dulić, TA »Ravnica«, Tatjana Pakrac Zvonar i prateći vokali Elizabeta Balažević i Kristina Kovačić, Tomislav Halasević, Marija Jaramazović, Marinko Rudić Vranić, Klapa »Klas«, Ivan Mamužić, Boris Vujković Lamić, prateći vokali unučad Marija Kuga, Kristina Vojnić Purčar, Petar Skenderović i Lidija Ivković.

obogatila Festival

ženo« koju je pjevao Boris Godar * Nagradu publike
dida« Ivan Mamužić i »unuk« Boris Vujković Lamić

Tamburaški sastav »Ravnica« ove se godine po prvi put natjecao, a tekst i glazbu za njihovu pjesmu napisao je Nikola Jaramazović, koji je do sada na svakom Festivalu bunjevački pisama osvojio neku nagradu. Ove je godine dobio prvu i treću nagradu

Nagrada za najbolji aranžman:
Vojislav Temunović

stručnog žirija. »Drago mi je i zbog prve nagrade, jer to je neka kruna mog rada, svih ovih godine

koje pišem za subotičku publiku i festival. Ni prošli festivali nisu bili loši, ali večeras je pokazano kako ono što se radi ima smisla i da će festival dalje napredovati. No, ipak za puno toga je zadužen dr. Sente koji nas uvijek animira i poziva na suradnju. Nakon natjecateljskog dijela programa gostima se predstavio i tamburaški sastav »Vizin« iz Pečuha, Republika Mađarska.

Predsjednik Organizacijskog odbora Festivala bunjevački pisama prim. dr. Marko Sente na kraju se obratio nazočnima i najavio kako je plan sljedeće godine festival održati u Dvorani sportova. »Zadovoljan sam ovogodišnjim festivalom u cijelosti, počevši od sv. mise uz zavij Duha Svetoga, gdje je prisustvovalo oko 1100 djece, gdje je na misi bilo devet svećenika. Iznimno sam zadovoljan Smotrom dječjih pjevača i zborova, djeca su bila odlična. Ponosan sam i zadovoljan, jer smo razbili monotoniju i dobili smo svestran sadržaj, koji će zadovoljiti mnoge ukuse naše publike«, rekao je za naš list dr. Sente.

Ž. Vukov

Članovi žirija

Na VIII. festivalu bunjevački pisama izvođače i skladbe ocjenjivala su dva žirija – žiri za najbolji tekst i stručni žiri. Žiri za ocjenu tekstova pjesama činili su: Milovan Miković, Katarina Čeliković, Tomislav Žigmanov i Ljiljana Dulić. Oni su birali najbolji do sada neobjavljeni tekst, pisan namjenski za festival. Stručni žiri za izbor najboljih skladbi, aranžmana, izvođača i debitanta činili su: Marijana Crnković, Đuro Parčetić, Nataša Kostadinović, Antonija Piuković i Milan Pridraški.

Mišljenje stručnog žirija: Imali smo vrlo tešku zadaću i možda se nekima neće svidjeti naše odluke, ali naš glavni vodič je bio pravilnik festivala. Moramo reći kako ima zanimljivih pjesama, no nisu baš sve bile u duhu bunjevačke tradicije. Stav žirija je da su neke pjesme možda bile oštećene zbog razglasa, jer nisu bile tonski dobro ozvučene. Festival je još na amaterkoj razini, što se može vidjeti i po scenskom nastupu, ali ima jako puno novina i pomaka u aranžmanima i možda bi organizator trebao uvesti i jednu novu kategoriju za određene inovacije u melodiji i aranžmanu.

»Ponosan sam i zadovoljan«: prim. dr. Marko Sente

Klapa »Klas« s idejnim tvorcem i dobitnikom nagrade za najbolji tekst Marjanom Kišom (u sredini)

Treća nagrada stručnog žirija: ansambl »Ravnica«

Nagrada publike: »Dida s unucima«

U Somboru održana književna večer o šokačkom govoru

Hrvati duhom i dahom

Profesorica Ljiljana Kolenić upozorila da se ponekad čini nepravednim šokački govor nazivati slavonskim dijalektom jer šokački se govori i izvan Slavonije, u Srijemu, Baranji i izvan hrvatskih granica

Helena Sablić-Tomić, Goran Rem,
Marija Šeremešić, Ljiljana Kolenić i Vera Erl

Himnom »Šokadija« Božane Vidaković u izvedbi hrvatskih udruga Šokaca Podunavlja, uz pratnju tamburaškog sastava KPZH »Šokadija« iz Sonte, otvorena je književna večer »O jeziku šokačkom« koja je održana u prošlu subotu 27. rujna u Hrvatskom domu u Somboru.

Književnu večer organizirala je Udruga građana »Urbani Šokci« u sklopu manifestacije »Tragovi Šokaca«, koja se održava u povodu 320. obljetnice doseljavanja Hrvata Šokaca od Gradovrha do Bača.

Uz Mariju Šeremešić, predsjednicu UG »Urbani Šokci« i voditeljicu programa, riječi pozdrava uputila je i predsjednica Organizacijskog odbora manifestacije »Tragovi Šokaca« Stanka Čoban rekavši: »Šokačka i bunjevačka grana rastu na istom stablu, pjevamo i igramo zajedno, divanimo, a taj nas je divan i okupio ovdje večeras. Bilo bi lijepo kada bi ovakvih susreta bilo više i češće, jer onda ni mi, ni naša djeca ne bismo zaboravili divanit.«

PODRIJETLO IMENA: Književnu večer otvorila je magistra Vera Erl koja je govorila o podrijetlu imena Šokac, o podrijetlu samih Šokaca, te o njihovim migracijskim kretanjima. Iznijela je tako i interesantan podatak da naziv Šokac dolazi iz turskog izvora, a prvi se put u pisanom obliku pojavljuje 1615. godine, kada se spominje u spisu Ahmeda I., koji navodi da su Šokci pučani druge latinske vjere.

Prof. dr. Ljiljana Kolenić je govorila o gramatici i gramatičkim pravilima, te upozorila na bitne osobine šokačkog govora. U dijalektološkim raspravama često se nailazi na pojam slavonski dijalekt, što je isto što i šokački govor, kako ga najčešće naziva puk. Profesorica Kolenić je upozorila da se ponekad čini nepravednim šokački govor nazivati slavonskim dijalektom jer šokački se govori i izvan Slavonije – u Srijemu, Baranji i izvan hrvatskih granica. Šokački govor je starohrvatski govor, a takvi su govori s dijalektološkog stajališta najzanimljiviji, po riječima profesorice Kolenić. U nastavku je govorila o osnovnoj razlici naglasaka kod Šokaca i Bunjevaca i o razlikama u naglasku kod samih Šokaca. Naglasila je kako po govoru razlikujemo Šokce ikavce kojih najviše ima u Bačkoj, Šokce ekavce sa šokačkim naglaskom, te ikavsko-jekavske i ikavsko-ekavske Šokce. Svoje je izlaganje profesorica Kolenić završila riječima jednog od

najvećih srpskih jezikoslovaca koji je napisao kako šokačkim, odnosno slavonskim dijalektom govore isključivo Hrvati.

PISANI SPOMENICI: O pisanim spomenicima i o istraživanju šokačkog govora kojim se već duže razdoblje bavi, govorio je prof. dr. Goran Rem. On je iznio interesantne podatke koje je pronašao povjesničar Stanko Andrić u suradnji sa svojom sestrom koja je turkologinja. Naime, u Požegi su pronađeni spisi na turskom jeziku, koji su u ritmici i motivima zapravo bećarci, odnosno dvostisi. Profesor Rem je naglasio i važnost đakovačkog biskupa Antuna Mandića i njegovih djela za šokački govor i književnost, kao i Ivice Okrugić, a koji je napisao dramu »Šokica«, kao i drugih hrvatskih književnika.

Prof. dr. Helena Sablić-Tomić sažeto je govorila o knjizi »Slavonski tekst hrvatske književnosti«. Želja je bila ovom knjigom reći budućim povjesničarima hrvatske književnosti da postoji korpus autora i njihovih književnih djela koji svojom specifičnošću tvore zaseban podkorpus slavonskog teksta hrvatske književnosti, odnosno šokačke književnosti. Profesorica Sablić-Tomić naglasila je kako identitet domaćeg slavonskog ognjišta u većini slučajeva u književnim djelima čuvaju žene. One su prepričavale priče, očuvale tradiciju šokačkog jezika i običaja kao likovi u pojedinim pričama, okupljale oko stola i djeci prenosile i utiskivale ono što je možda već i zaboravljeno.

Predavanje o šokačkom govoru zaključila je profesorica Vera Erl riječima književnika Vladimira Rema: »Mi Šokci smo Hrvati duhom i dahom.«

Ova književna večer bila je prožeta i stihovima šokačkih pjesnika Ante Jakšića, čiju je pjesmu »Šokica« pročitao Marija Šeremešić, a pjesnici, sudionici »Lire naive« Marica Mikrut i Josip Dumenčić Meštar, pročitali su svoje pjesme. Nakon književne večeri koja je okupila lijep broj publike, prisutni su mogli probati stari šokački specijaliteti, a kako je i običaj u Šokaca, zapjevala se pjesma i po koji bećarac.

Književnoj večeri, između ostalih, nazočili su predstavnik HNV-a preč. Josip Pekanović i prof. Tomislav Žigmanov, direktor NIU »Hrvatska riječ« Ivan Karan, ravnatelj Kulturnog centra općine Bilje Zdravko Odorčić, kao i članovi organizacijskog odbora manifestacije »Tragovi Šokaca«, te predstavnici Crkve, institucija, kulturno-umjetničkih udruga, političkih stranaka i medija.

Zlatko Gorjanac

Predstava »Drugo za jedno« obišla Vojvodinu

Publika u trima vojvođanskim gradovima (Subotica, Sombor, Zrenjanin) prošloga je tjedna mogla pogledati predstavu »Drugo za jedno« Istarskog narodnog kazališta – Gradsko kazalište Pula.

U ovoj plesnoj predstavi redatelj i koreograf *Matija Ferlin*, istražuje performativne mogućnosti koje pruža tematika ljubavnih veza. Koristeći iskustva zaljublivanja, odljublivanja, prijevare, flerta, grijeha i inih senzacija u odnosu između dvoje ljudi, koncept predstave teži ignorirati dekorativni moment vezan uz

tjelesnost, fizičnost, te u tom pročišćenju forme pronalazi nove performativne strukture i sustave u kojima dvoje izvođača (glumica *Dijana Vидуšin* i *Matija Ferlin*) mogu funkcionirati u zajedničkom prostoru prezentirajući rezultate dvomjesečnog procesa istraživanja.

Gostovanje predstave »Drugo za jedno« realizirano je u sklopu kulturne suradnje AP Vojvodine i Istarske županije.

Gostovanje osječkog HNK u Subotici

Drama osječkog Hrvatskog narodnog kazališta gostovat će 17. listopada u Subotici, gdje će izvesti predstavu »Sjećanje vode« britanske dramatičarke *Shelagh Stephenson*, u režiji *Ivice Šimića*.

»Drama nazvana po fizikalnom fenomenu, a po kojem i voda pamti, pa kako onda ne bi ljudi, prati događaje oko tri ožalošćene sestre okupljene na pogrebu svoje majke. Mary je pomalo nezadovoljna uspješna liječnica, koja ima jednako uspješnog ljubavnika, također liječnika, koji je nažalost oženjen. Tereza je očigledno zadovoljna svojim drugim brakom, dok je Katrin najmlađa i najnezrelija. Ona luduje za shoppingom, za ludom odjećom, upropaštava život ljubavnim aferama i drogom. Njih se tri pokušavaju dogovoriti kako pokopati mamu Vi koju, kao sablasno priviđenje u zelenoj haljini od tafta, vidi i čuje samo Mary... No razgovori oko pogrebnih angažmana otvorit će i Pandorinu kutiju njihovih prošlosti...«, navodi se u najavi ove predstave.

U predstavi igraju: *Nela Kocsis, Mira Perić – Kraljik, Tatjana Bertok – Zupković, Sandra Lončarić Tankosić, Velimir Čokljat, Davor Panić*.

Izložba radova skupina Art Time

Skupna izložba radova slikara amatera iz skupine Art Time bit će otvorena u ponedjeljak 6. listopada, u 18 sati, u holu Otvorenog sveučilišta u Subotici. Skupina Art Time je osnovana početkom ove godine i ovo im je prva skupna izložba. Bit će prikazano šezdesetak radova, a izložbu će otvoriti Josip Horvat i slikar Istvan Terek.

Večeras premijera »Hamleta u pikantnom sosu«

Večeras (petak 3. listopada), očekuje nas prva ovosezonska premijera Drame na srpskom jeziku Narodnog kazališta iz Subotice – »Hamlet u pikantnom sosu«

Predstavu radenu po tekstu talijanskog dramatičara *Alda Nikolaja*, režirao je gostujući redatelj *Robert Raponja*, subotičkoj publici poznat već od prije budući da je proteklih sezona u Narodnom kazalištu režirao dvije predstave na hrvatskom jeziku: »Ptičice« Filipa Šovagovića i »Fritzspiel« Borisa Senkera.

»Preko hrane i ljudi koji čine određene usluge na dvoru, Aldo Nikolaj pokušava dati odgovor na pitanje što je Shakespeareov 'Hamlet' danas. Sljedeći autorove inpute i originalni pristup 'Hamletu', subotičkom ansamblu postavio sam ne baš laku zadaću da napravimo predstavu u kojoj će se glumačka vještina i piščevo nadahnuće stopiti u jedan model igre zasnovan na kratkim rezovima, znači na suvremenoj glumi, punoj ritma i neočekivanosti«, kaže za HR Robert Raponja.

Kostimografkinja je *Dragica Laušević*, scenografkinja *Marija Kalabić*, a za izbor glazbe se pobrinuo Robert Raponja. Uloge tumače: *Jovan Ristovski, Sanja Moravčić, Minja Peković, Milan Vejnović, Zoran Bučevac, Branko Lukač, Marko Marković, Srđan Sekulić, Suzana Vuković, Marko Savić i Ana Jovanović*.

Premijera predstave »Hamlet u pikantnom sosu« bit će održana na sceni Jadran. Početak je u 19 i 30 sati. Prva repriza je u subotu 4. listopada.

Dani novog hrvatskog filma u Subotici

U organizaciji Art kina »Aleksandar Lifka«, od 11. do 17. listopada u Subotici će biti održani »Dani novog hrvatskog filma«. Bit će prikazano sedam ostvarenja novije produkcije, od kojih su neki nagrađivani na nacionalnom Festivalu igranog filma u Puli, ali i na međunarodnim festivalima.

Dane će otvoriti ostvarenje »Pjevajte nešto ljubavno« redatelja *Gorana Kulenovića*, a idućih će dana biti prikazivani sljedeći filmovi: »Duh u močvari« *Branka Ištvančića*, »Put lubenica« *Branka Smidta*, »Što je muškarac bez brkova?« *Hrvoja Hribara*, »Živi i mrtvi« *Kristijana Milića*, »Armin« *Ognjena Sviličića* i »Moram spavat anđele« *Dejana Aćimovića*.

Projekcije filmova bit će održavane u amfiteatru Otvorenog sveučilišta, svakog dana od 18 sati.

»Veliku potporu u organizaciji dobili smo od Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici i redatelja *Branka Ištvančića*, koji je pomogao da dođemo do kontakata s producentima i redateljima u Hrvatskoj. Osim Ištvančića, na otvorenju Dana novog hrvatskog filma imat ćemo još gostiju, ali još ne znamo precizno«, kaže direktorica Art kina »Aleksandar Lifka« *Edit Laszlo*. Osim Generalnog konzulata RH u Subotici, organizaciju Dana novog hrvatskog filma poduprli su i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, Grad Subotica, Otvoreno sveučilište Subotica i Fondacija Fokus.

Nakon Subotice, program »Dana novog hrvatskog filma« trebala bi do kraja godine vidjeti i publika u Novom Sadu i Zrenjaninu.

Audicija za nove članove

Folklorni odjel HKC »Bunjevačko kolo« iz Subotice organizira i ove godine audiciju za upis novih članova. Učlanjujemo djecu uzrasta od 5 godina, pa na više. Zainteresirani se mogu javiti svakog dana u ured na brojeve telefona: 555-589 i 063/10-30-580, ili osobno u prostorijama HKC »Bunjevačko kolo« (Preradovićeve 4), u vremenskom razdoblju od 9 do 14 sati ili navečer od 18.30 do 20 sati.

Tjedan hrvatskih manjina od 6. do 10. listopada u Zagrebu

Predstavljanje kulturne baštine u središnjici

Hrvatska matica iseljenika većinom svojih programa pa tako i Tjednom, želi pomoći hrvatskim autohtonim zajednicama u nastojanjima da očuvaju i njeguju hrvatski jezik i nacionalni identitet, koji su baštinili od svojih predaka

Vojvođanske Hrvate predstavljat će, između ostalog, KUDH »Bodrog« iz Bačkog Monoštora

Pod pokroviteljstvom predsjednika Republike Hrvatske *Stjepana Mesića*, Hrvatska matica iseljenika (HMI) od 6. do 10. listopada u Zagrebu organizira Tjedan hrvatskih manjina na kome će ove godine svoje kulturno stvaralaštvo predstaviti Hrvati iz susjednih zemalja – Austrije, Italije, Mađarske, Slovačke i Srbije. U tom povodu razgovarali smo s *Marijom Hećimović*, rukovoditeljicom Odsjeka za autohtone hrvatske manjine u HMI.

Cime ste se vodili u koncipiranju ovogodišnjeg programa Tjedna?

Tijekom ovih 14 godina mijenjali smo koncepciju našega Tjedna hrvatskih manjina. Na početku su bili posvećeni samo jednoj autohtonoj hrvatskoj manjini, uslijedili su mišljeni tjedni, na kojima su nastupile sve hrvatske manjinske zajednice u istom tjednu. Ovaj put smo pozvali samo dio hrvatskih manjinskih zajednica i to iz Austrije, Italije, Mađarske, Slovačke i Srbije točnije iz Vojvodine (gdje i živi najbrojnija hrvatska zajednica), kako bi programi bili bolje praćeni. Manjinske zajednice koje nisu pozvane ove godine bit će pozvane dogodine, tako da će u dvije godine, svi imati prilike sudjelovati na Tjednu.

Kažite nam nešto više o samom programu?

Ovogodišnji program započinje otvorenjem multimedijalne izložbe o moliškim Hrvatima (Hrvati iz Italije) na kojoj će biti prikazana povijest i sadašnjost potomaka Hrvata, koji su tijekom 15. i 16. stoljeća iz južnih hrvatskih krajeva preko Jadrana naselili prostore Italije, a danas su se održali u pokrajini Molise.

Istu večer slijedi koncert Folklornog ansambla »Baranja« iz Pečuha (Mađarska), koji će se predstaviti bogatim programom u kojem će se između ostalog vidjeti Prisički svatovac, Nadmetanje plesača, Djevojačke igre s flašama i nezaobilazne Bunjevačke igre.

Slijedeći dan započinje predstavljanjem knjige Dijalogom kroz stoljeća autorice dr. *Janje Prodan* iz Mađarske, koja nam u svojoj knjizi govori o teoriji i praksi prevoditeljske djelatnosti s osvrtom na umjetničko prevođenje.

Istoga dana u poslijepodnevnom satima nastupa Dramski odjel HKC »Bunjevačko kolo« iz Subotice predstavom »Ljubavno pismo« *Koste Trifkovića*. Riječ je o komediji na ikavici bačkih Hrvata u kojoj zamjena pisama dovodi do komičnih situacija kroz koje se oslikavaju karakter i narav likova uvučenih u igru. U večernjim satima na Gornjem Gradu u crkvi sv.

Katarine bit će održan koncert marijanskih i drugih crkvenih pjesama u izvedbi zbora KUDH »Bodrog« iz Bačkog Monoštora. Na programu su pjesme *Lipa si lipa*, *Faljen Isus Marijo*, *Pozdravljam Te draga Gospo* i druge.

Trećega dana imat ćemo prilike ugostiti Hrvate iz Slovačke, koji će nam promovirati dvije svoje knjige. »Nuovo selo se smije« *Viliama Pokornog-Tice*, riječ je o sabranom prikazu usmene baštine iz hrvatske sredine u Devinskoj Novoj Vesi. Knjiga je napisana na dijalektu koji se sačuvao kod potomaka hrvatskih kolonista iz 16. stoljeća. Druga knjiga je »Ljeto va jačka Hrvatskoga Jandrofa« *Radoslava Jankovića*, koji je u knjizi sakupio i zapisao brojne pučke i crkvene pjesme kako bi ih sačuvao od zaborava. U glazbenom programu nastupit će Muško pjevačko društvo iz Hrvatskoga Jandrofa, koji će uz ostalo izvesti i pjesme koje su u knjizi objavljene.

Na kraju će nam se predstaviti gradišćanski Hrvati iz Austrije i to prvo promocijom zbirke pjesama *Antona Leopolda* »Pjesme na dva jezika«, a u večernjim satima u Hrvatskome glazbenom zavodu nastupa Tamburaški orkestar i zbor iz Pinkovca. Održat će koncert pod nazivom »Zajednički korijeni«. U bogatom programu čut ćemo niz pučkih pjesama kao i djela klasične glazbe.

Budući da se ova manifestacija održava 14. put, kakva su dosadnja iskustva HMI po pitanju recepcije programa Tjedna među Hrvatima u matici, konkretno u Zagrebu u kojem se manifestacija održava? Uspijevaju li ovi programi privući širu pozornost hrvatske javnosti?

Tjedan je zamišljen kao skup kulturnih događanja kroz koja hrvatske manjinske zajednice (od kojih autohtone zajednice žive u Austriji, Češkoj, Italiji, Mađarskoj, Rumunjskoj, Slovačkoj, Srbiji i

Marija Hećimović

Crnoj Gori), pokazuju kako čuvaju i njeguju hrvatski jezik i nacionalni identitet, koji su baštinili od svojih predaka. Uvjereni smo da je taj put težak i mukotrpan pa stoga Hrvatska matica iseljenika većinom svojih programa, pa tako i Tjednom, želi pomoći hrvatskim autohtonim zajednicama u tim nastojanjima. Vjerujemo da domaća publika zna cijeniti te napore i da svojim dolaskom to i dokazuje. Redovitim i brojnim obavijestima nastojimo da program dođe do što brojnije publike. Uglavnom smo zadovoljni posjetom, naravno sve uvijek može biti bolje.

Kako vidite budućnost Tjedna hrvatskih manjina u organizacijskom i programskom smislu?

Hrvatska matica iseljenika želi nastaviti tradiciju održavanja Tjedna. Bilo bi dobro da to bude program, na koji naše hrvatske manjinske zajednice mogu računati svake godine. Kako Tjedan radimo u prvom redu radi njih, spremni smo na svaku programsku i organizacijsku promjenu, koju nam sudionici predlože. Želja za suradnjom koju Hrvatska matica iseljenika pokazuje svim zajednicama je neupitna, a što ona bude cjelovitija i sadržajnije, vjerujemo da će zadovoljavati veći broj sudionika, a time će naša suradnja dobivati svoj puni smisao.

D. B. P.

XI. rešetarački susret pjesnika hrvatske dijaspore

Pjesma u duši

Okupilo se više od 50 pjesnika, među kojima i vojvođanska skupina ljudi od stiha

U subotu, 27. rujna, Rešetari su bili prijestolnica ljudi kojima je stih u srcu a hrvatski izričaj na usnama. Više od 50 pjesnika okupilo se u Rešetarima. Brojnošću žitelja mali, ali duhom i srcem veliki, Rešetari su općina u Brodsko-posavskoj županiji, koju naseljava oko 5600 ljudi. U subotnje prijepodne pjesnici su započeli s okupljanjem u prostorijama OŠ Ante Starčević. Dočekali su ih predusretljivi domaćini, predsjednik Književno likovnog društva »Rešetari« *Ivan Da Villa* i ravnatelj škole *Tihomir Batalo* sa suradnicima. Srdačan razgovor starih znanaca, upoznavanje novih sudionika, razgovor s njima kao i sa starim znancima, ispunili su vrijeme do, za mnoge najljepšega dijela susreta, do predstavljanja pjesnika učenicima osnovnih škola iz Rešetara i Nove Gradiške.

SUSRET S DJECOM: Pjesnici su govorili djeci o sebi i svojem pisanju, te o očuvanju najbitnijega dijela svojega nacionalnoga bića, o očuvanju ljepote hrvatskoga izri-

S predstavljanja zbornika u Rešetarima

čaja. Djeca su pažljivo slušala, a puno toga i pitala. Pjesnici su odgovarali, a na koncu se za sjećanje i fotografirali s djecom. Neka djeca pročitala su svoje stihove, kako bi pjesnicima dali do znanja da hrvatski izričaj u stihovima nema samo njih i samo danas, nego ima i lijepe perspektive u ovoj mladosti

i razdraganosti. I pitali su. Pitali su pjesnike kako pišu, zbog čega pišu i kada su počeli pisati, pitali su i pišu li još nešto osim poezije. Poslije je promoviran je XI. zbornik pjesama »Uz rub vremena« i Zbornik odabranih radova iz dosadašnjih X. susreta »Ogrlica za jutro i samouć«.

ZBORNICI: Zbornike su promovirali *Ivan Slišurić* i *Lujo Medvidović*, medijator je bio *Ivan Da Villa*. Prvi dio promocije posvećen je bliskom i bolnom sjećanju na, pred samo tiskanje ovih zbornika, prerano otišlu *Slavicu Brinzej*. Upravo iz toga razloga umjesto predgovora Zborniku »Uz rub vremena« tiskan je jednostavan, ali za sve koji su dušu i elan preminule pjesnikinje poznavali, snažan napis »Našoj kolegici, pjesnikinji Slavici Brinzej«.

U drugom dijelu promocije govorila je i nekolicina pjesnika. O svojem životu i radu u Južnoafričkoj Republici govorio je *Petar Frano Bašić*, najpoznatiji po izumu srčanoga stroja, kojega je tijekom operacije presađivanja srca rabio glasoviti kirurg dr. *Cristian Barnard*, a rabi se i danas diljem SAD. Skup je pozdravio i Kanadain *Antun Kikaš*. Doletio je iz Toronta, sreo stare prijatelje i upravo u ovom obraćanju skromno izjavio kako KLD-u Rešetari donira 5000 dolara, budući da vidi da su potre-

be velike, a novaca je malo. Bio je presretan kad je doznao kako će upravo ti novci omogućiti tiskanje Zbornika dječje poezije. Skup su pozdravili i *Alfred Matijašević* iz Berlina, *Ivanka Madunić-Kuzmanović* iz Milwaukeeja, USA, *Marija Kosović-Makić* iz Sidneja, Australija, glavni tajnik Zajednice Hrvata u Makedoniji *Anton Kuljevan*.

PERSPEKTIVE: Život i rad Hrvatske zajednice u Srbiji, s naglaskom na rad institucija kulture, predstavio je *Ivan Andrašić*. Osobito zanimanje nazočnih iz najudaljenijih dijelova svijeta izazvao je projekt »Tragovi Šokaca od Gradovrha do Bača 1688. – 2008.«.

Usljedio je susret s predsjednikom općinskog vijeća i v.d. načelnika općine Rešetari *Zlatkom Agom*, koji je upoznao goste sa sadašnjim stanjem i perspektivama, te napomenuo kako je KLD Rešetari sa svojom likovnom izložbom i susretom pjesnika hrvatske dijaspare perjanica u promidžbi ove općine.

Večernji dio otvoren je hrvatskom himnom u izvedbi pjevačkog zbora »Slavča«, a druženje je nastavljeno predstavljanjem svakog pjesnika.

Supokroviteljja Susreta, Hrvatsku maticu iseljenika predstavljala je *Dijana Mašala Perković*, koja je bila izuzetno zadovoljna viđenim i doživljenim. »Nas u HMI presretnim čini inicijativa jedne male lokalne zajednice, koja na ovakav način njeguje veze s Hrvatima iz dijaspare. U Rešetarima je senzibilizirana svijest da dio hrvatskoga puka živi izvan domovine, da ih nije zanemariv broj i da žive po cijelom svijetu. Broj sudionika se proširio, došli su pjesnici ne samo iz europskih zemalja, nego i iz Južne Afrike, Kanade, USA i iz Australije. Nama, kao suorganizatorima skupa, izuzetno je drago što su svi sudionici zadovoljni i što na ovaj način njeguju jedan vrlo bitan segment hrvatske kulture« rekla je *Dijana Mašala Perković*.

K. P.

Sudionici iz Srbije

Hrvate iz Srbije na ovom susretu predstavljali su, *Marija Lovrić* iz Novog Sada, *Mila Markov-Španović* iz Srijemske Mitrovice, *Antun Kovač* iz Sombora, te *Ruža Silađev* i *Ivan Andrašić* iz Sonte. Ova mala skupina pokazala je kako se i u hrvatskoj nacionalnoj zajednici u Vojvodini njeguje hrvatski jezik, kako književni, tako i lokalni, neknjiževni dijalekti, poput šokačke ikavice.

Nova knjiga: Mirko Kopunović, »Pod slapovima sna«, samizdat, Subotica, 2008.

Poezija iz napuklina u šutnji

Snaga je ovoga pjesništva upravo u njegovoj spontanosti i nepatvorenosti, u izravnosti i neizvještačenosti s kojima nam skreće pozornost na život kakav žive mnogi od nas sa sjevera Bačke

Piše: Petar Vuković

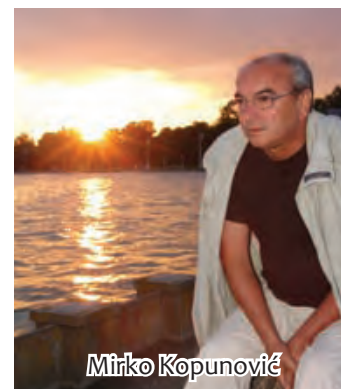
Pjesništvo Mirka Kopunovića i u drugoj zbirci »Pod slapovima sna« nastavlja stazom koju je zacrtala njegova prva knjiga pjesama »U iskrama nade«, objavljena prije godinu dana. Pjesnički svijet koji se otvara čitatelju izrasta i dalje na intimizmu i ambijentalnosti kao dvjema osima oko kojih se okupljaju i iz kojih se granaju dominantni motivi, a njegov je formalni izričaj jednostavan, obilježen zadržkom i sumnjom u moć i smisao izgovorenih i napisanih riječi. U pozadini je toga pjesništva naime lirski subjekt koji svijetu pristupa meditativno i koji bira šutnju kao najprimjereniju reakciju na raznovrsne vanjske poticaje, a

iz napuklina u toj šutnji rađaju se pjesme kao nehotični uzdisaji.

ATMOSFERA TJESKOB: U središtu većine pjesama, a osobito onih iz prve cjeline »Misterij osame«, nalaze se unutarnji doživljaji kroz koje lirski subjekt prolazi u svojoj osami. U atmosferi tjeskobe, koju kao provodni motivi signaliziraju jesen, studen, sumrak ili noć, izložen je prisjećanju onoga što je bilo i zamišljanju onoga što je moglo biti, a iz sraza tih dviju dimenzija izrasta njegova šutljiva rezignacija. To dominantno stanje ne uspijevaju potisnuti ni trenuci opčinjenosti vizijom punine postojanja, jer se ona ubrzo pokazuje kao kratkotrajna varka (»Salaši

ogrnuti bjelinom«), ni iskustvena uronjenost u takvu puninu, jer je ona uvijek ograničena i konačna (»U izmaglici jutarnjoj«), ni snovi o budućnosti, jer jedino što se o njoj pouzdano može znati jest da će nam donijeti nove patnje (»Snovi od trnja«). Intimni unutarnji svijet lirskoga subjekta kao da počiva na uvjerenju da i nada može biti opasna neman (»Sam u nemanu«) te da vrijeme, istina, ne može posve zacijeliti rane, ali ih zato može zamutiti i učiniti podnošljivima (»Sve prolazi«). Iako u biti pesimistična, vizija zbilje koja nam se tu predoduje ne sadržava naznake očaja ni vapaja. Riječ je naime o smirenoj konstataciji stanja, o uvidu koji se u lirskom subjektu postupno taložio godinama: spas je u stoicizmu.

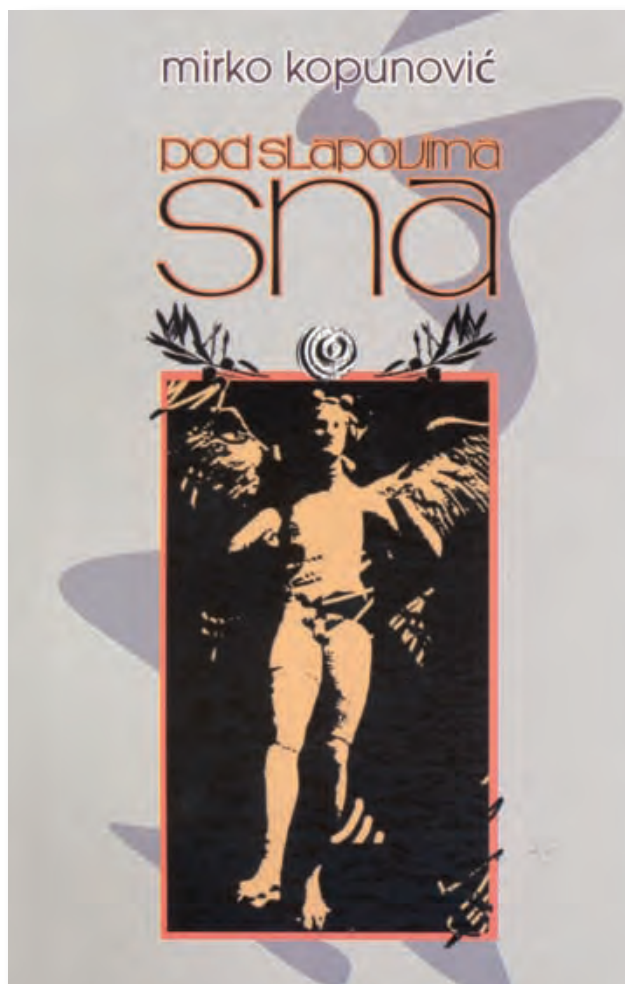
AMBIJENTALNOST: Druga dominantna u pjesništvu Mirka Kopunovića jest ambijentalnost, tj. njegova duboka uronjenost u prepoznatljive sjevernobačke prostore. U mnogim pjesmama ta se ambijentalnost javlja kao dekor, kao pozadina u odnosu na koju se pred našim očima zbiva jedna od malih svakodnevnih drama što uzbuđuju intimu lirskoga subjekta (»Kad zaboraviš«). U drugima se međutim taj dekor gotovo nehotice probija u prvi plan i njegova važnost kao da nadrašta ono što se zapravo tematizira: ljepota žene koja se budi u pjesmi »Jutro« ne bi bila toliko čarobna da se iza nje ne ocrta izlazak sunca nad bačkim poljima. Svoj vrhunac ambijentalnost dostiže u pjesmama u kojima je upravo ona u središtu: u pjesmi »Ljubav« Subotica je jedina vječna konstanta, a svi mi mali ljudi samo smo prolaznici, sitni u odnosu na njezinu veličinu. Ovom svojom dimenzijom pjesništvo Mirka Kopunovića gotovo demografski precizno određuje svojega impliciranoga čitatelja: to je čovjek koji je duboko suživljen s lokalnim sjevernobačkim svijetom, čovjek čiji se senzibilitet za taj svijet može uzbuditi i najmanjim naznakama.

Mirko Kopunović

JEDNOSTAVNOST IZRIČAJA: Verzi-fikacijski, sintaktički i slikovno riječ je o nepretencioznom pjesništvu. Jednostavnost njegova izričaja korespondira međutim sa sumnjom što je lirski subjekt osjeća prema priopćivosti vlastite vizije i doživljaja. Iako povremeno pomišlja na to da je njegovo odustajanje od verbalne komunikacije bilo uzrokom neželjenih događaja i boli koju su ti događaji nanijeli njemu i drugima (»Olupina svijesti«), on s drugima o bitnim stvarima komunicira na drugoj razini, suptilnijim kodom za čije je razumijevanje potrebna istančanija osjetljivost (»Odlazak«). Jer riječi postaju komunikacija samo kad ih netko čuje (»Riječi«), a obično ih prečuje upravo onaj komu su upućene (»Slavlje zaludnih riječi«). Iz takva pristupa sporazumijevanju riječima nije ni čudo što se i pjesništvo u ovoj poeziji katkada nadaje kao krajnje sumnjiva rabota upitnoga smisla. Pjesme u ovoj knjizi u tom nam se svjetlu otkrivaju kao spontano, neplanirano i nehotično pjesništvo, koje kao takvo izmiče oštirini spomenutoga pravorijeka, baš kao što i počinitelj ubojstva bez nakane dobiva blažu kaznu.

Snaga je ovoga pjesništva upravo u njegovoj spontanosti i nepatvorenosti, u izravnosti i neizvještačenosti s kojima nam skreće pozornost na život kakav žive mnogi od nas sa sjevera Bačke. Život ispunjen tegobama koje učimo ne primjećivati previše te držimo da o njima nema smisla govoriti jer nas ionako nitko ne sluša i jer se ionako malo toga može promijeniti. Oдавno me već nije ovako potresla neka tako očita istina.

Jezični savjetnik

Egzonimi

Piše: Miranda Glavaš-Kul

Naziv egzonom dolazi od grčkih riječi exotikos – stran i onoma – ime. Egzonimi su hrvatski nazivi za naseljena mjesta izvan hrvatskoga jezičnog prostora.

Nerijetko se nađemo u nedoumici kako napisati naziv nekoga europskoga ili svjetskoga grada. Ponekad pišemo i govorimo upravo onako kako pišu i govore njegovi stanovnici, no problem nastaje kada pišemo i izgovaramo drukčije od žitelja toga grada. Primjera imamo napretek. Tako ćemo mi za češku prijestolnicu napisati i reći Prag, dok će stanovnici toga prelijepega grada napisati Praha.

Bliski su nam i općepoznati primjeri Budapešt – Budimpešta, Roma – Rim, Napoli – Napulj, Paris – Pariz... U ovim je primje-

rima lako prepoznati korijen riječi iako je izmijenjen, no postoje gradovi čiji je naziv u hrvatskome

jeziku posve različit od izvornoga. Najpoznatiji je primjer zasigurno naziv glavnoga austrijskoga gra-

da. Mi ćemo reći i napisati Beč, a izvorni je naziv Wiena. Učeći u školi povijest naučili smo da smo Veneciju nekada nazivali Mlecima, Bratislavu Požunom, a za glavni turski grad Istanbul nekada su se rabila dva naziva Carigrad i Konstantinopol. Takvi se nazivi zovu egzonimi.

No nismo mi Hrvati jedini koji rabimo egzonyme, zanimljivo je da će Nijemci za talijanski Milano i danas reći Mailand, no za hrvatski glavni grad više neće, kao što su nekada govorili, reći Agram. Čitateljice (i čitatelji) koji su pozorno pratili hrvatsku sapunicu »Ljubav u zaleđu« zasigurno se sjećaju ovoga naziva, a vjerojatno nisu znali da je to nekadašnji naziv za hrvatski glavni grad.

Danas je težnja da se pišu izvorna imena gradova zbog lakšega snalaženja u međunarodnome prometu, no svakako bi bilo dobro sačuvati stare nazive koje smo prilagodili normama hrvatskoga jezika. O tome kako pisati nazive gradova i tuda vlastita imena čitajte u sljedećem broju.

In memoriam: mr. Milka Mikuška (1935.-2008.)

Utemeljiteljica muzejske djelatnosti u Subotici

Negdašnja ravnateljica Gradskog muzeja u Subotici i istaknuta kulturna djelatnica magistra *Milka Mikuška*, preminula je u subotu 27. rujna, u 73. godini života.

Rođena je 13. svibnja 1935. godine u Subotici. U rodnom je gradu završila osnovnu školu i gimnaziju, a studij etnologije na Filozofskom fakultetu u Beogradu. Kao diplomirana etnologinja, Milka Mikuška se zaposlila u Gradskom muzeju početkom 60-ih godina, na radnom mjestu kustosa-etnolog.

Terenska i arhivska istraživanja, upotpunjavanje i osnivanje zbirke u Etnološkom odjelu, uspostava i vođenje dokumentacije karakterizirale su njezine prve godine u Muzeju. Krajem 60-ih godina bila je svjedokinjom i sudionicom prve selidbe Muzeja – iz Raichleove palače u Gradsku kuću i poslovima na formiranju i postavljanju drugog stalnog postava muzeja. Paralelno je radila i na znanstvenom usavršavanju. Rezultat toga je obrana magistarskog rada »Obrtnici i obrtništvo Subotice od sredine 18. do početka 20. stoljeća«.

Počevši od 1976. godine iduće je desetljeće bila na čelu Gradskog muzeja u Subotici. To su i godine kadrovskog jačanja institucije, snažnijeg prodora u javnost grada, uspostavljanje značajnijih stručnih kontakata u zemlji i inozemstvu. Skupa sa stručnjacima Muzeja

sredinom 1986. godine suprotstavila se odluci gradskih vlasti da se stalni postav muzeja preseli iz jednog dijela Gradske kuće u drugi. U tome nije uspjela, te je Muzej do 1991. godine bio bez stalnoga postava.

Početkom 1991. godine kao autorica etnološkog segmenta sudjelovala je u realizaciji trećeg stalnog postava Gradskog muzeja u Subotici. Iduće godine još je jednom postavljena na mjesto ravnateljice Muzeja, gdje je ostala do umirovljenja 2000. godine, dakle u najtežem razdoblju za funkcioniranje Muzeja. S ukupno 18 godina na čelu institucije ona je »najdugovječnija« ravnateljica u 60 godina dugoj povijesti Gradskog muzeja u Subotici.

Njezinim zalaganjem, kao kustosice ili kao ravnateljice mnogi su vrijedni legati obogatili zbirke Gradskog muzeja. Osobito se angažirala oko preuzimanja zaostavštine dr. *Vinka Perčića* i otvaranja zasebne institucije u kojoj će biti prezentiran taj umjetnički materijal.

Bila je aktivan kulturni pregalac, bila je prisutna u poslovima oko organizacije prvih Dužijanci, počecima slamarki, jedinstvenog umjetničkog izričaja s ovih prostora, u tjednom tisku i periodici. Aktivno je sudjelovala na stručnim skupovima i kongresima jugoslovenskih i srbijanskih muzealaca, ali i na svjetskom kongresu etnologa u Čikagu. Autorica je veli-

kog broja izložbi koje u većem broju nisu pratili katalogi, te ih je sve teže otrgnuti od zaborava.

Uz dr. *Imrea Sulmana*, *Lászla Szekeresa*, *Milana Dubajića* i *Belu Durancija*, Milka Mikuška se s pravom može smatrati jednim od utemeljivača muzejske djelatnosti u gradu.

Komemoracija u povodu smrti Milke Mikuške održana je u utorak 30. rujna u Gradskoj kući, a pokopana je istoga dana na Bajskom groblju u Subotici.

Katolički martirologij u Vojvodini (9.)

Strijeljanja bez suda i presude

Donosimo popis nakon Drugog svjetskog rata ubijenih biskupijskih i redovničkih svećenika, redovničke časne braće, te po jednog bogoslova i redovnice, koji su rođeni u Vojvodini ili su djelovali u njoj. Popis je rađen prema knjizi don Ante Bakovića »Hrvatski martirologij u XX. stoljeću« s određenim nadopunama i ispravkama

Piše: Tomislav Vuković

54. ????? Weidner – Subotička biskupija. Spominje ga *Matuska* u svojim istraživanjima kao kapucinskog redovnika iz Švicarske, koji je zajedno s novosadskim franjevcima odveden i strijeljan.

55. Peter Weinert – Subotička biskupija. Rođen je 19. ožujka

s velikom skupinom sunarodnjaka. Preminuo je 29. lipnja 1944. u logoru u Novom Sadu.

56. Michael Werner – Subotička biskupija. Rođen je 20. svibnja 1883. u Prigrevici, gimnaziju je završio u Subotici, a bogoslovni studij u Kaloči, gdje je 30. lipnja

kuću zajedno s maticama, a skupinu Nijemaca i Mađara zajedno sa župnikom zatočili u općinsku zgradu. Tamo su ih mučili, kamionima prevezli u Čurug i strijeljali ih bez suda i presude.

57. Oton Kupek – Srijemski vikarijat Đakovačke biskupije. Rođen

brat obavljao različite poslove (sakristan, vrtlar), a zatim odlazi u Bač gdje je bio kuhar. Službovao je još u nekoliko samostana današnje franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, a posljednje je dane proveo u Subotici, gdje su ga partizani strijeljali 6. studenog 1944.

59. Rigobertus Ketterer – Subotička biskupija. Rođen je 12. listopada 1920. u Bačkom Brestovcu, a u franjevački je red stupio u samostanu u Varaždinu. Kao časni brat obavljao je dužnost krojača u samostanu u Osijeku, a 1943. prelazi u subotički samostan. Sljedeće je godine mobiliziran i kao njemački vojnik poginuo je 1945. negdje u Poljskoj.

60. Melita Cvijanov – Subotička biskupija. Rođena je 13. studenog 1911. u Subotici, a u redovnice Kćeri milosrđa Trećeg reda sv. Franje primila ju je 24. prosinca 1925. vrhovna glavarica bl. Marija Propetog Petković. Vječne je zavjete položila 8. srpnja 1938., a budući da je prije ulaska u samostan radila u raznim bolnicama i humanitarnim ustanovama, odlazi prvo u državni dječji vrtić u Odru pokraj Zagreba, a zatim u Zavod sljepaca u Zamun. Poginula je tijekom zračnog napada 8. srpnja 1944. u vlaku kod Nove Gradiške pri povratku s duhovnih vježbi iz Zagreba.

61. Leo Hoffmann – Zrenjaninska biskupija. Navodi se u »Godišnjaku Zrenjaninske biskupije« iz 2000. godine s kratkim podacima da je rođen 1902., ubijen 1944., i da je bio u Vršku.

(Završetak)

Peter Weinert

Michael Werner

Otom Kupek

1874. u Čonoplji, a za svećenika je zaređen 1897. Bio je kapelan u Bačkoj Palanci, Stanišiću i Prigrevici, a od 1919. župnik u Bačkoj Palanci. Prema nekim svjedočenjima bio je žestoki protivnik nacional-socijalizma, ali su ga partizani po logici »kolektivne krivnje« uhitili u studenom 1944.

1906. i zaređen za svećenika. Bio je kapelan u Miljkutu (Mélykút u današnjoj Mađarskoj), Bačkom Brestovcu, Futogu, Ratkovu, Senti i Kanjiži. Župu Martonoš preuzeo je 1924. i njoj je djelovao sve do smrti ujesen 1944., kada su u selo upali vojnici Crvene armije i partizani, opljačkali i zapalili župnu

kuću zajedno s maticama, a skupinu Nijemaca i Mađara zajedno sa župnikom zatočili u općinsku zgradu. Tamo su ih mučili, kamionima prevezli u Čurug i strijeljali ih bez suda i presude.

58. Adalbert Fleisz – Subotička biskupija. Rođen je 6. lipnja 1906. u Gornjem Bregu (Felsőhegy u županiji Somogy u Mađarskoj), a u franjevački je red stupio na Trsatu 1937. Ondje je kao časni

Redoslijed

Na kraju feljtona potrebno je upozoriti na neke pogreške.

Prvo, očito je da je Franz Tschermak, pod rednim brojem 5, u 3. nastavku trebao po redoslijedu prezimena doći iza Istvána Tszofskog, koji je pod rednim brojem 45.

Drugo, zabunom je izostavljen Leo Hoffmann pa je spomenut tek kao posljednji pod rednim brojem 61. On je ispravno trebao doći po redoslijedu iza Antona Huga, koji je pod rednim br. 14 u 4. nastavku.

Treće, redoslijed prezimena u 9. nastavku, možda zbunjuje, ali je on rađen prema kriteriju: najprije svećenici, pa bogoslov, te časna braća i redovnica.

Šaljite podatke

Mole se svi zainteresirani da nove podatke, dokumente, sjećanja, slike, ispravke, dopune, prijedloge i dr. u vezi feljtona pošalju na e-mail adresu: tvukovic@glas-koncila.hr. Autor se javno obvezuje sav središnji materijal, koji će biti zajedničko djelo svih katoličkih vjernika, poslati i hrvatskome i mađarskom katoličkom izdavaču u Vojvodini.

Piše:

mons. dr. Andrija Kopilović

Čovjek koji ima pravo na naš život i primjer

Taj čudni fenomen – dijete

Ovih dana smo se više bavili djecom. Naime, jedan od rijetkih ali lijepih doživljaja bio je početak školske i vjeronaučne godine u subotičkoj katedrali. Jedna skromna inicijativa na početku malo i prehrabra urodila je ogromnim plodom. Već se prošle godine pokušalo zajednički završiti školsku godinu jednom zahvalnom misom u subotičkoj katedrali za svu djecu, na prvom mjestu onu koja u subotičkim školama pohađaju vjersku nastavu. Za sve nas je bilo ugodno iznenađenje i izvanredni doživljaj: puna crkva djece radosne i raspjevane. Takav događaj samo je dao poticaj da se sa tom inicijativom treba nastaviti. Ove godine se je dogodilo još jasnije da je ta inicijativa izazov, odgovor i potreba. Za 24. studenoga sazvana su ponovno sva djeca iz Subotice i okolice. Prvi znak divljenja je činjenica da su se odazvala djeca. Drugi znak poštovanja je činjenica da su škole prema svojim mogućnostima omogućile da djeca katoličke vjere mogu u jedanaest sati biti u katedrali. Konačno, treći znak je zajedništvo koje je slijedilo nakon toga kao svojevrsna priprava na nastup dječjih zborova sljedećega dana u HKK »Bunjevačko kolo«. I ta inicijativa koja je počela »skromno i stidljivo« našla je svoje opravdanje u punom smislu u smotri Dječjih zborova Bunjevački pisama. Sve se to slilo u jednu cjelinu puno dinamike, pjesme, radosti i dječjeg načina doživljavanja i svoje vjere i crkvenosti. Jednom riječju katedrala je bila puna mladih ljudi (preko tisuću djece), svećenici, organizatori, učitelji, nastavnici zadovoljni. Sve je to jedna jaka i jasna poruka koja obećava.

TEMELJNO POSLANJE OBITELJI, CRKVE I ŠKOLE: Valja nam se zabaviti temeljnim poslanjem obitelji, crkve i škole. To je svakako formacija, odgoj i obrazovanje. Formacija u svijesti i savjesti naših najmladih. Odgoj u obitelji, školi, crkvi i društvu, kao što je i obrazovanje u samoj školi. Međutim, dijeliti ova područja na pojedine institucije bio bi ravan zločinu. Možda teška konstatacija ali je nažalost istinita. Kada obitelj – u svojoj nemoći – pomišlja da odgovornost odgoja na svim razinama može preuzeti neka druga institucija ili zamijeniti netko drugi, događa se nepopravljivi lom u duši odgajanih – a raste odgovornost prvih odgajatelja oca i majke. Dakle, u temelju odgojnog procesa jest obitelj. Taj zadatak počiva na naravnom Božjem zakonu koji proističe iz roditeljske naravi. Jasno da je obitelj temelj i mjesto ali nije usamljena. Crkva kao zajednica ima trajno poslanje evangelizacije, ponajprije roditelja, onda djece. Djeca su usmjerena obiteljskim zaokruženjem prema vrednotama koje naviješta Crkva. Ako je njiiva »neobrađena«, sjeme Riječi pada usput na kamen ili u šipražje. Dakle, već su obitelj i Crkva nerazdvojno upućeni jedni na druge i to ne makar kako, nego suodgovorna suradnja. Obitelj i jest Crkva u malom, ali je Crkva, napose župska zajednica jedna velika obitelj koja odgaja u vjeri. U život djeteta

Crkva je zajednica Kri-

stovih učenika i živi kao

organizam. Udovi smo

jedan drugoga, stoga

su jednako pozvani i ovi

»iz prvih redova«, kao i

maleni čovjek, a napo-

se bolesnici i patnici da

molitvom i djelom, lju-

bavljaju i radom unapre-

đujemo djelo spasenja.

Opravdano u tom posla-

nju očekujemo suradnju

tri institucije društva, a

koje su i Božja instituci-

ja: obitelj, škola i Crkva.

Naša prisutnost u školi

je dar i znak, ali jednako

tako i dužnost i posla-

nje. Očekujemo da nas

se u tom razumije i tako

prihvaća.

zakonom naravi ulazi škola. Njeno područje je i formativno i informativno. U školi se uči. No, ne uči se samo predmet po kojima se nešto saznaje nego se uči način rada, odgovornosti i suživota s ostalima. I škola je nezamjenjivi čimbenik odgojnog procesa na vlastitom području. Unatoč svih reformi i kriza i škola mora tražiti svoje mjesto da nužno bude i mjesto odgoja. To za sada nije u cijelosti, ali mora postati. Tako je i škola upućena na intenzivnu i trajnu suradnju s obitelji, a sve nas više raduje što i škola uviđa da je partnerski suradnik sa Crkvom, barem za one koji su vjernici. Vrednote koje su tema obrazovanja, a time i odgoja, u mnogočemu su zajedničke programima i škole i vjerske nastave.

NAPREDAK ČOVJEKOV: Konačno, gledamo na društvo kao cjelinu. U društvu ponajprije na one koji su odgovorni za obiteljski program i školski rad. Jednoj državi ne može biti ništa primarnije nego budućnost. Budućnost nije ekonomski napredak, a još manje politički prestiž. Svakom zdravom društvu je primaran napredak čovjeka. Od svih ljudi primarno je dijete, jer je ono budućnost društva i Crkve i obitelji. Tako se na istom polju susreću četiri čimbenika odgovornosti nad budućnošću kako osoba, tako i društva u cjelini. Ovo razmišljanje je potaklo na veću svijest i naše biskupe kada su za početak ove školske godine uputili svoju poslanicu i poručili: »I ove se godine obraćamo vama, dragi naši vjernici, napose vi koji ste uključeni direktno u katehetsko i navjestiteljsko djelo Crkve. Podsjećamo da je zapravo na osobit način svaki vjernik pozvan izgrađivati Kristovo Tijelo. Crkva je zajednica Kristovih učenika i živi kao organizam. Udovi smo jedan drugoga, stoga su jednako pozvani i ovi »iz prvih redova«, kao i maleni čovjek, a napose bolesnici i patnici da molitvom i djelom, ljubavljaju i radom unapređujemo djelo spasenja.

Opravdano u tom poslanju očekujemo suradnju tri institucije društva, a koje su i Božja institucija: obitelj, škola i Crkva. Naša prisutnost u školi je dar i znak, ali jednako tako i dužnost i poslanje. Očekujemo da nas se u tom razumije i tako prihvaća.

Konačno, u godini apostola Pavla, pozivamo sve na čitanje bogatstva njegovih poslanica i nasljedovanje njegova života koji je sažeo u jednu poruku: »A meni je život Krist!«

Na kraju bih dodao jedan nedavni doživljaj. Kateheta na prvom času vjerske nastave kod najmanjih želi doći do pojma »odgoj«. Malo je to presmiono jer pojam može biti i apstraktan. Ipak se usudio pitati djecu što misle o tome što je to odgoj? Jednog dječaka je inače kateheta smatrao malo »spletenim«, pa i nesposobnim. Međutim, taj dječak je dao najbolji odgovor: »Odgoj je to što nam vi pokažete«

Pravi odgovor. Odgoj je ponajprije život nas odraslih i naš primjer. Da, dijete je čovjek u malom, ali u svemu čovjek koji ima pravo na naš život i primjer.

Što više plantika i ruža, »to lipše«

Cimere nije svako vuk'o

Ukoliko se zid ne uokviri kako treba, to jest po želji i platežnoj mogućnosti gazdarice, džaba sav trud oko molaraja
** Nije baš svaki moler »imao oko« za plantike * Gazdarice bi najčešće tražile najraskošnije uređenje ganka*

Piše Ivan Andrašić

Nisu svi »moleri« podjednako dobro radili sve faze poslova. Neki su bili veći majstori za »molaraj«, neki za plantike, a rjeđi su bili oni koji su majstorski baratali »papirima«, odnosno šablonima. Gazdarice bi jako vodile računa o plantikama. Koliko god molaraj bio kvalitetan i lijep za oko, ukoliko se ne uokviri pristojnim plantikama, to jest plantikama po želji i platežnoj mogućnosti gazdarice, džaba sav trud majstora. Plantike radene po želji, četiri, šest, osam, pa i više u kompletu, najčešće u tonu s molarajem, a bilo je i slučajeva da majstor radi protiv svih pravila slaganja boja, jer je tako zahtijevala, a i plaćala, gazdarica.

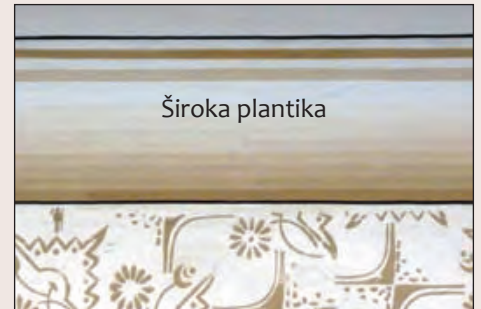
Plantike se nisu vukle od oka. Tamo gdje će se izvući majstor je prvo morao ošnelovati, odnosno izvući pravac. Pravac se izvlačio šnjuricom, a ukoliko nije bilo šnjure, poslužila je i obična vuna. Šnjura bi se »umočila« u boju u prahu, a ukoliko ne bi ostalo boje, poslužila

bi i garež iz štednjaka. Jedan kraj kanapa postavio bi se u jedan kut, drugi u drugi, netko je morao majstoru pridržati kraj suprotan od njega. Majstor bi prstima slobodne ruke malo odmaknuo šnjuru od zida, otpustio je i kako je bila elastična, udarila bi u zid. Na taj način boja ili garež sa šnjure na zidu bi ostavili trag u vidu ravne, tanke crte.

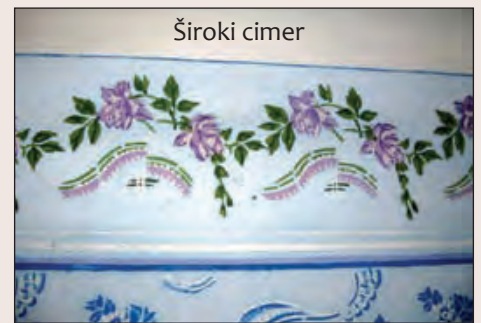
UMIJEĆE MOLERA: Nije baš svaki moler »imao oko« za plantike. Kod mnogih bi šnelovanje visilo, odnosno nije bilo vodoravno. No, nisu uvijek ni majstori bili krivi. U mnogim kućama strop baš i nije išao »u vinklu«, tako da su majstori bili na mukama. Ukoliko bi šnelovali »u vaseravgu«, na jednom kraju zida plantika bi bila udaljenija od stropa nego na drugom, pa bi naoko plantika izgledala kriva. Zbog toga bi majstor morao voditi računa i o takvim sitnicama, kako gazdarice ne bi proglasile da mu plantike »vise«.

Za majstora je dolazila faza posla u kojoj bi najviše bio izražen njegov smisao za miješanje, odnosno nijansiranje boja, osim kad bi gazdarica izričito zahtijevala plantike koje bi odudarale od pravila slaganja boja. Razboritije gazdarice rekly bi koliko i kakve širine plantika hoće, a majstoru bi prepustile izbor boja. One najrazboritije majstoru bi prepustile cjelovit izbor i u pravilu, to bi bile i plantike koje i svojim bojama, odnosno nijansama i strukturom, najviše odgovaraju bojenju, te visini i širini zidova. Zamišljene plantike majstor bi izvlačio od širih, preko srednjih, pa do najužih. Plantika koja bi ograničavala molaraj, u pravilu bi bila najuža, ali zato najjače nijanse. Plantike su se izvlačile u različitim širinama, a ovisno o ukupnoj širini, tvorilo ih je četiri, šest i više nijansi, a pojedine gazdarice tražile bi da majstor izvuče plantike od šesnaest, pa i dvadesetak nijansi.

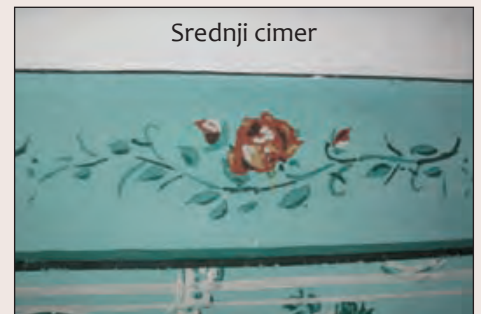
CIMERI: U pojedinim kućama plantike su se vukle bez prekida oko cijele sobe, a u većini slučajeva prekidaile bi se u kutovima. Na taj dio stavljao bi se »mali cimer«. Mali cimer je dio kuta koji bi povezivao dvije plantike, a »oslikavao« bi se uporabom papirnih šablona. »Veliki cimer« vukao bi se po cijeloj duljini zidova, odnosno oko cijele sobe bez prekida. Radili su se uski, srednji i široki cimeri, ovisno o vrsti molaraja i visini zidova, a najviše o željama gazdarica. Cimeri su se radili uz uporabu duguljastih papirnih šablona, a majstori su morali biti osobito pažljivi pri uklapanju, kako bi promatrač stekao dojam da je cimer iz jednoga dijela. Šare na cimeru, obično cvjetne, radile bi se, opet ovisno o platežnim mogućno-

Široka plantika

Široki cimer

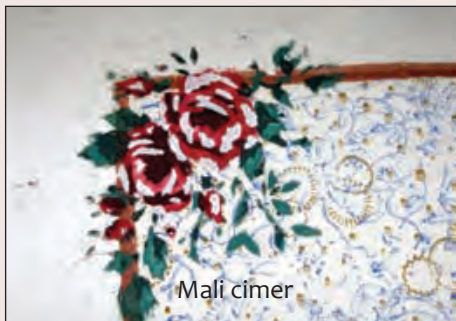
Srednji cimer

Dio zida s velikim cimerom

Dvije uske plantike

Mali cimer

stima i željama gazdarice, u tri, četiri, pa čak i do dvanaest boja. Najpopularnije su bile ruže i grozdovi. U drugoj fazi gradnje, gazdarice su najviše polagale na uređenje gankova i »ekstrasoba«, odnosno primaćih soba, koje su više služile pokazivanju, nego stvarnoj uporabi.

U gankovima i ekstra-sobama vukle su se najskuplje kombinacije valjaka, razumljivo i najljepše, a taštini gazdarice majstor bi najbolje udovoljio ukoliko bi joj povukao valjak kojega još nitko u selu nema i uz to još povukao i plantiku koja bi bila unikat. Pa još ukoliko bi se našla i »kaka ružica« koju još nitko nema, gazdarici sreći ne bi bilo kraja. A i kad bi se plaćalo, nije se žalilo niti na »bakšišu«. I još bi se majstor »bezecovo i za nagodinu«. Danas, kad su moleri stare škole tako rijetki, ostaje nam samo prisjećanje na umjetnički urešene zidove, izbljedjele fotografije i pokoja kuća s očuvanim »majstoršagom«. I kod mnogih žal za starim vremenima i starim majstorima.

Bronhitis

Piše: dr. Marija Mandić

Ovi hladni dani koji su za nama, ali i pred nama, i nagle promjene vremenskih prilika, koje se u posljednje vrijeme sve češće javljaju, najteže doživljavaju srčani i plućni bolesnici. U našoj rubrici o zdravlju u posljednjih godinu dana plućni su bolesnici bili nepravedno zapostavljeni, zato ćemo im se u nekoliko idućih brojeva maksimalno posvetiti. Govorit ćemo o akutnom i kroničnom bronhitisu, o astmi, upalama i tumorima pluća.

BRONHITIS je bolest gornjeg dijela dišnog sustava kod kojeg se upali sluznica gornjih plućnih, bronhijalnih putova. Obično dišni putovi proizvode oko 30 g sekreta dnevno. Sekret se ne skuplja jer ga tijelo neprekidno čisti trepetljikama, koje se nalaze na površini sluznice dišnog sustava i čovjek ga zatim iskašlje ili proguta. Kada sluznica unutar velikih dišnih putova postane otečena i crvena tada dolazi do poremećaja funkcije trepetljika. Tijekom bronhitisa (kada su bronhi upaljeni) mogu se stvoriti velike količine sluzi, koja ide prema gore kada kašljete, zato je kašalj u početku suh, a kasnije dolazi do iskašljavanja guste sluzi.

KAŠALJ je u osnovi jedini mehanizam izbacivanja bronhijalnog sekreta. On štiti pluća od nakupljanja sekreta, začepljenja sitnih dišnih putova i naseljavanja bakterija u nakupljenom sekretu. Bronhitis je obično praćen osjećajem nedostatka zraka, gušenjem ili pak »skripanjem« pluća, što se nekad može čuti prilikom udaha, a još više prilikom izdaha. Kao i većina drugih bolesti, bronhitis postoji u dva oblika, akut-

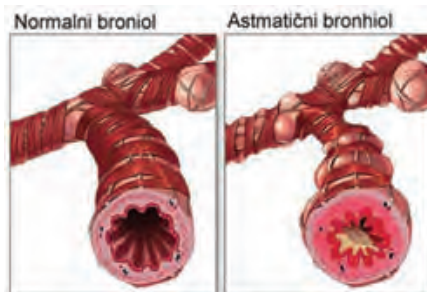
nom i kroničnom, s tim da mnogi bronhijalnu astmu svrstavaju u ovu bolest, ali je to bolest drugačijeg uzroka, tjeka i ishoda.

AKUTNI BRONHITIS praćen je jakim, suhim kašljem, blago povišenom temperaturom, pečenjem i stezanjem u grudima, koje je praćeno bolovima ispod grudne kosti prilikom dubokog udisaja i gustim sekretom, koji se javlja nakon dva do tri dana. Uobičajeno je da akutni bronhitis prolazi tijekom nekoliko dana sam od sebe, uz potpuni oporavak i bez dugotrajnih posljedica, iako kašalj može biti prisutan još tri ili više tjedana. Akutni bronhitis se najčešće javlja zimi ili u kasnu jesen, obično nakon nepreležane prehlade ili drugih infekcija grla ili nosa, koje su bile virusnog porijekla. Najčešći virusi koji izazivaju ovaj oblik bronhitisa su: adenovirusi, virusi influence, parainfluence, rinovirusi, respiracijski sincicijski virusi i drugi. U mladih osoba bronhitis mogu izazvati neke »atipične« bakterije – *Mycoplasma pneumoniae*, *Chlamydia pneumoniae* i *Bordetella pertusis*, uzročnik magarećeg kašlja.

Od ove bolesti najčešće oboljevaju djeca i odrasli oslabljenog imuniteta. Također je veća vjerojatnoća da ćete oboljeti od akutnog bronhitisa, ali i od bilo koje druge plućne bolesti, ako ste pušač ili ako živite s nekim tko puši. Organizam oslabljen nekom drugom kroničnom bolešću (karcinomom, nereguliranim dijabetesom, teškom srčanom insuficijencijom...), pothranjenost i udisanje zagađenog zraka

pogodni su čimbenici za razvoj bronhitisa. Postoji rizik za razvoj **NADRAŽAJNOG BRONHITISA**, sličnih simptoma, ali bez razvoja visoke tjelesne temperature – ako ste izloženi kemijskim isparavanjima zbog amonijaka, jakih kiselina, klora, sulfidne kiseline, sulfatnog dioksida, broma, ili prašini koja nadražuje dišne putove.

Nadražajni bronhitis obično prolazi kad niste više izloženi isparavanjima ili nadražujućim sredstvima, i često se miješa s alergijom. Liječenje akutnog bronhitisa je u osnovi simptomatsko, što znači da se liječi simptom koji postoji. Svakako, nekoliko dana dok traje napadaj bolesti neophodno je mirovanje i odmaranje, osobito kod onih koji imaju povišenu tjelesnu temperaturu. Potrebno je uzimati puno tekućine na usta (3 do 4 litre na dan), najčešće u obliku čajeva i drugih toplih napitaka. Uz ovo se savjetuje i parenje nosnih i dišnih putova nad toplim čajem od mente ili kamilice (nezaslađenim), ili pak nad vodom s dodatkom aromatičnog bilja – lavande, mente peperite i slično. Lijekovi protiv bolova i povišene temperature svakako će odigrati značajnu ulogu u terapiji ove bolesti. Većinom je bronhitis rezultat virusne infekcije na koju antibiotici ne djeluju, te se antibiotici moraju uvoditi tek uz strogu kontrolu liječnika. Osim nepotrebnog uzimanja antibiotika velika pogreška, koju mnogi prave u okviru »kućnog liječenja« bronhitisa, je suzbijanje kašlja. Ne treba suzbijati kašalj, ako iskašljavate. Sav sekret iz dišnih putova treba odstraniti, jer zaostali sekret čini savršenu podlogu za razvoj bakterija i posljedični nastanak upale pluća. U iskašljavanju mogu

pomoći lijekovi, tzv. ekspektoransi, ali samo u slučaju ako se uz njih uzima puno tekućine. Ukoliko se za 3-5 dana simptomi ne smiruju, te se počne pojavljivati značajno povišena temperatura (38°C i više) neophodno je javiti se liječniku. Tada je najvjerojatnije došlo do razvoja komplikacija bolesti, tzv. bakterijske superinfekcije. Ozbiljne se komplikacije obično javljaju samo u bolesnika s već postojećim kroničnim respiracijskim bolestima ili kod srčanih bolesnika. U takvih bolesnika akutni bronhitis može izazvati teški poremećaj plinova u krvi. Otežano disanje može se javiti ukoliko dođe do začepljenja dišnih putova, a dugotrajna vrućica upućuje na upalu pluća, ozbiljnu bolest koja može ugroziti život.

SAMOPOMOĆ

Slijedite ove prijedloge, koji vam mogu pomoći u brzem oporavku i spriječiti razvoj komplikacija akutnog bronhitisa:

- Puno se odmarajte.
- Pijte puno tekućine (3 do 4 litre na dan).
- Koristite se ovlaživačem zraka u vašoj sobi. Topao, vlažan zrak pomaže oslobađanju sluzi u dišnim putovima i iskašljavanju.
- Uzmite lijek za iskašljavanje koji se može nabaviti u ljekarni u slobodnoj prodaji.
- Ako je kašalj suh, a ometa san i iscrpljuje, treba ga ublažiti lijekovima protiv kašlja. Ako je moguće, najbolje je ne zaustavljati kašalj. Kašalj je osnovni mehanizam uklanjanja sluzi iz dišnih putova.
- Izbjegavajte onečišćivače, kao što je primjerice duhanski dim.

Poštovani čitatelji,
U želji unapređivanja medicinske strane u našem tjedniku, možete slati svoja pitanja na koja će odgovarati naši liječnici-suradnici. Pisma možete slati poštom na adresu redakcije ili mailom na: hrvatskarijec@tippnet.rs

OČNA KUĆA

optika i ordinacija
na jednom mjestu

551-045

Subotica
Maksima Gorkog 20
KOD GLAVNE POŠTE

Luka Skenderović, OŠ »Matko Vuković«
Subotica pješa: »Al' sam rđav«

Katarina Vojnić Tunić, OŠ »Pionir« Stari Žednik
pješa: »Ajde Kato«

Martina Stantić, OŠ »Matko Vuković«
pješa: »I kad ostarim«

Oskar Kovač i Dunja Šimić

Anita Daraboš, OŠ »Sveti Sava«
pješa: »Sve što želim«

Filip Mamužić, OŠ »Matija Gubec« Tavankut
pješa: »Subotice grada od davnina«

Ana Piuković, OŠ »Ivan Milutinović«
i Magdalena Temunović, vrtić »Marija Petković«
pješa: »Kad se cigo zaželi«

Viktorija Sudarević, OŠ »Ivan Milutinović«
pješa: »Đuvegije gdje ste da ste«

Dajana Sloboda, OŠ »Matija Gubec« Tavankut
pješa: »Slamarke divojke«

Marija Kuga, OŠ »Matko Vuković«
pješa: »Ej Bunjevče, jel to tvoja dika«

Boris Vujković Lamić,
OŠ »Ivan Milutinović« pješa:
»Pericina tajna«

IV. smotra dječjih pjevača i zborova

Smotra za pohvalu

Dragi moji najmlađi čitatelji, sve vas lijepo pozdravljam, a ovoga puta osobito pozdravljam sve sudionike IV. smotre dječjih pjevača i zborova. Tu mislim na vokalne izvođače, kraljice, tamburaše, kao i na one koji su imali neki zadatak na ovoj manifestaciji. Svim sudionicima od srca čestitam na prekrasnom nastupu, jer svi ste bili dobri. Zaslužili ste pohvale, a gledatelji koji su bili nazočni nagradili su vas velikim pljeskom.

Smotra dječjih pjevača i zborova, četvrta po redu, održana je u četvrtak 25. rujna, u velikoj dvorani HKC-a »Bunjevačko kolo«. Nastupilo je 17 vokalnih solista, a pratio ih je dječji tamburaški orkestar HKC-a »Bunjevačko kolo« pod ravnanjem prof. *Mire Temunović*. Samu smotru pjesmama započele su kraljice, članice HUK »Lajčo Budanović« iz Male Bosne, koje je pripremio *Ivica Dulić*. U ime HNV-a nazočne je pozdravila članica IO zadužena za obrazovanje *Stanislava Stantić-Prčić*, koja je ujedno i članica Organizacijskog odbora. Ona je pozdravila sve goste, a napose svu djecu koja su sudjelovala na ovogodišnjoj smotri i ujedno je otvorila ovogodišnju smotru. Izvođači su dali svoj maksimum, neki uz tremu, a neki su se na sceni ponašali kao pravi profesionalci, uglavnom – svi su imali izuzetno zapažene nastupe. Orkestar, kojeg su također činila djeca, dao je svoj maksimum, te je uvijek pratio svakog izvođača s velikom pažnjom. Nazočni su uživali u svim pjesmama te svakog izvođača ponaosob nagradili pljeskom. Voditelji ove večeri bili su *Karolina Stantić* i *Ivo Šokčić*. Sva su djeca bila na ponos svojim roditeljima.

Na kraju programa nazočnima se obratio i predsjednik Organizacijskog odbora festivala prim. dr. *Marko Sente*, koji se zahvalio svima koji su sudjelovali u ostvarenju ove manifestacije i rekao: »Hvala svima koji su rođeni u hladu krstina i koji su ponikli u našim brazdama, onima koji su odlučili našu djecu naučiti da se ne stide svoga podrijetla, da se ne stide svojih djedova i svoje kulturne baštine.

Imjana Damjanovski, OŠ »Matija Gubec«
Tavankut pjesma: »Mila majko«

Josip Jaramazović, OŠ »Ivan Milutinović«
pjesma: »Seoska sam lola«

ne. Pridružujem se onima koji se pokušavaju, bar na trenutak, oteti globalizaciji i brisanju osobnosti i identiteta. Uvjeran sam kako svijet neće biti ljepši niti u jednom trenutku ako zaboravimo vjeru naših predaka, ili ako nestane naša ikavica, naša nošnja i sve ono što krase naš narod, stoga vas pozivam da se pridružite i prema svojim mogućnostima pomognete u ostvarenju ovoga cilja. Smotri su bili nazočni i dužnosnici i gosti, koji su također bili oduševljeni dječjim nastupom.

Generalna konzulica Republike Hrvatske u Subotici Ljerka Alajbeg rekla je kako je ove godine bila prvi put na smotri te da je ugodno iznenađena kvalitetom smotre. »Djeca su nastupala s puno duše i ljubavi. Mislim kako je svima koji su bili večeras ovdje ispunjeno srce, jer su shvatili da ova bunjevačko-hrvatska tradicija ne umire. Mislim da upravo s ovakvim sadržajima, koji su primjereni djeci a koje vole i odrasli, treba nastaviti. Ovo je pravi način njegovanja kulture, jezika govora i narječja. Za nas u Hrvatskoj ovdašnji Hrvati-Bunjevci doista predstavljaju nešto posebno, jednu dragocjenu hrvatsku granu. Ova djeca to očito osjećaju, a osjećaju i ljudi koji su ovdje. Mislim da će ova smotra trajati još jako dugo ako ovdašnji Hrvati nastave organizirati ovakve manifestacije, te neće izumrijeti, nego će zasigurno ovo ime ostati još puno stoljećak«, rekla je konzulica Alajbeg.

Ž. Vukov

Dojmovi izvođača

Luka Skenderović: »Imao sam malo tremu na početku, ali poslije nisam. Ovu pjesmu sam već puno puta otpjevao kod kuće, jer volim pjevati. A pjevao sam i na probi.«

Ana Piuković i Magdalena Temunović: Magdalena: »Nisam imala tremu, bilo mi je dobro. Mi smo zajedno pjevale.«

Ana: »Magdalena je prvo smislila da će pjevati ovu pjesmu i prvo je htjela sama, a onda mi je njezin brat Matija rekao kako to nije ništa strašno, pa da i ja pjevam s njom. I ja sam pristala, pa smo pitale Miru i eto pjevale smo skupa.«

Martina Stantić: »Ova pjesma je već bila na Festivalu bunjevački pisama, točnije pjevala ju je Marija Jaramazović. Meni se jako svidjela, pa sam se sada i ja odlučila za tu pjesmu. Imala sam malo tremu, ali ja mislim da je to pozitivna trema. Zadovoljna sam nastupom, a mislim i da se publici svidjelo.«

Josip Jaramazović: »Nisam imao tremu. Pjesmu koju sam pjevao odabrala je Mira Temunović, a ja sam se složio. Dolazio sam na probe, vježbao sam tu, kao i kod kuće, gdje mi je pomagala sestra Marija.«

Josipa Oračić, OŠ »Sveti Sava«
pjesma: »Bunjevka sam«

»Kraljice« HUK »Lajčo Budanović«
Mala Bosna

Vesna i Jasna Tikvički, OŠ »Pionir« Stari Žednik
pjesma: »Igrala bi dere«

Sara Dulić, OŠ »Ivan Milutinović«
pjesma: »Alaj nane«

Dječji festivalski orkestar

3. listopada 2008.

Voditelji programa: Ivo Šokčić
i Karolina Stantić

Hrenovke u siru

Sastojci:

hrenovke (svinjske, pileće)
kravlji mladi sir
sir trapist
kiselo vrhnje
kečap
domaći sok od rajčice
gljive
origano

Svježe hrenovke razrezati po dužini, ali ne do kraja, i napuniti narezanim sirom trapistom. Posložiti u vatrostalnu posudu prethodno namazanu s malo ulja. Preko toga i okolo metnuti mladi kravlji sir, pa naribati sir trapist. Pomiješanu smjesu kečapa, domaćeg soka od rajčice, mladog kravljeg sira i kiselog vrhnja razliti po hrenovkama, dodati isjeckane gljive i origano. Staviti u vrelu pećnicu i peći dok se sir ne zapeče.

Jesen sa sobom donosi i dodatne obveze...

**MILENIJUM
OSIGURANJE**

- Registracija i osiguranje motornih vozila
- Najpovoljnije osiguranje imovine, tvrtke, kasko osiguranja motornih vozila i radnih strojeva plaćanjem na 12 rata
- Osiguranje transporta
- Osiguranje nezgoda, obvezna i sva imovinska osiguranja
- Sigurna i brza isplata štete
- Postanite i Vi član velike obitelji "Croatia osiguranja" D.D. iz Zagreba

"Milenijum osiguranje" A.D. Beograd - Filijala Subotica
24000 Subotica, Karadorđev put 38, telefon: +381 (24) 555-867 i 552-406
E-mail: mios@tippnet.co.yu
Radno vrijeme: od 8 do 16 sati

Grgo Merković, navijač

Pola stoljeća navijanja

U petoj sam godini otišao na prvu nogometnu utakmicu

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Bez sporta ne bi bilo niti sportskih navijača, ali isto tako bez navijača sport ne bi niti imao smisla. Jer publika je najljepši ukras svakoga sportskoga događaja, a njezini komentari, izraženi kroz odobravanje ili negodovanje, sastavni su dio cjelokupnog ambijenta na stadionu ili u dvorani. Subotičanin *Grgo Merković* (1951.) cijeli je svoj dosadašnji život sportski navijač s obzirom da je još u petoj godini života otišao na svoju prvu nogometnu utakmicu.

Vaša navijačka priča započinje još davne 1956. godine kada ste sa samo pet godina »upisali« svoj prvi navijački izlazak na nogometnu utakmicu.

Zbilja, bilo je to prije više od 50 godina u Pačiru, gdje sam tada živio sa svojim roditeljima, ali je interesantno kako sam na tu nogometnu utakmicu lokalnog nogometnog kluba otišao sasvim sam, unatoč činjenici da sam imao svega pet godina. Otišao sam iz čiste dječje radoznalosti i zauvijek ostao u svijetu sporta.

Jeste li se i sami aktivno bavili nekim sportom?

Sve do svoje 25. godine aktivno sam se bavio nogometom igrajući u Pačiru, potom u momčadi Solida iz Subotice i na koncu karijere u Čantaviru. No, kada sam se oženio i zasnovao obitelj odlučio sam prestati s igrom i »preselio« se na tribine na kojima sam i dan-danas.

NBA navijanje

Ove sam godine prilikom boravka u SAD bio na NBA susretu finalnog doigravanja između Detroita i Bostona, što je najveći sportski događaj kojemu sam nazočio u svojoj više od 50 godina dugoj navijačkoj karijeri, kaže Grgo Merković.

Svaki nogometni navijač ima svoj omiljeni klub. Koji je Vaš?

Iako volim gledati sve lokalne klubove, ipak bi se moglo reći kako sam najviše »Bačkist«, tj. navijač najstarijeg nogometnog kluba u državi. Od 1976. godine gledao sam gotovo sve prvenstvene i prijateljske susrete Bačke na njezinom stadionu kraj Somborske kapije. Ali isto tako mogu reći kako sam svih proteklih godina redovito gledao i Spartak, Palić, Solid i svojevremeno, nekadašnju, Zorku...

Kako ste uspijevali biti na svim tim susretima i koliko biste utakmica stigli pogledati tijekom nogometnoga vikenda?

U prosjeku, ukoliko je to po rasporedu i satnici odigravanja moguće, uvijek stignem na 3-4 nogometne utakmice. I danas redovito, osim utakmica u gradu, primjerice, pratim sve susrete i na Paliću.

Pratite li još neki sport izuzev omiljenog nogometa?

Redovito idem u subotičku Dvoranu sportova i pratim košarkaške, te rukometne i odbojkaške susrete gradskih ligaša.

Kada ste već toliko vezani uz sport sljedeće se pitanje nameće samo po sebi. Pratite li sport i putem televizijskih prijenosa?

Naravno, trudim se pogledati i gotovo sve što bude na televizijskim programima. A zahvaljujući

kabelskoj televiziji zbilja se ima što vidjeti. Ipak najljepše je sport gledati uživo i biti dijelom cjelokupnog ambijenta, bilo na nogometnom stadionu ili u sportskoj dvorani.

Jeste li uspjeli i članove Vaše obitelji privoljeti sportskom navijanju?

Svojevremeno, dok sam i sam aktivno igrao nogomet, moja je supruga često dolazila gledati utakmice koje sam igrao, ali je poslije to više nije zanimalo, baš kao niti našu kćer, pa sam ostao jedini navijački »predstavnik« svoje obitelji.

Koju biste nogometnu utakmicu izdvojili kao jednu od nezaboravnih u Vašem bogatom navijačkom opusu?

Nikada neću zaboraviti nogometni susret između Spartaka i tuzlanske Slobode koja je odlučivala o ostanu u tadašnjoj Prvoj ligi. Nažalost svih nas na stadionu, Spartak je promašio jedanaesterac i ispao u Drugu ligu.

Imate li kakvih navijačkih želja glede budućeg gledanja određenih sportova na subotičkim sportskim borilištima?

Volio bih ubuduće gledati nogometne i košarkaške prvoligaške susrete subotičkih ligaša, jer smatram kako je publika u ovome gradu zaslužila imati svoje momčadi u najelitnijem rangu natjecanja.

Što je Vaša najveća navijačko-gledateljska želja?

Volio bih, barem jednom uživo na stadionu, pogledati finale SP ili Lige prvaka u nogometu.

Sjemenke

Bez sjemenki, osobito onih žutih tikvenih, nema niti potpunoga navijačkog doživljaja. Tijekom jednog »navijanja« izgrickam i do 200 grama.

U 200-tinjak škola u Republici Hrvatskoj Univerzalna sportska škola

Prema najavama Hrvatskog školskog sportskog saveza (HŠŠS), od 1. listopada u 200 osnovnih škola diljem Hrvatske s radom će početi 208 odjeljenja Univerzalne sportske škole, čiji je cilj uključiti što više učenika nižih razreda u sustav organiziranog tjelesnog vježbanja.

Uz ovacije brojnih učenika Osnovne škole Gustava Krkleca, gdje je u utorak održana konferencija za novinare, projekt su poduprli vrhunski hrvatski sportaši, Zvonimir Boban, Ivano Balić, Gordan Kožulj i Martina Zubčić. Oni su danas proglašeni ambasadorima školskog sporta u Hrvatskoj i dobili su ambadorsku povelju.

Po riječima ministra znanosti, obrazovanja i športa Dragana Primorac, pozitivna reakcija učenika na dolazak poznatih sportaša najbolje svjedoči što predstavlja sport i kakav su im oni poticaj. Za djecu je jako važno od malena se baviti sportom jer ih sport uči životu, kako padati, kako drugome pružiti ruku i kako živjeti tolerantno, bez nasilja i agresije, dodao je Primorac.

Franjo Arapović, predsjednik HŠŠS-a, rekao je da se iduće godine planira osnovati oko 350 odjeljenja Škole s više od deset tisuća učenika, a konačni cilj je da se sportom bave sva djeca.

Pod stručnim nadzorom profesora kineziologije, više od šest tisuća učenika uključenih u projekt, trenira dva puta tjedno, upoznaje se s osnovnim elementima sportova i stvara naviku svakodnevnog vježbanja. Škola se prvi put održala prošle školske godine.

Na konferenciji je rečeno i da će od HŠŠS od ove godine organizirati Državno prvenstvo školskih sportskih društava osnovnih i srednjih škola Republike Hrvatske. To natjecanje na svim razinama okuplja oko 120 tisuća učenika, a na završnom natjecanju u svibnju u 13 sportova sudjelovat će oko 2500 najboljih učenika.

HŠŠS će preuzeti i organizaciju školskih sportskih natjecanja učenika s posebnim potrebama, njih oko 12 tisuća.

Kvalifikacije za SP 2010.

Ilićević, Drpić i Subašić na Bilićevom popisu

Hrvatski izbornik Slaven Bilić objavio je u ponedjeljak popis nogometaša na koje računa za izlučne ogledne Svjetskog prvenstva 2010. protiv Ukrajine u Harkivu 11. listopada i Andore 15. listopada na kojemu su kao novi igrači pozvani Danijel Subašić, Ivo Ilićević i Dino Drpić, piše Hina.

»Znamo da zbog ozljeda za sljedeće dvije kvalifikacijske utakmice ne možemo računati na Eduarda i Kranjčara, da je Robert Kovač kažnjen, a da se Dario Šimić oprostio od reprezentacije i stvorio nam se manjak igrača u obrani i vezi. Dino Drpić je logičan izbor, jer on iako nije bio na Svjetskom prvenstvu stalno je bio na širem reprezentativnom popisu, a Ivo Ilićević je i po novinarima i po izborniku mlade reprezentacije Draženu Ladiću nositelj igre te reprezentacije«, obrazložio je Bilić odabir od 23 nogometaša.

Po njegovim riječima utakmica protiv Ukrajine bit će teška jer domaći nakon dvije startne pobjede protiv Bjelorusije i Kazahstana imaju prigodu da s tri pobjede stvore značajnu prednost na početku kvalifikacija.

»Znamo što nas čeka u Harkivu, jer Ukrajinci imaju standardiziranu i uigranu momčad u kojoj je glavna zvijezda Andriy Voronjin koji nakon prelaska u Hertu igra u sjajnoj formi, ali je i nadalje njihova glavna zvijezda Andriy Ševčenko bez obzira što ne igra stalno u Milanu«, kazao je Bilić i napomenuo da bi naša reprezentacija s istim ambicijama otputovala u Ukrajinu i da smo pobijedili Engleze.

»Igrat ćemo na pobjedu, premda nam i neodlučni rezultat u slučaju pobjesde u uzvratu donosi prednost pred Ukrajinčima«, naglasio je Bilić i najavio da će on otići u Englesku, Asanović u Francusku, a Jurčević u Njemačku gdje će razgovarati s našim reprezentativcima i dogovoriti s njihovim klubovima dolazak u Zagreb, 5. listopada, nakon kojeg sljede četvorodnevne pripreme u Brežicama, a u petak, 10. lipnja se odlazi u Ukrajinu.

Na Bilićevom popisu su:

VRATARI - Stipe Pletikosa (Spartak Moskva), Vedran Runje (Lens), Danijel Subašić (Hajduk)

OBRANA - Vedran Ćorluka (Tottenham), Josip Šimunić (Hertha), Dario Knežević (Juventus), Hrvoje Vejić (Tom), Ivica Križanac (Zenit), Danijel Pranjić (Heerenveen), Dino Drpić (Dinamo)

VEZNI RED - Nikola Pokrivač i Jerko Leko (oba Monaco), Niko Kovač (Red Bull Salzburg), Luka Modrić (Tottenham Hotspur), Ognjen Vukojević (Dinamo Kijev), Darijo Srna (Šahtar), Ivan Rakitić (Schalke 04), Ivo Ilićević (Greuther Fuerth)

NAPADAČI - Mladen Petrić (HSV), Ivica Olić (HSV), Ivan Klasnić (Nantes), Nikola Kalinić (Hajduk), Mario Mandžukić (Dinamo Zagreb)

Poraz Slavena Belupo

Oproštaj od Europe

Nogometaši Slaven Belupa oprostili su se od Europe za ovu sezonu. U uzvratnom susretu prvog kola Kupa UEFA-e izgubili su u Moskvi od domaćeg CSKA s 0:1. Strijelac jedinog pogotka bio je Aleksej Berezucki u 37. minuti. Budući da je moskovska momčad i u prvoj utakmici u Koprivnici slavila s 2:1, plasirala se u Ligu UEFA-e s ukupnih 3:1.

Larisa Buljovčić, jedriličarka

Zdrav sport i uživanje u prirodi

Za jedrenje sam se odlučila jer volim slobodu kretanja na vodi

Razgovor vodio: Dražen Prčić

5-6 sati

Tijekom jednog natjecanja najmlađi jedriličari provedu i do 5-6 sati »na vodi«.

Sestra Stela

Larisina dvije godine mlađa sestra Stela također se bavi jedrenjem.

Na nedavnoj kriterijskoj jedriličarskoj regati, voženoj na jezeru Palić, domaća natjecateljica *Larisa Buljovčić* (1996.) osvojila je 4. mjesto u klasi Optimist i nastavila niz dobrih ovogodišnjih rezultata. U pauzi između dviju utrka, točnije u vrijeme čekanja na potrebnu snagu vjetra koji toga vikenda nije bio »na ruku« ovome lijepome sportu na vodi, načinjen je ovaj razgovor na temu jedrenja.

Kada si prvi put sjela u jedriličarski čamac i »razvila« jedro?

Na prijateljičin nagovor, u svibnju 2007. godine odlučila sam se okušati u jedrenju. No, baš kao i sada, toga dana nije bilo nikakvoga vjetra, pa smo se na koncu, veslajući, vratili do kopna.

Što Te je privuklo ovome lijepome olimpijskome sportu?

Ponajprije osjećaj slobode kretanja na vodi uz pomoć prirodne snage vjetra, užitek provođenja vremena u prirodi, i nadasve u društvu brojnih ljubitelja jedriličarskog sporta.

Koliko Ti je bilo potrebno vremena svladati osnove jedriličarstva?

Vrlo sam brzo »pohvatala« osnovne, potrebne radnje za upravljanje jedrilicom i već u rujnu (2007.) sam se natjecala na svom prvom

službenom natjecanju. Najteže je bilo svladati vještinu balansiranja, potom je slijedila vještina vezivanja jedra, držanja rastojanja prema drugim čamcima i ostalih potrebnih radnji za nesmetano bavljenje ovim sportom.

Je li bilo nekih »neugodnijih« situacija?

Jednom sam se, zbog lošijeg vremena i jačeg vjetra prevrнула i završila u vodi, ali se nisam uplašila i ubrzo sam se, istina posve mokra, vratila u čamac i nastavila s vožnjom.

Straha nije bilo zasigurno zahvaljujući okolnosti da si dobra plivačica.

Naravno. Svaki potencijalni jedriličar mora znati plivati, upravo zbog sličnih situacija koje se mogu dogoditi tijekom boravka na vodi.

Nije li opasno po zdravlje »kupati« se, istina neplanirano, u godišnjem dobu izvan kupališne sezone?

Iako je bio listopad, kada se taj događaj zbio, i voda je bila prilično hladna, nisam osjetila nikakvih posljedica po zdravlje. Stalan boravak na svježem zraku u mnogome osnažuje zdravlje, što je jedna od velikih prednosti jedriličarskoga sporta.

Koliko često treniraš i izlaziš »na vodu«?

Tijekom protekloga školskoga raspusta treni-

rala sam 4-5 puta tjedno, ali otkada je počela škola treniram isključivo preko vikenda i to maksimalno 3 sata.

Koji je Tvoj najbolji dosadašnji rezultat?

Ove godine na državnom prvenstvu u klasi Optimist, voženom u Golupcu, uspjela sam u jednoj od utrka osvojiti 2. mjesto. S obzirom da sam u ovome sportu tek nešto više od godinu dana, vrlo sam zadovoljna dosadašnjim postignutim rezultatima.

Klasa Optimist se vozi do petnaeste godine starosti, a što bi željela voziti kada prerasteš najmlađu jedriličarsku klasu?

Zasigurno ću se odlučiti za klasu 470 jer se ona vozi u paru, pa ću biti u čamcu skupa s još jednom drugaricom. Tijekom plovljenja zna biti ponekada i dosadno kada si sam u čamcu, a ovako ćemo moći malo i popričati...

Jedrenje je olimpijski sport i nastup na Olimpijadi jamačno je san svakoga jedriličara i jedriličarke.

Voljela bih izboriti plasman na Olimpijadu 2012. godine u Londonu, ali je to za sada samo lijepi sportski san. No nikad se ne zna...

KRIŽALJKA

www.kviskoteka.hr

RIJZENDE KRIZALIKE

Rasprodano

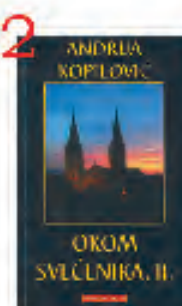
Rasprodano

Rasprodano

400 dinara

400 dinara

300 dinara

200 dinara

300 dinara

200 dinara

300 dinara

300 dinara

200 dinara

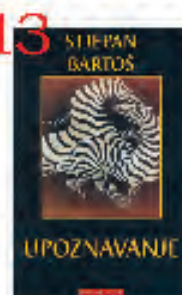
300 dinara

300 dinara

300 dinara

300 dinara

500 dinara

300 dinara

500 dinara

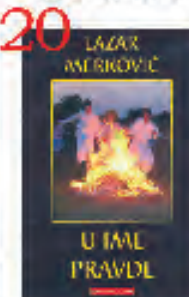
400 dinara

400 dinara

400 dinara

400 dinara

2500 dinara

HRVATSKARIJEČ

Naručite knjigu !

Dostava preporučenom poštom, plaćanje poštama po primatku.

Ime i prezime:

Ulica i broj:

Poštanski broj, mjesto i država:

Telefon i e-mail:

Ovim neopozivo naručujem:

1. _____ komada
2. _____ komada
3. _____ komada
4. _____ komada
5. _____ komada

6. Komplet knjiga (1-21) s popustom 20% UKUPNO: 7.360,00

Vlastoručni potpis:

**PETAK
3.10.2008.**

06.40 - Najava programa
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
09.10 - Sve će biti dobro, telenovela
10.00 - Vijesti
10.15 - Koliko je blizu 2050. godina?, dokumentarni film
11.10 - Oprah show
12.00 - Dnevnik
12.30 - Opijeni ljubavlju, telenovela
13.20 - Dan za danom, mozaično-zabavna emisija
14.30 - Vijesti
14.45 - Serija
15.35 - Glas domovine
16.15 - Hrvatska uživo
17.55 - Iza ekrana
18.35 - Sve će biti dobro, telenovela
19.30 - Dnevnik
20.15 - Heroji Vukovara
21.10 - Film - blockbuster
23.00 - Lica nacije
23.50 - Poslovne vijesti
00.00 - Dnevnik 3
00.15 - Vijesti iz kulture
00.25 - 24 (6.), serija
01.10 - Filmski maraton
04.55 - Oprah show
05.40 - Opijeni ljubavlju, telenovela
06.25 - McLeodove kćeri 7. serija
07.10 - Iza ekrana

06.55 - Najava programa
07.00 - Pčelica Maja, crtana serija
07.25 - Tarzan, crtana serija
07.50 - Žutokljunac
08.20 - Nove pustolovine: Lucky Luke, crtana serija
08.45 - Ranč kod Pikove sedmice, serija za djecu
09.10 - Veliki odmor
10.00 - Prijenos sjednica Hrvatskog sabora
13.35 - O.C. 4., serija
14.20 - O.C. 4., serija
15.05 - Crtani film
15.25 - Prijatelji 8., humoristična serija
15.45 - Dragi John 1., humoristična serija

16.15 - Zvezdane staze: Deep Space Nine 1., serija
17.00 - McLeodove kćeri 7., serija
17.50 - Županijske panorame
18.15 - Vijesti na Drugom
18.35 - Dokumentarni film
19.10 - Beverly Hills 5., serija
20.00 - Eureka 2., serija
20.50 - Vijesti na Drugom
21.10 - Sedam razdoblja rocka, dok. serija
22.10 - Nabrijani, serija
23.05 - Messiah 4.: Harrowing, serija
00.35 - TV raspored

05.30 Ružna ljepotica, serija
06.20 Iggy Arbuckle, crtana serija
06.45 Power rangers, serija
07.10 Pepa prašćić, crtana serija
07.25 Roary, crtana serija
07.35 Beba Felix, crtana serija
08.00 Nova lova
10.00 Kralj Queensa, serija
10.30 Svi vole Raymonda, serija
10.55 Naši najbolji dani, serija
11.45 Zakon ljubavi, serija
12.35 Vijesti
12.50 Čuvaj pravde, serija
13.40 Nikita, serija
14.30 Inspektor Rex, serija
15.20 Bez zlobe, igrani film
17.00 Vijesti
17.15 Operacija Trijumf, reality show
18.15 Zakon ljubavi, serija
19.15 Dnevnik Nove TV
20.00 Moj tata je bolji od tvog tate, obiteljski show
21.20 Put oko svijeta za 80 dana, igrani film
23.30 Vijesti
23.45 Crni osvetnik, igrani film
01.10 Operacija Trijumf, reality show
02.05 Jackass, igrani film
03.35 Crni osvetnik, igrani film
05.00 Kraj programa

06.45 Magnum, akcijska serija (R)
07.35 Bikeri s Marsa, crtana serija
08.00 Spužva Bob Skockani

08.25 Sam svoj majstor, humoristična serija
08.50 Korak po korak, humoristična serija (R)
09.35 Kunolovac, kviz
10.20 Puna kuća
10.50 Malcolm u sredini, humoristična serija (R)
11.15 Dadilja
11.45 Reba, humoristična serija (R)
12.10 Vijesti
12.20 Ekkluziv, magazin (R)
12.30 Večera za 5,
13.00 Punom parom, kulinarski izazov (R)
13.30 Za istim stolom, dramska serija
14.20 Magnum
15.10 Cobra 11
16.05 Korak po korak
16.35 Puna kuća, humoristična serija
17.05 Malcolm u sredini
17.30 Dadilja
18.00 Reba
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.05 Večera za 5
19.35 Punom parom, kulinarski izazov
20.00 Big Brother, show
22.10 Zauvijek zajedno, igrani film, komedija
00.20 Vijesti
00.30 U snovima, igrani film, triler/horor
02.15 Kunolovac, kviz
04.15 Zauvijek zajedno, igrani film, komedija

**SUBOTA
4.10.2008.**

06.50 - Najava programa
07.10 - Nebeski vrt, dokumentarna serija
07.35 - Vijesti
07.50 - Kinoteka, Jesen Čejena, film
10.00 - Vijesti
10.20 - Kućni ljubimci
11.00 - Veterani mira, emisija za branitelje
12.00 - Dnevnik
12.35 - Opijeni ljubavlju, telenovela
13.30 - Prizma, multinać. magazin
14.15 - Duhovni izazovi
14.35 - Znanstvene vijesti
14.45 - Reporteri
15.55 - Euromagazin
16.30 - Vijesti
16.45 - Sharpeov izazov, serija
18.35 - TV Bingo show
19.15 - Loto 7/39
19.30 - Dnevnik

20.15 - Šangajski vitezovi, američki film
22.15 - Šakal, američki film
00.20 - Dnevnik 3
00.45 - Filmski klub: Besana noć, film
02.35 - Filmski maraton: Bijeg Eddieja Macona, film
04.15 - Filmski maraton: Silikonski tornjevi, film
05.45 - Skica za portret
06.00 - Opijeni ljubavlju, telenovela
06.45 - Svirci moji, zabavno-glazbena emisija
07.10 - Euromagazin

07.00 - TV vodič
07.25 - Najava programa
07.30 - Žutokljunac
08.05 - Disneyjevi crtići: Miki i prijatelji
08.25 - Disneyjevi crtići: Kuzco
08.55 - Doctor Who 2., serija za djecu i mlade
09.40 - Sportske igre mladih
09.55 - Đakovo: Svečanost proglašenja Đakovačko-osječke nadbiskupije, prijenos
12.05 - Divlja Kina: Tibet
13.00 - Filmovi: Elizabeth Taylor: Conspirator, film
15.10 - KS automagazin
15.40 - Košarka (M), NLB liga: Zadar - Split, prijenos
17.20 - Rukomet, LP - emisija
17.40 - Rukomet, LP: Croatia osiguranje - Rhein-Neckar Lowen
19.15 - Rukomet, LP - emisija
19.30 - Beverly Hills 5., serija
20.20 - Spašavanje blaga, dokumentarna serija
20.55 - Koncert
22.40 - Sportske vijesti
22.50 - Zvezdane staze
23.35 - Zvezdane staze
00.20 - Zvezdane staze: Deep Space Nine 1., serija

05.35 Tomica i prijatelji, crtana serija
06.00 Yu-Gi-Oh GX
06.25 Superheroj Spiderman
06.50 Iron Kid, crtana serija
07.10 Dora istražuje
07.35 Bratz, crtana serija
08.00 Nova lova
10.00 Zakon ljubavi, serija
11.50 Put oko svijeta za

80 dana, igrani film
13.40 Nad lipom 35,
15.00 Ne zaboravi stihove glazbeni kviz
16.00 Hitna 94, serija
17.00 Vijesti
17.10 Trenutak istine
18.10 Operacija Trijumf
19.15 Dnevnik Nove TV
20.00 Kralj škorpiona, igrani film
21.40 Robin Hood: Princ lopova, film
00.20 Utjerivač dugova, igrani film
01.55 Operacija Trijumf
02.50 Jackass, igrani film
04.20 Utjerivač dugova, igrani film

06.40 Look, zabavna emisija
07.05 Moderni dečki, humoristična serija
07.30 Bikeri s Marsa, crtana serija
07.55 Ulica Sezame, crtana serija
08.55 Di-gata, crtana serija
09.15 Bijeg, dramska serija
10.10 Otočna ekipa, reality drama
10.35 Valovi Havaja, reality drama
11.00 Leteći Kanadani, igrani film
12.50 Vijesti
12.55 Big Brother, show (R)
14.50 Zvijezde Ekstra: Jessica i Ashlee Simpson
15.55 Sunderland - Arsenal, prijenos
17.55 Look, zabavna emisija
18.30 Vijesti
19.05 Eksploziv, magazin
19.30 Big Brother, show
20.00 Bogovi su pali na tjeme film
22.05 Policajac s Beverly Hillsa 3, film
23.50 Izuzetna hrabrost, film
01.35 Kunolovac, kviz
03.35 U snovima, film

**NEDJELJA
5.10.2008.**

07.40 - Najava programa
08.00 - Vijesti
08.10 - Koncert: Bach u Notre-Dame
10.00 - Vijesti
10.20 - Cadfael 1., mini serija
12.00 - Dnevnik
12.30 - Plodovi zemlje
13.25 - Rijeka: More

14.00 - Nedjeljom u dva
 15.10 - Mir i dobro
 15.45 - Lijepom našom:
 Gradiška (1/2)
 16.45 - Vijesti
 17.05 - Moj rođak Vinny, film
 19.05 - Crtani film
 19.15 - Loto 6/45
 19.30 - Dnevnik
 20.15 - 1 protiv 100, kviz
 21.20 - Film Jamesa Bonda:
 Nikad ne reci nikad, film
 23.40 - Rizzi-bizzi
 00.40 - Dnevnik 3
 00.50 - Vijesti iz kulture
 01.00 - Ciklus horora:
 Saw 3, američki film
 02.50 - Filmski maraton:
 Dracula, film
 04.35 - Filmski maraton:
 The Perfect Wife,
 06.05 - Plodovi zemlje

07.00 - TV vodič
 07.20 - Najava programa
 07.25 - Miki i prijatelji
 07.50 - Mala sirena
 08.15 - Dinosapien,
 serija za djecu
 08.45 - Na prvi pogled,
 serija za djecu
 09.15 - Nora Fora,
 TV igra za djecu
 10.00 - Mlakarova ljubav,
 serija
 10.35 - Biblija
 10.45 - Marija Bistrica:
 Hodočašće Hrvatske
 vojske i policije
 12.35 - Športski prijenos
 16.00 - Volim nogomet
 19.20 - Magazin Lige prvaka
 20.00 - HNL - emisija
 20.10 - Dinamo - Osijek,
 22.05 - HNL - emisija
 22.20 - Sportske vijesti
 22.30 - Zašto demokracija?,
 dokumentarna serija
 23.30 - Vrijeme je za jazz
 01.05 - Kineska plaža 4.,
 serija
 01.50 - TV raspored

06.45 Tomica i prijatelji,
 crtana serija
 07.10 Yu-Gi-Oh GX,
 crtana serija
 07.35 Superheroj Spiderman,
 crtana serija
 08.00 Iron Kid, crtana serija
 08.25 Dora istražuje
 08.50 Bratz, crtana serija
 09.15 Automotiv,
 automoto magazin
 09.45 Novac,
 business magazin

10.15 Zakon ljubavi, serija
 12.45 Kralj škorpiona,
 igrani film
 14.20 Lud, zburjen,
 normalan, serija
 15.00 Bračne vode, serija
 15.40 Moj tata je bolji
 od tvog tate,
 obiteljski show
 17.00 Vijesti
 17.10 Pazi zid!, game show
 18.10 Operacija Trijumf,
 reality show
 19.15 Dnevnik Nove TV
 20.00 Nad lipom 35,
 humoristično
 glazbeni show
 21.10 Mrak komadi,
 igrani film
 23.05 Red carpet,
 showbiz magazin
 00.25 Svi mrže Chrisa, serija
 01.15 Operacija Trijumf,
 reality show
 02.10 Robin Hood:
 Princ lopova, igrani film
 04.40 Kraj programa

06.05 Otočna ekipa
 06.25 Valovi Havaja
 06.45 Blizanke
 07.10 Bikeri s Marsa,
 crtana serija
 07.35 Ulica Sezam,
 crtana serija
 08.35 Di-gata,
 crtana serija (R)
 09.00 Lijepe žene,
 dramska serija
 09.50 Otkačaji života,
 igrani film, triler
 11.35 Presuda,
 igrani film, drama
 14.05 Vijesti,
 informativna emisija
 14.10 Bogovi su pali
 na tjele, film
 16.10 Odred za čistoću,
 zabavna emisija
 16.45 Discovery:
 Lov na tornado
 17.35 Ekkluziv, magazin
 18.30 Vijesti
 19.05 Kraljevi leda,
 dokumentarna serija
 20.00 Big Brother, show
 21.05 CSI Miami
 22.00 Pad crnog jastreba,
 igrani film, ratni
 00.25 Kunolovac, kviz
 02.25 Policajac s Beverly
 Hillsa 3, igrani film
 04.00 Izuzetna hrabrost, film

**PONEDJELJAK
 6.10.2008.**

06.15 - Drugo mišljenje
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 - Sve će biti dobro,
 telenovela
 10.00 - Vijesti
 10.15 - Šetnja svijetom:
 Aljaska -
 Staza Chilkoot, dok.
 11.10 - Treća dob
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - Opijeni ljubavlju,
 telenovela
 13.20 - Dan za danom,
 zabavna emisija
 14.30 - Vijesti
 14.45 - Normalan život
 15.35 - Direkt
 16.10 - Hrvatska uživo
 16.15 - Hrvatska uživo
 17.45 - Najslabija karika, kviz
 18.35 - Sve će biti dobro,
 telenovela
 19.30 - Dnevnik
 20.15 - Latinica
 21.55 - Potrošački kod
 22.25 - Poslovne vijesti
 22.40 - Otvoreno
 23.45 - Dnevnik 3
 00.10 - 24 (6.), serija
 00.55 - Južnjačka dinastija,
 serija
 01.40 - Dr. House 4., serija
 02.25 - Skica za portret
 02.40 - Direkt
 03.10 - Potrošački kod
 03.40 - Latinica
 05.15 - Opijeni ljubavlju,
 telenovela

06.55 - Najava programa
 07.00 - Crtani film
 07.05 - Pčelica Maja,
 crtana serija
 07.30 - Crtani film
 07.40 - Obitelj Adams,
 crtana serija
 08.05 - Na kraju ulice
 08.35 - Učilica
 08.35 - Učilica
 08.50 - Ranč kod Pikove
 sedmice, serija
 09.15 - Beverly Hills 5., serija
 10.00 - Antologija
 hrvatskog glumišta
 11.15 - O.C. 4., serija
 12.05 - Fighter, danski film
 13.45 - Crtani film
 14.00 - TOP 40
 14.45 - Prijatelji 8.
 15.10 - Dragi John 1.
 15.40 - Crveni patuljak 1.
 16.10 - Zvezdane staze:
 Deep Space Nine 1.
 17.00 - McLeodove kćeri 7.
 17.50 - Županijske panorame

18.15 - Vijesti na Drugom
 18.35 - Na rubu znanosti
 19.20 - Crtani film
 19.25 - Veliki odmor
 19.40 - Veliki odmor: Brlog
 20.00 - Uzmi ili ostavi
 20.35 - Južnjačka dinastija
 21.25 - Vijesti na Drugom
 21.45 - Dr. House 4., serija
 22.35 - Garaža
 23.10 - Cashé, francuski film
 01.10 - Kineska plaža 4.
 01.55 - TV raspored

05.15 Ružna ljepotica, serija
 06.05 Iggy Arbuckle
 06.30 Power rangers, serija
 06.55 Pepa prašćić
 07.10 Graditelj Bob
 07.25 Roary, crtana serija
 07.35 Beba Felix,
 crtana serija
 08.00 Nova lova
 10.00 Naši najbolji dani
 10.55 Zakon ljubavi, serija
 11.50 Vijesti
 12.05 Čuvar pravde, serija
 13.00 Nikita, serija
 14.00 Inspektor Rex, serija
 15.00 Mrak komadi,
 igrani film
 17.00 Vijesti
 17.15 Red Carpet Light,
 showbiz magazin
 18.15 Zakon ljubavi, serija
 19.15 Dnevnik Nove TV
 20.00 Ne zaboravi stihove,
 glazbeni kviz
 21.00 Operacija Trijumf,
 reality show
 23.30 Vijesti
 23.45 Seks i grad, serija
 00.15 Život na sjeveru, serija
 01.15 Operacija Trijumf,
 reality show
 03.30 Nikita, serija
 04.15 Čuvar pravde, serija
 05.00 Kraj programa

05.40 Big Brother, show
 06.15 Magnum
 07.05 Spužva Bob Skockani
 07.55 Sam svoj majstor
 08.25 Korak po korak,
 humoristična serija (R)
 08.50 Puna kuća,
 humoristična serija (R)
 09.35 Kunolovac, kviz
 10.20 Malcolm u sredini
 10.45 Dadilja
 11.15 Reba
 11.45 Vijesti
 11.50 Ekkluziv, magazin (R)
 12.30 Večera za 5
 13.00 Punom parom,
 kulinarski izazov (R)

13.30 Za istim stolom,
 dramska serija
 14.20 Magnum,
 akcijska serija
 15.10 Cobra 11,
 kriminalistička serija
 16.05 Korak po korak,
 humoristična serija
 16.35 Puna kuća,
 humoristična serija
 17.05 Malcolm u sredini
 17.30 Dadilja,
 humoristična serija
 18.00 Reba,
 humoristična serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.05 Večera za 5,
 lifestyle emisija
 19.35 Punom parom,
 kulinarski izazov
 20.00 Big Brother, show
 21.05 CSI,
 kriminalistička serija
 22.00 Rocky 5, igrani film,
 23.50 CSI: New York,
 kriminalistička serija
 00.45 Vijesti
 00.55 Kunolovac, kviz
 02.55 CSI,
 kriminalistička serija
 03.40 CSI: New York,
 kriminalistička serija
 04.25 Big Brother, show

**UTORAK
 7.10.2008.**

06.00 - Normalan život
 06.45 - TV kalendar
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 - Sve će biti dobro
 10.00 - Vijesti
 10.15 - Šetnja svijetom:
 Austrija, dokum. serija
 11.10 - Oprah show
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - Opijeni ljubavlju
 13.20 - Dan za danom
 14.30 - Vijesti
 14.45 - Među nama
 15.35 - Sos*, kantat,
 toncat - emisija
 pučke i predajne
 kulture
 16.10 - Hrvatska uživo
 16.15 - Hrvatska uživo
 17.45 - Najslabija karika, kviz
 18.35 - Sve će biti dobro
 19.30 - Dnevnik
 20.15 - Globalno sijelo
 20.50 - Pariz
 21.55 - Poslovni klub
 22.25 - Poslovne vijesti
 22.40 - Otvoreno

23.45 - Dnevnik 3
00.10 - 24 (6.), serija
00.55 - CSI: Las Vegas 8.
01.40 - Osuda, serija
02.25 - Austrija,
dokumentarna serija
03.15 - Skica za portret
03.30 - Emisija pučke
i predajne kulture
04.00 - Globalno sijelo
04.30 - Oprah show
05.15 - Opijeni ljubavlju,
telenovela

06.55 - Najava programa
07.00 - Crtani film
07.05 - Pčelica Maja
07.30 - Crtani film
07.40 - Obitelj Adams
08.05 - Na kraju ulice
08.35 - Učilica
08.35 - Učilica
08.50 - Ranč kod Pikove
sedmice, serija
09.15 - Beverly Hills 5., serija
09.57 - Kino informator
10.00 - Antologija
hrvatskog glumišta
11.15 - O.C. 4., serija
12.10 - Great Land of Small,
kanadski film
14.00 - TOP 40
14.45 - Prijatelji 9.,
humoristična serija
15.10 - Dragi Johnie 1.,
humoristična serija
15.40 - Crveni patuljak 1.,
humoristična serija
16.10 - Zvezdane staze:
Deep Space Nine 1.
17.00 - McLeodove kćeri 7.
17.50 - Županijske panorame
18.15 - Vijesti na Drugom
18.35 - Drugi format
19.20 - Crtani film
19.25 - Veliki odmor:
Navrh jezika
19.45 - Veliki odmor:
Ta politika
20.00 - Uzmi ili ostavi,
TV igra
20.35 - Vijesti na Drugom
20.55 - Neustrašivi, film
22.50 - CSI: Las Vegas 8.,
23.40 - Osuda, serija
00.25 - TV raspored

05:15 Ružna ljepotica
06:05 Iggy Arbuckle
06:30 Power rangers
06:55 Pepa prašćić
07:10 Graditelj Bob
07:25 Roary,
crtana serija
07:35 Beba Felix
08:00 Nova lova

10:00 Naši najbolji dani
11:00 Zakon ljubavi
11:55 Vijesti
12:10 Čuvar pravde
13:05 Nikita, serija
14:05 Inspektor Rex
15:05 Željezni orao, film
17:00 Vijesti
17:20 Operacija Trijumf
18:15 Zakon ljubavi,
serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Trenutak istine,
game show
21:00 Ljudi u crnom 2,
igrani film
22:40 Pod nož, serija
23:40 Vijesti
23:55 Seks i grad, serija
00:25 Život na sjeveru,
serija
01:25 Operacija Trijumf,
reality show
02:20 Željezni orao 3,
igrani film
04:05 Nikita, serija
04:50 Kraj programa

06.45 Magnum
07.35 Spužva Bob Skockani,
crtana serija
08.25 Sam svoj majstor,
08.50 Korak po korak,
humoristična serija
09.35 Kunolovac, kviz
10.20 Puna kuća
10.50 Malcolm u sredini
11.15 Dadija
11.45 Reba
12.10 Vijesti
12.20 Ekkluziv, magazin (R)
12.30 Večera za 5
13.00 Punom parom,
kulinarski izazov (R)
13.30 Za istim stolom,
dramska serija
14.20 Magnum,
akcijska serija
15.10 Cobra 11,
kriminalistička serija
16.05 Korak po korak,
humoristična serija
16.35 Puna kuća,
humoristična serija
17.05 Malcolm u sredini,
humoristična serija
17.30 Dadija,
humoristična serija
18.00 Reba,
humoristična serija
18.30 Vijesti,
informativna emisija
18.55 Ekkluziv, magazin
19.05 Večera za 5,
lifestyle emisija
19.35 Punom parom,
kulinarski izazov
20.00 Big Brother, show

21.05 Policijska akademija 4:
Gradani pozornici,
igrani film, komedija
22.45 CSI: New York,
kriminalistička serija
23.45 Vijesti,
informativna emisija
23.55 Kunolovac, kviz
01.55 Sedam odmetnika,
igrani film, akcijski
03.55 CSI: New York,
kriminalistička serija
04.05 Big Brother, show

**SRIJEDA
8.10.2008.**

06.00 - Među nama
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
09.10 - Sve će biti dobro
10.00 - Vijesti
10.10 - Vijesti iz kulture
10.15 - Šetnja svijetom,
dokumentarna serija
11.10 - Oprah show
12.00 - Dnevnik
12.30 - Opijeni ljubavlju
13.20 - Dan za danom
14.30 - Vijesti
14.45 - Riječ i život
15.35 - Alpe-Dunav-Jadran
16.10 - Hrvatska uživo
17.40 - Najslabija karika, kviz
18.30 - Sve će biti dobro
19.15 - Loto 7/39
19.30 - Dnevnik
20.15 - Dokumentarni
program
21.15 - Luda kuća 4.,
TV serija
21.55 - Proces
22.25 - Poslovne vijesti
22.40 - Otvoreno
23.45 - Dnevnik 3
00.00 - Vijesti iz kulture
00.10 - 24 (6.), serija
00.55 - E-Ring 1., serija
01.40 - Osuda, serija (12)
04.30 - Oprah show
05.15 - Opijeni ljubavlju,
telenovela

06.55 - Najava programa
07.00 - Crtani film
07.05 - Pčelica Maja,
crtana serija
07.30 - Crtani film
07.40 - Obitelj Adams
08.05 - Na kraju ulice
08.35 - Učilica
08.35 - Učilica

08.50 - Ranč kod Pikove
sedmice, serija za djecu
09.15 - Beverly Hills 5., serija
10.00 - reprizni program
11.15 - O.C. 4., serija
12.00 - Automobil za
patuljke, film
13.45 - Garaža
14.15 - Potrošački kod
14.45 - Prijatelji 9.
15.10 - Dragi Johnie 1.
15.40 - Crveni patuljak 1.
16.10 - Zvezdane staze:
Deep Space Nine 1.
17.00 - McLeodove kćeri 7
17.50 - Županijske panorame
18.15 - Vijesti na Drugom
18.35 - Scientia Croatica
19.05 - Znanstvene vijesti
19.20 - Crtani film
19.25 - Veliki odmor
19.40 - Veliki odmor
20.00 - Uzmi ili ostavi
20.35 - Vijesti na Drugom
20.55 - Obiteljske veze, film
22.40 - E-Ring 1., serija
23.30 - Osuda, serija

05:15 Ružna ljepotica,
06:05 Iggy Arbuckle
06:30 Power rangers
06:55 Pepa prašćić
07:10 Graditelj Bob
07:25 Roary
07:35 Beba Felix,
crtana serija
08:00 Nova lova
10:15 Naši najbolji dani
11:15 Zakon ljubavi
12:10 Vijesti
12:25 Čuvar pravde
13:20 Nikita, serija
14:20 Inspektor Rex
15:20 Ljudi u crnom 2,
igrani film
17:00 Vijesti
17:20 Operacija Trijumf
18:15 Zakon ljubavi
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Pazi zid!
21:00 Lud, zbunjen,
normalan, serija
21:40 Bračne vode, serija
22:15 Pokretna meta,
igrani film
00:15 Vijesti
00:30 Seks i grad, serija
01:00 Život na sjeveru
01:55 Operacija Trijumf
02:50 Nebo i zemlja,
igrani film
06.45 Magnum
07.35 Spužva Bob Skockani
08.25 Sam svoj majstor

08.50 Korak po korak
09.35 Kunolovac, kviz
10.20 Puna kuća
10.50 Malcolm u sredini
11.15 Dadija
11.45 Reba
12.10 Vijesti
12.20 Ekkluziv, magazin (R)
12.30 Večera za 5
13.00 Punom parom,
kulinarski izazov (R)
13.30 Za istim stolom
14.20 Magnum
15.10 Cobra 11
16.05 Korak po korak
16.35 Puna kuća
17.05 Malcolm u sredini
17.30 Dadija
18.00 Reba
18.30 Vijesti,
informativna emisija
18.55 Ekkluziv, magazin
19.05 Večera za 5,
lifestyle emisija
19.35 Punom parom,
kulinarski izazov
20.00 Big Brother, show
21.05 Sarah Connor: Kronike,
znanstv.-fantastična serija
22.00 Kost,
kriminalistička serija
22.55 Vatrni dečki,
dramska serija
23.55 Vijesti,
informativna emisija
00.05 Zaboravljeni slučaj,
kriminalistička serija
00.55 Kunolovac, kviz
02.55 Gradani pozornici,
igrani film, komedija
04.25 Big Brother, show

**ČETVRTAK
9.10.2008.**

06.00 - Riječ i život
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
09.10 - Sve će biti dobro
10.00 - Vijesti
10.15 - Francuska -
Put katara, dok. serija
11.10 - Oprah show
12.00 - Dnevnik
12.30 - Opijeni ljubavlju,
telenovela
13.20 - Dan za danom
14.30 - Vijesti
14.45 - Trenutak spoznaje
15.35 - Barba Vera, dok. film
16.10 - Vijesti
16.15 - Hrvatska uživo
17.45 - Najslabija karika, kviz
18.35 - Sve će biti dobro
19.30 - Dnevnik

20.15 - 1 protiv 100, kviz
 21.20 - Dossier.Hr
 22.10 - Pola ure kulture
 22.40 - Poslovne vijesti
 22.55 - Otvoreno
 23.45 - Dnevnik 3
 00.00 - Vijesti iz kulture
 00.10 - 24 (6.), serija
 00.55 - Igrana strana serija
 01.40 - Šetnja svijetom
 02.30 - Osuda, serija
 03.15 - Skica za portret
 03.20 - Dossier.Hr
 04.05 - Pola ure kulture
 04.35 - Oprah show
 05.15 - Opijeni ljubavlju

06.55 - Najava programa
 07.00 - Crtani film
 07.05 - Pčelica Maja
 07.30 - Crtani film
 07.40 - Obitelj Adams
 08.05 - Na kraju ulice
 08.35 - Učilica
 08.35 - Učilica
 08.50 - Ranč od Pikove
 sedmice, serija
 09.15 - Beverly Hills 5., serija
 09.57 - Kino informator
 12.00 - Divlji pas sa sjevera,
 film
 13.45 - Garaža
 14.15 - Proces
 14.45 - Prijatelji 9.
 15.10 - Dragi John 1.,
 15.40 - Crveni patuljak 1.,
 16.10 - Zvezdane staze:
 Deep Space Nine 1.
 17.00 - McLeodove kćeri 7.
 17.50 - Županijske panorame
 18.15 - Vijesti na Drugom
 18.35 - Tekstura
 19.20 - Crtani film
 19.40 - Veliki odmor: Kokice
 20.00 - Paralele
 20.35 - Obećana zemlja,
 dokumentarni film
 21.30 - Vijesti na Drugom
 21.50 - Dečki ne plaču, film
 23.50 - Garaža
 00.25 - Šljam 1.
 01.00 - Osuda, serija

05:15 Ružna ljepotica
 06:05 Iggy Arbuckle
 06:30 Power rangers, serija
 06:55 Pepa prašćić
 07:10 Graditelj Bob
 07:25 Roary, crtana serija
 07:35 Beba Felix
 08:00 Nova lova
 10:10 Naši najbolji dani
 11:10 Zakon ljubavi
 12:05 Vijesti
 12:20 Čuvar pravde

13:15 Nikita, serija
 14:15 Inspektor Rex
 15:15 Ne žuri s ljubavlju,
 igrani film
 17:00 Vijesti
 17:20 Operacija Trijumf
 18:15 Zakon ljubavi
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:00 Istraga, krim. mag.
 21:15 Provjereno,
 informativni magazin
 22:15 Hitna 94, serija
 23:20 Vijesti
 23:35 Vratit će se rode
 00:35 Seks i grad, serija
 01:05 Operacija Trijumf,
 reality show
 02:00 Ne žuri s ljubavlju,
 igrani film
 03:40 Nikita, serija
 04:25 Čuvar pravde
 06:45 Magnum, akcijska serija
 07:35 Bikeri s Marsa

08.00 Spužva Bob Skockani
 08.25 Sam svoj majstor
 08.50 Korak po korak
 09.35 Kunolovac, kviz
 10.20 Puna kuća
 10.50 Malcolm u sredini,
 humoristična serija
 11.15 Dadilja,
 humoristična serija
 11.45 Reba,
 humoristična serija
 12.10 Vijesti
 12.20 Ekkluziv, magazin (R)
 12.30 Večera za 5,
 lifestyle emisija (R)
 13.00 Punom parom,
 kulinarski izazov (R)
 13.30 Za istim stolom,
 dramska serija
 14.20 Magnum
 15.10 Cobra 11
 16.05 Korak po korak
 16.35 Puna kuća
 17.05 Malcolm u sredini,
 humoristična serija
 17.30 Dadilja,
 humoristična serija
 18.00 Reba,
 humoristična serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.05 Večera za 5
 19.35 Punom parom
 20.00 Big Brother, show
 21.05 Uvod u anatomiju,
 dramska serija
 22.00 Kućanice
 23.55 Vijesti
 00.05 Zaboravljeni slučaj
 00.55 Kunolovac, kviz
 02.55 Kronike
 03.40 Kosti
 04.25 Vatrene dečki,
 dramska serija (R)
 05.10 Big Brother, kviz

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 19 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

HRVATSKA KRONIKA

Program o hrvatskoj nacionalnoj manjini u Mađarskoj na hrvatskom jeziku uz mađarski prijevod emitira se srijedom s početkom u 12 i 30 sati na programu MTV 1.

PRIZMA

Emisija na hrvatskom jeziku »Prizma« emitira se subotom u 16.30 na RTV2 a repriza utorkom u 12.10 sati. E-mail emisije je: prizma@rtv.co.yu

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 petkom u 15,35 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

- Najava programa
- Večernji dnevnik
- Agencijske vijesti iz zemlje
- Agencijske vijesti iz RH
- Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
- Jezični savjetnik 'Govorimo hrvatski'

19,00 - 19,30

- Poetski predah
- 'Popularne melodije' - zabavna glazba (ponedjeljkom)
- 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' - narodna glazba (utorkom)
- 'Veliki majstori glazbe' - ozbiljna glazba (srijedom)
- 'Rock vremeplov' (četvrtkom)
- 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

- 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom)
- 'Kulturna povijest' (utorkom)
- 'Putokazi' (srijedom)
- 'Iz hrvatske književne baštine' (četvrtkom)
- 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

- 'Aktualije' (ponedjeljkom)
- 'DW Puls' - regionalni magazin Radija Deutsche Welle (utorkom)
- 'Otvoreni studio' (srijedom)
- 'Kultur café' - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom)
- Emisija za mlade (petkom)

20,30 - 21,00

- Narodna glazba
- Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:

Subota

- 18,00 Najava programa, Vijesti dana, Kronologija, zabavna glazba
- 18,30 'Deutsch - warum nicht?' - tečaj njemačkog jezika Radija Deutsche Welle
- 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
- 20,00 'Razgovor s povodom', narodna glazba
- 20,55 Odjava programa

Nedjelja

- 18,00 Najava programa, Vijesti dana
- 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, komentar, zanimljivosti, zabavna glazba)
- 18,30 'Deutsch - warum nicht?' - tečaj njemačkog jezika Radija Deutsche Welle
- 19,30 Emisija za djecu
- 20,00 'Ljudi nazine' - talk show Bele Franciskovića
- 20,30 Narodna glazba
- 20,55 Odjava programa

104,4 Mhz

Prodajem kuću u Rovinju 160 m², P+1, plac 660 m², 50 m od obale, sva infrastruktura.
Tel.: +381/24/527-213

Tražim u Zagrebu praznu garsonijeru ili jednosoban stan u novogradnji.
Tel.: +381/24/527-213

Izdajem namještenu sobu s kuhinjom i kupao-
nicom za učenicu ili radnicu, isključivo
nepušača, blizu Medicinske škole, KTC-a i
IDEA-e. Centralno grijanje i kablovska TV.
Tel.: 024/566-898

Prodajem crpku – dvoklipnu 30 atm i prikoli-
cu za moto-kultivator »IMT-506-DELUXE« i
peč »KREKA VESO« 12T. Informacije od 17
sati. Tel.: 022/591-264.

Prodajem staru kuću u Cabuni kod Virovitice
(Hrvatska), zemlju za malu industriju i šumu.
Tel.: +385/33/673-076 i 063/766-8808. Boris

Izdajem uhodan poslovni prostor od 110 m² u
središtu Subotice, pogodan za sve namjene.
Tel.: 024/555-072 ili 063/518-218.

Prodaje se očuvana ležea kada, umivaonik
sa slavinom, toalet školjka s poklopcem, veli-
ka plafonjerka i tegle za med.
Cijena po dogovoru. Zvati na 064/587-9790

Izdajem namještenu sobu na Radijalcu uče-
nici/ku ili studentici/u, s CG, s korištenjem
kuhinje i kupaoalice, za nepušače.
Tel.: 024/558-227 ili 063/597-021

Izdajem u Zagrebu dvosoban namještan stan
(3 kreveta) od 1. srpnja, Folnegovićevo nase-
lje (treća postaja od Autobusnog kolodvora
prema Savi, blizina tramvaja, 300 eura.
Tel.: u Srbiji +381/63/882-0654, u Hrvatskoj
+385/91/177-7700

Profesor elektrotehnike daje sate fizike i mate-
matike učenicima osnovnih i srednjih škola.
Tel.: 064/292-1043 ili 024/524-844

Potrebno 10 konobara na otoku Cresu.
Potrebno je imati hrvatsku putovnicu. Starosna
granica je do 35 godina.
Tel.: 063/110-7751.

Prodajem staru kuću u Čačincima kod
Slavonske Orahovice, pet jutara zemlje i jedno
jutro šume kod Vočina (sve u Hrvatskoj), ili
sve to mijenjamo za Vojvodinu (Irig, Ruma,
Srijemska Kamenica...).

Tel.: 063/714-6545 ili +385/33/673-076.

Prenočište na Paliću. Dvokrevetne sobe sa
zasebnom kupaoalicom. Kanjiški put 58/b
Tel.: 024/754-543

Prodajem veliko stablo limuna s plodovima,
pogodno za veće prostorijske, cijena: 5.000,00
dinara.
Tel.: 024/561-321

Izdajem dvosobni apartman u Poreču.
Tel.: +385/5242-5035, +385/989-1627

Molim dobre prema invalidu suosjećajne ljude
ili udruge koje su u mogućnosti omogućiti da
nabavim natkoljenu protezu koja mi je hitno
potrebna da bih se mogla normalno kretati.
Tel.: +381/25-29-030

Traži se obitelj s puno razumjevanja prema
starijoj osobi za skrb, uz novčanu nadokna-
du. Iz Našica, Bjelovara, Daruvara, Krapine,
Ivanić grada, Koprivnice ili smještaj u jedno-
sobnom stanu 30m² u istim gradovima.
Tel.: +381/25-29-030

Prodajem vagu, s pripadajućim utegama, koja
mjeri 450 kg
Cijena: 250 eura.
Tel.: 024/523-284

Prodajem pčelarsku prikolicu »Goša T-10«,
bez pčela, s 60+10 m AŽ košnicom.
Tel.: 063/8106991

Besplatni mali oglasi uz kupon iz »Hrvatske riječi«

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika,

I dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što
želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je prilo-
ženi kupon koji ćemo objavljivati u svakom broju »Hrvatske riječi«.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

HRVATSKARIJEČ

Nama je dovoljno da znate za nas...

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karadordev put 2,

telefon (danonoćno): (024) 55-44-33

- Horgoš, Borisa Kidriča 7,

telefon (danonoćno): (024) 792-202

Raspored sprovoda i umrlice na

Internetu: www.funero.co.yu

e-mail: funero@funero.co.yu

Mogućnost odloženog plaćanja

PRIVATNO POGREBNO PODUZEĆE

"URNA"

A.D.-d.o.o.

Trg žrtava fašizma br. 1

PODUZEĆE ZA PRODAJU
POGREBNE OPREME
PRIJVOZ I CEREEMONIJAL
POKOPA

Tel.: 024-558-011

Cyjećara:
Tel.: 024/557-130